

ZPRAVODAJ KMVČ

Krajské muzeum východních Čech
se sídlem v Hradci Králové

Ročník IX.

Číslo 1 - 1982

Archeologické nálezy v letech 1980–1981

Jiří Sigl, Vít Vokolek

V tomto příspěvku zveřejňujeme nejen nové záchranné výzkumy a akce, provedené AO KMVČ v Hradci Králové, ale veškeré přírůstky, získané do našich sbírek v letech 1980–1981.

Jaké důvody nás vedly k tomu, že jsme přikročili ke zpracování dvouletého období souhrnně. Rok 1980 byl nejen mimořádně klimaticky nepříznivý k provádění systematických povrchových průzkumů, ale zároveň velmi náročný na rozsáhlé záchranné výzkumy, vyvolané společenskou objednávkou. V r. 1980 to byl předstihový výzkum v Trutnově, záchranné výzkumy v Tuněchódech, v Chrudimi a systematický výzkum v Tisové. Obdobná situace pokračuje i v následujícím roce, kdy bylo pokračováno ve výzkumech v Tisové i v Trutnově, prováděny zajišťovací a záchranné výzkumy v Topolu, Novém Městě nad Metují a Kostelci nad Orlicí. Tyto rozsáhlé výzkumy jsou časově velmi náročné a vyžadují si průměrně až 6 měsíců práce v terénu. Systematické a záchranné výzkumy, které v referovaném období probíhaly, nám znemožnily věnovat větší pozornost terénnímu průzkumu.

Terénní průzkum, zvláště okrajových oblastí pravěkého a středověkého osídlení východních Čech, vyhledávání nových nalezišť, prohlídka pískoven, cihelen a dalších zemních prací jsou akce důležité nejen k doplnění celkového obrazu pravěkého a raně středověkého osídlení, ale v současné době velkých zásahů do přírodního prostředí přímo nezbytné. Jsme proto vděční všem regionálním a dobrovolným spolupracovníkům za všechny poskytnuté údaje, které jsou postupně ověřovány. Proto díky sběrům spolupracovníků J. Bočka, M. Hudečka, J. Podzimka, Vl. Wolfa a dalších můžeme letos zveřejnit rozsáhlý soupis přírůstků a nových lokalit, zvláště z okresů Náchod a Trutnov. Sběry a terénní průzkum by mohl být vhodnou náplní práce pro dopisující členy Československé společnosti archeologické, případně kroužky mladých zájemců o archeologii, které jsou organizovány při školách. Dobrým příkladem této spolupráce je kroužek při ZDŠ v Borohrádku, jehož sběry přispěly k provedení zjišťovacího výzkumu v Kostelci nad Orlicí.

Soupis archeologických nalezišť v jednotlivých okresech se v současné době stává naléhavou nutností. Množství údajů, zveřejňovaných již od r. 1975 na stránkách Zpravodaje a od r. 1963 v Bulletinu záchranného oddělení AÚ ČSAV (Výzkumy v Čechách), využití

MUZEJNÍ KNIHOVNA
historické oddělení
HRADEC KRÁLOVÉ

starší literatury, starých fondů v muzeích, činí tento požadavek ještě reálnější. Potřeba soupisů pravěkých a středověkých archeologických nalezišť a památníků je vyvolána dvěma aspekty. Odborná stránka, zvláště vytvoření kartografických podkladů, je podle našeho názoru primární. Druhý aspekt spatřujeme v potřebách památkové ochrany archeologických nalezišť. Vytvořené soupisy by byly vhodnou pomůckou pro pracovníky památkové péče a národních výborů, kteří schvalují projekty nových staveb, jež mají za následek provádění rozsáhlých zemních prací a ničení těchto lokalit.

Terénní průzkum a sběr zůstane i v období systematických výzkumů nenahraditelnou metodou v práci archeologa. Bude vždy důležitý pro poznání změn a doplňování sídlištní sítě a pro poznání dějin osídlení regionu. Rovněž bude předcházet a zároveň doplňovat velké systematické výzkumy. Tato činnost bez účasti dobrovolných spolupracovníků nemůže však být v dostatečné míře rozvinuta a nebude plnit požadavky, které na ni klademe.

1. BENÁTKY (o. Hradec Králové).
KULT.: pravěk, středověk. LOK.: parc. č. 239, 255, 162/1. OKOL.: sběr Sigl 1980. NÁLEZ: atypický střep. materiál.
2. BOHUSLAVICE (o. Náchod).
KULT.: křížovka silnic Černčice—Vršovka a Krčín—Bohuslavice, proti žel. stanici Černčice. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střepy.
3. BOROVNICE (o. Rychnov n. Kn.).
KULT.: středověký hrádek. LOK.: návrší „Chlum“. OKOL.: průzkum Vokolek 1981. NÁLEZ: zdivo obnažené amatérským výkopem, střepy, zl. kachlů 15. stol.
4. CEREKVICE N. LOUCNOU (o. Svitavy).
KULT.: sídliště volutové keramiky. LOK.: nal. 1, parc. č. 590/1. OKOL.: záchranný výzkum Sigl, Vokolek 1980. NÁLEZ: prozkoumáno 15 objektů se sporadickým keramickým materiálem.
5. ČASLAVKY (o. Náchod).
KULT.: volutová, vypíchaná keramika, slezskoplatěnická kult., starší doba římská, středověk. LOK.: a) parc. č. 74, 82, 83, 91, 92/2, 99, 100; b) parc. č. 112/1, 125, 136/3; c) parc. č. 131, 132; d) parc. č. 112/1, 125, 136/3, 131, 132, 113/1. OKOL.: sběr Boček 1980—1981. NÁLEZ: střepy, štípaná industrie, kamenné nástroje, mazanice.
6. ČASLAVKY (o. Náchod).
KULT.: latén, doba římská, středověk. LOK.: parc. č. 341. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střepy.

7. ČASLAVKY (o. Náchod).
KULT.: střední doba hradištní až středověk. LOK.: parc. č. 393, 394, 396, 397/1. OKOL.: sběry Boček 1980—1981. NÁLEZ: střepy, žel. sekera.
8. ČERNČICE (o. Náchod).
KULT.: středověk. LOK.: parc. č. 350. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střepy XIII. stol.
9. ČEŠOV (o. Jičín).
KULT.: sídliště z doby římské. LOK.: sad uprostřed obce. OKOL.: záchr. výzkum Kalferst 1981. NÁLEZ: prozkoumán obj. s bohatým keramickým materiálem, žel. struskou a zl. bronzových předmětů, mazanici.
10. DĚTENICE (o. Jičín).
KULT.: sídliště slezskoplatěnické, laténské, středohradištní a mladohradištní. LOK.: parc. č. 269/4, 301/32—33, 251, 250/2, 252, 255, 256, 258, 254. OKOL.: sběr Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: střepy nalezeny na třech polohách.
11. DLOUHÁ TREBOVÁ (o. Ústí n. Orlicí).
KULT.: středověká tvrz. LOK.: parc. č. 341/2, 341/4, 341/6, 387/1. OKOL.: průzkum Sigl Vokolek 1981. NÁLEZ: průkopem pro vodovod narušeno kamenné zdivo, střepy 14.—15. století.
12. DOLANY (o. Náchod).
KULT.: vypíchaná keramika, doba římská, hradištní. LOK.: mikrolokalita I: parc. č. 657; mikrolok. II: parc. č. 660/1; mikrolokalita IV: parc. č. 450, 451, 452; mikrolok. V: 471, 474—479, 480, 482—491, 493, 494, 495/1, 2; mikrolok. VI: parc. č. 440, 442, 445, 446, 449, 450; mikrolok. VII: parc. č. 507—508, 511, 512, 519—521, 529—531, 544—560. OKOL.: sběry Boček 1981. NÁLEZ: střepy, kamenné nástroje.
13. DOLANY (o. Náchod).
KULT.: slezskoplatěnická kult., latén, střední doba hradištní, pozdní doba hradištní, středověk. LOK.: a) parc. č. 283, 291, 293, 297; b) parc. č. 277, 283. OKOL.: sběry Boček 1980—1981. NÁLEZ: střepy.
14. DOLSKO (o. Náchod).
KULT.: sídliště z doby římské, starší až střední doba hradištní. LOK.: poloha „Choboty“, parc. č. 115/1—3. OKOL.: sběr Boček 1980—1981, průzkum Boček, Vokolek 1981. NÁLEZ: střepy.
15. HRADEC KRÁLÓVÉ.
KULT.: středověk, 13. stol. LOK.: Chelčického ul., prostor nové tržnice. OKOL.: sběry Hudeček, Tichý 1980—1981, průzkum Sigl, Vokolek 1980—1981. NÁLEZ: sídlištní vrstva s četnými keramickými nálezy, zl. železa, strusky a zvířecích kostí.
16. HRADEC KRÁLÓVÉ.
KULT.: středověk 13. stol. LOK.: Dukelská ul., před čp. 222,

- OKOL.: záchranná akce Kamenická 1980. NÁLEZ: střeby, lidské kosti.
17. HRADEC KRÁLOVÉ.
KULT.: pozdní středověk až novověk. LOK.: NPB, před budovou muzea. OKOL.: průkop pro telekomunikační kabely, sběr Sigl 1980. NÁLEZ: střebový materiál, žel. předměty.
  18. HRADEC KRÁLOVÉ.
KULT.: středověk až novověk. LOK.: severní svah středověkého jádra města. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: střeby.
  19. HRADEC KRÁLOVÉ.
KULT.: novověk. LOK.: Moravské předměstí, 300 m Z od silnice HK—Brno, J od potoka. OKOL.: sběr Baudyš 1981, průzkum Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: železné a bronzové předměty, struska, střeby, zl. skla v sekundárním uložení.
  20. HRADEC KRÁLOVÉ — PLÁCKY.
KULT.: laténské sídliště. LOK.: parc. č. 1053/1. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: střeby.
  21. HOLOHLAVY (o. Hradec Králové).
KULT.: lengyelská kultura. LOK.: pole S od křižovatky silnice E 14 a silnice Holohlavy—Smířice. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: střeby.
  22. HOLOVOUSY (o. Jičín).
KULT.: ?, hradiště. LOK.: obora, parc. č. 426. OKOL.: průzkum a fotografická dokumentace Sigl, Vokolek 1981.
  23. HOŘENICE (o. Náchod).
KULT.: sídliště a žár. hrob vypíchané keramiky, slezskoplatěnické kultury (IV. st.). LOK.: parc. č. 402/2, 414/1. OKOL.: záchranný výzkum v průkopu vodovodu, Boček, Vokolek 1981. NÁLEZ: zaměřeny profily 14 objektů se střeby, mazaníci, žel. struskou a zvířecími kostmi.
  24. HOŘENICE (o. Náchod).
KULT.: neolit, laténské sídliště, pozdní doba hradištní. LOK.: a) parc. č. 182, 172/1, 173, 177; b) parc. č. 178, 182; c) parc. č. 182. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střeby, štípaná industrie.
  25. HOŘINĚVES (o. Hradec Králové).
KULT.: slezskoplatěnické žár. pohřebiště. Lok.: návrší „Hořiněvské lípy“. OKOL.: průzkum Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: pohřebiště je zcela zničeno starými pískovkami.
  26. HVOZDNICE (o. Hradec Králové).
KULT.: lužický mohylník. LOK.: kat. ú. Libčany, parc. č. 504/1. OKOL.: průzkum mohylníku po odlesnění. Na pasece 3 znatelné mohyly, z nichž jedna je porušena starým výkopem. Průzkum Sigl, Vokolek 1981.
  27. CHOUSTNÍKOVO HRADIŠTĚ (o. Trutnov).
KULT.: neolit ? lužické sídliště, sídliště z doby římské a střední doby hradištní. LOK.: nal. 1, „Rýcholka“, parc. č. 261; nal. 1b, kat. ú. Žireč, parc. č. 247/1; nal. 1d, kat. ú. Žireč, parc. č. 233. OKOL.: sběry Boček 1980—1981, Wolf, Kruliš 1980—1981, Sigl, Vokolek 1980. NÁLEZ: paz. artefakty, střeby, bronzový náramek.
  28. CHOUSTNÍKOVO HRADIŠTĚ (o. Trutnov).
KULT.: sídliště z doby římské, pozdní doba hradištní, středověk. LOK.: nal. 2, parc. č. 1062, 1063/2. OKOL.: sběr Boček 1980, Sigl, Vokolek, Wolf 1980. NÁLEZ: střeby.
  29. CHOUSTNÍKOVO HRADIŠTĚ (o. Trutnov).
KULT.: doba římská, střední až mladší doba hradištní. LOK.: nal. 3, parc. č. 1063/2. OKOL.: sběry Boček, Sigl, Vokolek, Wolf 1980, Wolf 1981. NÁLEZ: římská mince, střeby, mazanice.
  30. CHOUSTNÍKOVO HRADIŠTĚ (o. Trutnov).
KULT.: středověký hrad. LOK.: nal. 5, návrší na SV okraji obce. OKOL.: sběr Vokolek 1980. NÁLEZ: střeby ze 13.—15. století.
  32. BYLANÝ (o. Chrudim).
KULT. neolit ? LOK.: návrší na levé straně křižovatky silnice Chrudim—Čáslav a železnice. OKOL.: průkop vodovodu, záchranná akce Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: narušený objekt a sídlištní vrstva bez datovacího materiálu.
  33. JAROMĚŘ (o. Náchod).
KULT.: neolit, lužická. Lok.: parc. č. 532. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střeby, štípaná industrie.
  34. JAROMĚŘ (o. Náchod).
KULT.: neolit, slezskoplatěnická. LOK.: ppč. 4507. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střeby, štípaná industrie.
  35. JAROMĚŘ (o. Náchod).
KULT.: lužické a slezskoplatěnické sídliště. LOK.: pískovna u kasáren, parc. č. 581, 585, 587. OKOL.: sběr Boček 1980, průzkum Vokolek 1981. NÁLEZ: v profilu pískovny zjištěno 6 objektů, z nichž byl získán datovací materiál.
  33. JAROMĚŘ (o. Náchod).
KULT.: slezskoplatěnická. LOK.: býv. Tomanova pískovna, ppč. 3600. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střeby.
  37. JAROMĚŘ (o. Náchod).
KULT.: pozdní doba hradištní. LOK.: Labská ulice, v místech zbořeného domu čp. 37. OKOL.: sběr Boček. NÁLEZ: střeby,
  38. JAROMĚŘ (o. Náchod).
KULT.: středověk. LOK.: ul. Na kameni, ppč. 4163. OKOL.: záchranná akce Sigl 1981. NÁLEZ: zničený kostrový hrob při hloubení průkopu.
  39. JAROMĚŘ (o. Náchod).
KULT.: středověk, 13.—14. stol. LOK.: poloha Brdce, ppč. 3942, 3959. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: střeby.

40. JAROMĚŘ (o. Náchod).
KULT.: středověk, 13. stol. LOK.: pole po pravé straně silnice Jaroměř—Velichovky u nové vodárny. OKOL.: sběr Boček, Vávra 1980. NÁLEZ: střepy.
41. JAROMĚŘ (o. Náchod).
KULT.: středověk, 13. stol. LOK.: pole vedle parkoviště u hřbitova. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: střepy.
42. JAROMĚŘ (o. Náchod).
KULT.: středověk až novověk. LOK.: ppč. 1091, 1093 — Pražské předměstí. OKOL.: záchranná akce Sigl, Vokolek 1980 při stavbě podchodu. NÁLEZ: zničený kostrový hrob.
43. JAROMĚŘ — DOLNÍ DOLCE (o. Náchod).
KULT.: sídliště volutové keramiky, slezskoplatěnické kultury. LOK.: ppč. 2247/1, přeložka silnice. OKOL.: záchranný výzkum Boček, Kalferst 1981. NÁLEZ: prozkoumáno 14 objektů.
44. JAROMĚŘ — DOLNÍ DOLCE (o. Náchod).
KULT.: neolit, střední doba hradištní, středověk. LOK.: ppč. 2640, pole na levém břehu Doleckého potoka. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střepy, zl. broušeného nástroje.
45. JAROMĚŘ — DOLNÍ DOLCE (o. Náchod).
KULT.: lužické sídliště. LOK.: ppč. 2346, 2347/1. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: na povrchu pole znatelné objekty, se střepy.
46. JAROMĚŘ — HORNÍ DOLCE (o. Náchod).
KULT.: volutová, vypíchaná keramika. LOK.: ppč. 2914. OKOL.: Boček na povrchu pole zaměřil znatelné objekty 1—32. NÁLEZ: střepy, kamenné nástroje.
47. JAROMĚŘ — HORNÍ DOLCE (o. Náchod).
KULT.: sídliště volutové a vypíchané keramiky. LOK.: ppč. 2900. OKOL.: záchranný výzkum Boček, Vokolek 1981 na průkopu vodovodu. NÁLEZ: zaměřeno 13 objektů, z nichž získán datovací materiál. Střepy, štípaná industrie, mazanice.
48. JAROMĚŘ — HORNÍ DOLCE (o. Náchod).
KULT.: volutová a vypíchaná keramika, střední doba hradištní, středověk. LOK.: ppč. 2900. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: střepy, kamen. nástroje.
49. JAROMĚŘ — HORNÍ DOLCE (o. Náchod).
KULT.: volutová, vypíchaná keramika, střední doba hradištní. LOK.: ppč. 2900. OKOL.: na povrchu Boček v r. 1981 změřil 10 znatelných objektů. NÁLEZ: střepy, štípaná industrie, kamenné nástroje, žel. struska.
50. JIČÍN.
KULT.: sídliště volutové keramiky, novověk. LOK.: parc. č. 295/9, 10, při výstavbě výpočetní stanice. OKOL.: záchranná akce Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: 4 objekty a sídlištní vrstva s novověkým zásahem. Sporadické nálezy keramiky.
51. KAL (o. Jičín).
KULT.: hradiště, slezskoplatěnická kultura, starší doba hradištní. LOK.: návrší Valy, parc. č. 509, 510, 512, 513, 514. OKOL.: průzkum Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: ojedinělé střepy, ve sbírce J. Kulhánka ve Vřesníku hojný keramický materiál náležející slezskoplatěnické kultuře (I. stupeň).
52. KOSTELEČ N. ORL. (o. Rychnov n. Kněž.)
KULT.: středověk. LOK.: pole v blízkosti cihelny, parc. č. 2308. OKOL.: sběr Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: atypické střepy.
53. KRČÍN (o. Náchod).
KULT.: a) neolit, b) pravěk. LOK.: a) parc. č. 359/1, b) parc. č. 359/2, 291. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: štípaná industrie, střepy.
54. LÁZNĚ BĚLOHRAD (o. Jičín).
KULT.: středověk, 13. stol. LOK.: býv. pískovna v poloze „Hrádek“, parc. č. 843/1, 2, 844, 845. OKOL.: záchranný výzkum Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: sonda rozsáhlým zahloubeným objektem s početným střepovým materiálem, mazanici a polotovary rotačních mlýnků.
55. LHOTA U NAHOŘAN (o. Náchod).
KULT.: slezskoplatěnické pohřebiště (I. st.). LOK.: návrší nad nádrží Rozkoš, parc. č. 103. OKOL.: průzkum Boček, Vokolek 1981. NÁLEZ: střepy z břehu nádrže z narušených žárových hrobů.
56. LHOTA U NAHOŘAN (o. Náchod).
KULT.: neolit, eneolit, středověk. LOK.: břeh zálivu nádrže Rozkoš, SV od kostela. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: střepy, štípaná industrie, kam. nástroje.
57. LIBČANY (o. Hradec Králové).
KULT.: únětické pohřebiště, slezskoplatěnické sídliště, středověk. LOK.: pískovna „Na obci“, parc. č. 426/1, 2. OKOL.: sběry Hudeček 1980—1981. NÁLEZ: zničený kostrový únětický hrob s nádobkou, porušená slezskoplatěnická jáma a sídlištní vrstva.
58. LIBIŠANY (o. Pardubice).
KULT.: ? LOK.: parc. č. 380/1. OKOL.: průzkum nově otevřených jam pro těžbu rašeliny, Vokolek 1981. Nález: negativní.
59. LIŠICE (o. Hradec Králové).
KULT.: slezskoplatěnické sídliště (III. st.). LOK.: pískovna, parc. č. 309/1, 320. OKOL.: průzkum Černý, Vokolek, Kamenická 1980. NÁLEZ: zničené sídlištní objekty.
60. MARKVARTICE (o. Jičín).
KULT.: laténské sídliště. LOK.: parc. č. 458, 459, 460, 462, 463/1, 2, k. ú. Hřměnín, parc. č. 358, 460, 361, 362, 366, 368. OKOL.: průzkum Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: další narušení fortifikace

- tzv. Viereckschanzen, pod kterou probíhá laténská kulturní vrstva.
61. MLÉKOSRBY (o. Hradec Králové).
KULT.: neolit, ojedinělý nález. LOK.: bez lokalizace. OKOL.: předáno M. Daňkovou 1981, nalezeno asi v r. 1976. NÁLEZ: kamenný nástroj.
62. NADSLAV (o. Jičín).
KULT.: mohyly, lužická kult. ? hradištní. LOK.: a) parc. č. 490 — 1 velká, 1 malá mohyla, mohyla prozkoumaná R. Turkem v r. 1936 již neznatelná; b) „Starohradecký les“, parc. č. 130, 8 mohyl; c) parc. č. 488 — ojedinělá mohyla ? OKOL.: průzkum Vokolek 1981. NÁLEZ.: na parc. č. 130 mohylník částečně odlesněn, na pasece 4 mohyly, z nichž 1 je narušena.
63. NAHORANY (o. Náchod).
KULT.: doba římská, středověk. LOK.: parc. č. 164, 169, 175, 176, 199. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střepy.
64. NEZNÁŠOV (o. Náchod).
KULT.: slezskoplatěnická. LOK.: parc. č. 138, 133/13, 133P26-29, 133/30-35. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střepy.
65. NOVÉ MĚSTO N. MET. (o. Náchod).
KULT.: středověký hrádek Výrov. LOK.: parc. č. 1547. OKOL.: průzkum Boček, Vokolek 1981. NÁLEZ: ojedinělé střepy.
66. PLCHŮVKY (o. Rychnov n. Kn.).
KULT.: vypíchaná keramika, ojedinělý nález. LOK.: pole SV od obce. OKOL.: sběr v příkopu cesty v září 1981 B. Bečička, Přestavky, 20. NÁLEZ: kamenný nástroj.
68. PSINICE (o. Jičín).
KULT.: ? LOK.: JV od obce, po pravé straně silnice Psinice—Kopidlno, parc. č. 358, 359, 361, 369. OKOL.: průzkum Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: vyloučení existence hradiště.
69. RAČICE N. TROTINOU (o. Hradec Králové).
KULT.: lužické žárové pohřebiště. LOK.: návrší J od žel. zastávky. OKOL.: sběr Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: ojedinělé střepy.
70. RODOV (o. Hradec Králové).
KULT.: lužické sídliště. LOK.: pískovna, parc. č. 290. OKOL.: záchranný výzkum Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: obilnice s atypickým střepovým materiálem.
71. ROŽNOV (o. Náchod).
KULT.: latén, střední doba hradištní, mladší doba hradištní, středověk. LOK.: parc. č. 377. OKOL.: sběry Boček 1980—1981. NÁLEZ: střepy.
72. SEBUČ, k. ú. Chvalkovice (o. Náchod).
KULT.: lužické sídliště. LOK.: parc. č. 386, 501. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střepy.
72. SEMONICE (o. Náchod).
KULT.: neolit, pop. pole ? LOK.: parc. č. 350, 353, 354, 359, 361, 363. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: střepy, štípaná industrie, broušené kamenné nástroje.
73. SEMONICE (o. Náchod).
KULT.: neolit, pravěk. LOK.: parc. č. 178/1, 180, 185, 190. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ.: střepy.
74. Semonice (o. Náchod).
KULT.: neolit ? středověk. LOK.: parc. č. 156/2, 157. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: střepy, štípaná industrie.
75. SENDRAŽICE (o. Hradec Králové).
KULT.: lužické sídliště. LOK.: parc. č. 604, 610, 625, 649/1, 678/1. OKOL.: sběr Sigl, Vokolek 1981. NÁLEZ: na povrchu pole narušeny objekty s četným střepovým materiálem.
76. SKÁLY (o. Náchod).
KULT.: středověký hrad. LOK.: Z svah hradního návrší. OKOL.: sběr Wolf 1981. NÁLEZ: střepy.
77. SMETANA, k. ú. Pichovice (o. Ústí n. Orł.).
KULT.: středověká tvrz. LOK.: les Těšnov, S od osady Smetana. OKOL.: průzkum Vokolek 1981. NÁLEZ.: střepy ze 14. století.
78. SVINIŠTANY (o. Náchod).
KULT.: neolit, pravěk. LOK.: parc. č. 90/17-20, 90/15. OKOL.: sběr Boček 1981. NÁLEZ: štípaná industrie, střepy.
79. TUNĚCHODY (o. Chrudim).
KULT.: lužické sídliště. LOK.: nal. 9, parc. č. 749/15-22. OKOL.: sběry Vokolek 1980—1981. NÁLEZ: střepy.
80. ÚHLEJOV (o. Jičín).
KULT.: středověký hrádek. LOK.: poloha Šluspark, parc. č. 323, 324, 325/1. OKOL.: sběr Wolf 1981. NÁLEZ: střep.
81. ÚHŘETICE (o. Chrudim).
KULT.: doba římská ? pozdní doba hradištní. LOK.: nal. 5, parc. č. 305/2; nal. 5a, parc. č. 305/47. OKOL.: Vokolek 1981. NÁLEZ: atypické střepy.
82. ÚHŘETICE (o. Chrudim).
KULT.: pozdní doba halštatská. LOK.: nal. 6, parc. č. 295/8. OKOL.: záchranná akce Vokolek 1980. NÁLEZ: v příkopu vodu 3 objekty se střepy, mazanící a zvířecími kostmi.
83. VELKÁ JESENICE (o. Náchod).
KULT.: středověk, 14. stol. LOK.: pole vpravo od silnice Jaroměř—Nové Město n. Met., mezi křížovatkou na k. 286 a křížovatkou u mostu přes potok Rozkoš. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: střepy.
84. VELKÝ TŘEBEŠOV (o. Náchod).
KULT.: slezskoplatěnická, střední a mladší doba hradištní, středověk. LOK.: nal. I — parc. č. 354/1; nal. II — parc. č. 313/6-8;

- nal. III — parc. č. 311/6, 8-13; nal. IV. — parc. č. 430. OKOL.: sběry Boček 1980. NÁLEZ: stěpy, mazanice.
85. VESTEC (o. Náchod).
KULT.: slezskoplatěnická, středověk. LOK.: parc. č. 73, 78, 85/2, OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: stěpy, mazanice.
86. VYSOKÉ MÝTO (o. Ústí n. Or.).
KULT.: středověké sídliště, 13. stol. LOK.: poloha „Na Krětě“, ppč. 4014. OKOL.: sběr Sigl 1980. NÁLEZ: stěpy.
87. ŽERNOV (o. Náchod).
KULT.: slezskoplatěnické sídliště. LOK.: parc. č. 593/1. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: stěpy.
88. ŽIREČ (o. Trutnov).
KULT.: středověk, 13.—14. století. LOK.: parc. č. 115. OKOL.: sběr Boček 1980. NÁLEZ: stěpy.

Slezskoplatěnické hradiště v Novém Městě n. Met.

Vít Vokolek

V rámci systematického průzkumu východočeských hradišť jsme v květnu 1981 provedli průzkum a zjišťovací výzkum i na hradišti v Novém Městě n. Met. (o. Náchod). Toto hradiště je v literatuře uváděno již dlouho.¹⁾ Podle zpráv zde vedle keramiky a kamenných drtel (L. Šnajdr) byly nacházeny i bronzové předměty (J. Duška).²⁾ Hradiště bylo všeobecně kladeno do období slezskoplatěnické kultury.³⁾

Hradiště v Novém Městě n. Met. je položeno na výrazném ostrohu východně od města. Ostroh je na S straně ohraničen silnicí z N. Města do Jestřebí a levým břehem Metuje, na J straně Libcheňským potokem. Stráně ostrohu jsou na S, Z a J straně velmi strmé, porostlé lesem. Hradiště bylo vybudováno na Z konci návrší a představuje zhruba oválnou plochu s delší osou ve směru Z—V, dl. 300 m a širokou ve střední části 75 m. Tato plocha, zabírající parc. ú. 1095, 1092/1, 2 je celkem rovná, slabě se sklánějící Z směrem. Ve východní části, v místech, kde se ostroh silně zužuje, byl vybudován val (parc. č. 1097), dnes z vnitřní strany znatelný jen jako nižší terénní vlna, cca 150 cm vysoký. Val je dlouhý 30,5 m a jde v mírném oblouku, zhruba ve směru S—J. Při pohledu z V strany je však opěvnění dobře znatelné. Zde je val zhruba 6 m vysoký, před ním je mělký příkop, dnes 60—70 cm hluboký a zhruba 6,50 m široký. Celková šířka valu v dnešní podobě je 17 m. Při J okraji hradiště je

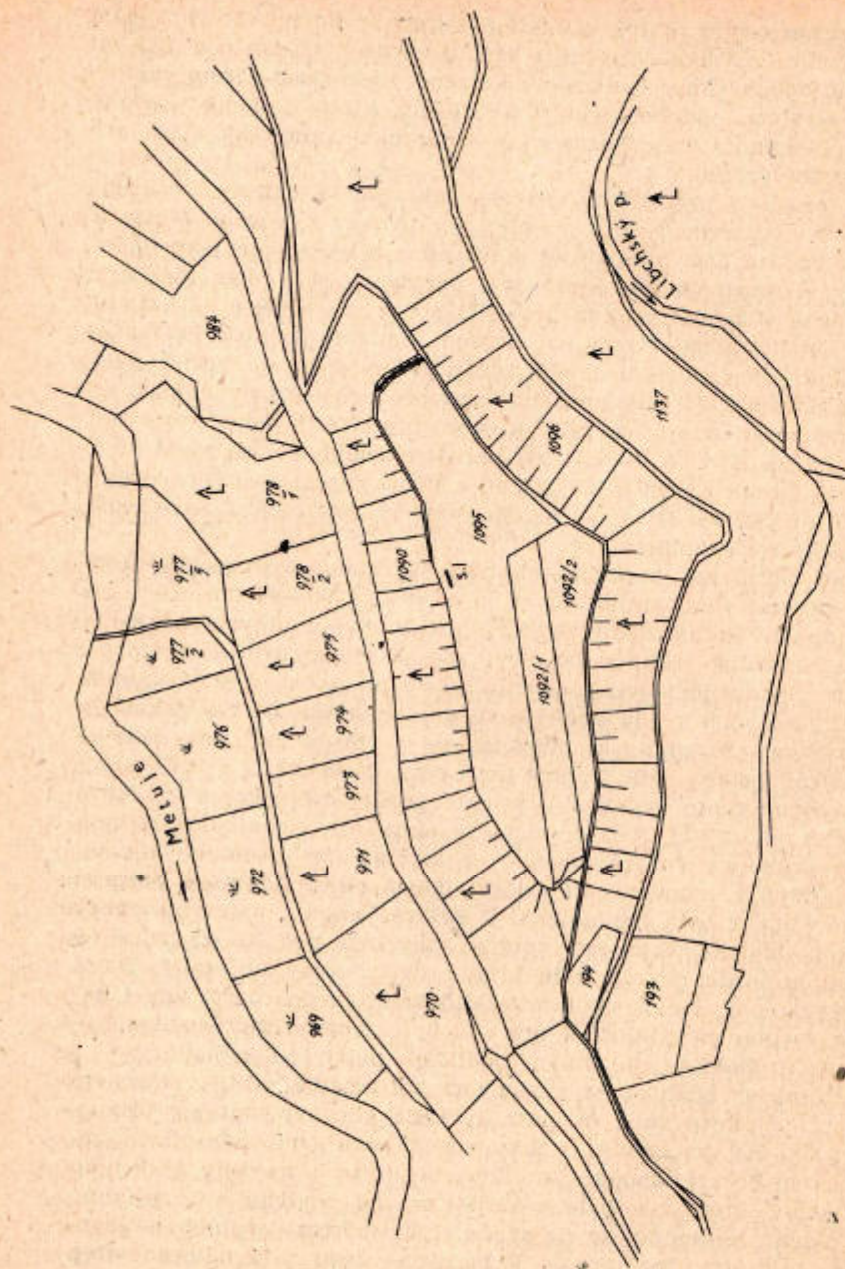
val narušen cestou, starý lom při S okraji se ho dotkl jen z malé části. Podle našich pozorování v těchto narušených částech byl val částečně vybudován z opukových kamenů, které jsou žárem vypáleny do červena, podobně jako vrstvy hlíny, které jsou místy proloženy spálenými trámy. Poznatky o konstrukci valu však může přinést pouze výzkum.

Celá prostora hradiště je užívána jako sad a částečně osázena ovocným stromovím a je v majetku Vl. Hrušky z Nového Města n. Metují. Vnitřní část hradiště je zatravněna a využívána jako louka. Dříve v blízkosti chatek, které jsou postaveny v Z části, byla část proměněna v zahrádku. Zde prováděl sběry v l. 1959 a 1963 J. Juránek, další nálezy získal na svazích hradiště (nálezy jsou dnes nezvěstné). V posledních letech zde prováděl sběry J. Boček (nálezy v M Náchod). Při naší návštěvě jsme především v hromádkách krinců nacházeli stěpy po celé prostora hradiště. V jámě pro sklep, vykopané na parc. č. 1092/1, byl narušen objekt, patrně větší kúlová jáma, široká 40 cm a hl. 65 cm, v jehož výplni nalezeny stěpy, rozbité hliněné závaží a mazanice. Všechny tyto nálezy lze klasifikovat jako slezskoplatěnické.

Téměř uprostřed hradiště, napříč ostrožnou, je znatelná nevýrazná terénní vlna, široká cca 2 m a vysoká 30—40 cm, která na první dojem budila zdání zbytků vnitřního valu. Abychom zjistili, zda se skutečně jedná o val, byl zde proveden krátký zjišťovací výzkum. Sonda nám byla povolena pouze při S okraji srázu. Sonda byla 10 m dlouhá a 1 m široká a vedena ve směru Z—V. Výzkumem bylo zjištěno, že se o val nejedná, ale o starou mez, jak ukazuje i katastrální mapa, kde hranice mezi parc. č. 1092/1, 2 a 1095 je v J části vedena tímto směrem. V sondě zjištěny 3 objekty a 2 kúlové jamky, z nichž obj. 3 byla recentní jáma pro strom. Obj. 1 byla patrně kruhovitá (prozkoumána J polovina) jáma (obsahovala několik stěpů z tuhového materiálu), která náleží laténské kultuře. Oválná jáma 2 byla bez nálezů. V kúlové jamce 1 nalezeny stěpy slezskoplatěnické. V místech terénní vlny byla pod 20—25 cm silně kamenitou ornici vrstva šedé hlíny, rovněž silně kamenitá, která překrývala obj. 2 a Z směrem vyklíňovala. Ornice na Z konci nasadala rovnou na podloží, které zde bylo tvořeno žlutohnědou hlínou, písčitojílovitou, se silným podílem opukových kamenů.

Současně se zjišťovacím výzkumem byl očištěn profil v bývalém lomu při S okraji valu, na parc. č. 1090, kde byl znatelný příkop. Příkop byl 250 cm široký, se šikmými stěnami a plochým dnem, zahloubeným do světlehnědé jílovitopísčité hlíny s kameny až k opukové skále, která zde byla v hl. 90 cm od povrchu. Dno příkopu bylo ploché, sklánějící se po spádnicí V směrem. Výplň byla šedo-hnědá, kamenitá, bez nálezů. V porušené části valu nalezen stěp ze slezskoplatěnické ploché pokličky.

NOVÉ MĚSTO n. Met. / o. Náchod /

Nálezy ze sběrů a z šedé vrstvy v sondě I/1981 náleží slezskoplatěnické kultuře, a to zejména I. stupni (HB₁). Ve valu byl nalezen rovněž slezskoplatěnický střep. Hradiště tedy náleží do tohoto období. Laténský objekt, zjištěný v sondě, však ukazuje, že tato kultura není jedinou na této lokalitě. V ornici v sondě nalezeny ojediněle středověké střepy, středověký střep rovněž nalezen na Z svahu, nad přístupovou cestou, v místech, kde podle výpovědi pamětníků bývala studánka. Místo je na svahu, asi 3 m pod úrovní hradiště.

Poněvadž zjišťovací výzkum nebylo možno provést v místech, kde bychom si přáli a vzhledem k tomu, že na hradišti byl zjištěn objekt z doby laténské, bude nutno ve výzkumu pokračovat, především výzkumem opevnění.

- 1) J. K. Hraše, MCC 1878, XXXV
L. Snajdr, MWAG 1892, 33
týž, Počátkové předhistorického místopisu země České, 1892, 33
J. Duška, Nálezy předhistorické v kraji královéhradeckém, 1891, 33–34
A. Sedláček, Hrady a zámky II, 163
- 2) Viz PA X, 391, PA XI, tab. XXII; 41
- 3) J. Filip, Popelníková pole a počátky železné doby v Čechách, Praha 1936–37, 183

Výzkum halštatského sídliště v Milovicích v roce 1981

Jitka Hralová

Za účinné pomoci a podpory JZD Rozkvět v Bašnicích pokračovalo oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea v srpnu 1981 (po jednoroční přestávce, kdy pozemek byl oset cukrovkou) ve výzkumu neolitického a halštatského sídliště v Milovicích (o. Jičín) na sprásovém návrší „Nad Vorlem“ (ppč. 212).

Sonda 8/81 o ploše 230 m² navázala na severní a východní stranu odkryvu z r. 1977 (sonda 4/77) v okolí velké kúlové stavby. Proti předchozím situacím v tomto prostoru bylo zachyceno pouze několik objektů a téměř úplně chyběly kúlové jamky; ty byly pouze dvě, s nevýrazným materiálem, ve vzdálenosti o něco víc než 1 m východně od kúlové jamky 54 z r. 1977. Dále byla zachycena v rozšíření sondy 8/81 směrem k jihu a dokopána západní část jámy č. XXIII/77 (tehdy nedokončené pro časovou tíseň) v těsném sousedství příkopu pro plynovod. Zásyp této kotlovité jámy byl vrstevnatý — střídala se tu černá výplň s pásy žlutky. Nálezy střepů byly vždy na jejich rozhraní a dno v hloubce 90 cm od úrovně. Ve vzdá-

leností asi 4 m od severovýchodního rohového kůlu stavby č. 2 se jevila jáma č. XXXIII/81 jako rozsáhlá sytě černá skvrna, nepravidelně profatá meliorační rýhou (rozměry 270 x 170 cm). Stěny i dno (v hloubce kolem 45 cm) byly silně probarvené, zásyp jámy hnědý, místy tmavý do černa a z archeologického materiálu obsahoval celkem 5 nevýrazných zlomků keramiky, pravděpodobně halštatské. Tento nedostatek náleзовého materiálu je na milovickém sídlišti zcela nezvyklý a je obtížné hledat pro něj přijatelné vysvětlení. Jáma XXXIII/81 byla orientována přibližně od západu k východu. Asi 3 m odtud východoseverovýchodně byl objekt č. XXXII/81 — dvojjáma orientovaná delší osou zhruba od severu k jihu; celková délka 250 cm, šířka severní části 80 cm, jižní 110 cm; jižní část profatá meliorací, zásyp tmavě hnědý, nade dnem silně promíšený, obsahoval uhlíky, zlomky mazanice a střepy. V severní části na západní straně v hloubce asi 50 cm těsně nade dnem ležela podstavou vzhůru šedá mísa se zataženým okrajem, o kus dál ke středu zlomek velké nádoby zdobené plastickou páskou. V jižní části byl mezi střepy zlomek stěny hliněného cedníku.

Na severní straně sondy 8/81 se jako tmavá skvrna v délce 130 centimetrů a v šířce asi 25 cm jevil objekt XXXIX/81. Sonda tu byla rozšířena o 1 m (v délce 3,5 m). Ornice v místě rozšíření obsahovala mazanici a střepy. Takto byla odkryta pouze část zřejmě rozsáhlé jámy s tmavě hnědým sytkým zásypem, níže mazlavějším, se střepy, mazanici a uhlíky. Byla tu část drtidla na obilí ze slepence a v hloubce asi 50 cm při jižní stěně jámy vrstvička s množstvím uhlíků, mazanice a se střepy zasazenými do stěny jámy. Ve střepovém materiálu jsou zlomky s plastickou páskou, zbytky několika misek se zataženým okrajem, červenavě hnědý otřelý pupík a snad zbytek žlutohnědé zoomorfní nádoby (část zadečku s výlevkou). Odkrytá část jámy XXXIV/81 byla pro nedostatek času a pracovních sil vybráno pouze do hloubky 90 cm pod úroveň pole, zbytek zabezpečen igelitovou fólií a práce na objektu budou pokračovat v příští sezóně.

Na rozdíl od předcházejících výzkumných sezón byly v roce 1981 v Milovicích zachyceny pouze halštatské objekty. Poněvadž JZD Rozkvět změnilo oševní plány a v poloze „Nad Vorlem“ bude v příštích několika letech pěstována vojtěška, bude snad možno ve výzkumu pokračovat poněkud rychlejším tempem než dosud.

Slezskoplatěnické žárové pohřebiště v Kostelci n. Orlicí

Vít Vokolek

Při terénním průzkumu v dubnu 1981 našel J. Podzimek se členy arch. kroužku ZDŠ v Borohrádku na povrchu pole, v místech, kde se rozkládá známé žárové pohřebiště, značné množství střepů z orbou narušených žárových hrobů. Abychom zjistili, zda pohřebiště je či není již zcela zničené, provedlo zde AO KMVČ v Hradci Králové v září a říjnu 1981 zjišťovací výzkum.

Žárové pohřebiště v Kostelci n. Orl. (o. Rychnov n. Kn.) je situováno na SV okraji města, při levé straně polní cesty z Kostelce n. Orl. do Doudleb, jdoucí mezi dnešní státní silnicí a cihelnou, která pracuje na S okraji naleziště. Lokalita je atypickou svou polohou, neboť leží v nízké nevýrazné poloze na úpatí nízkého návrší, zvedajícího se S směrem. Pohřebiště se rozkládá v nadm. výšce 295—296 m, na poli parc. č. 2308 (stará parc. č. 1308, 1314, 1316/2). Podloží tvoří mazlavá mramorovaná žlutavá sprašová hlína. Krajinné prostředí je bez porostu (pouze při cestách je vysázeno ovocné stromoví), intenzívně zemědělsky obdělávané. Severní hranici pohřebiště tvoří cihelna, kde zatím hroby zjištěny nebyly, Z stavební parcely se zahradami (kde podle informací se ojedinělé hroby našly), J polní cesta. Východní hranici pohřebiště zatím neznáme.

Pohřebiště bylo objeveno na podzim r. 1926 při hluboké orbě. Ještě v témže roce na ploše 20 x 40 m provedlo výzkum M v Kostelci n. Orl. a prozkoumalo celkem 55 žárových hrobů. Další hroby 56—75 prozkoumal tehdejší StAÚ v Praze za vedení J. Böhma na S a J okraji zkoumané plochy. Výzkum byl proveden na parc. č. 1314, tehdy náležejícím velkostatku hraběte Kinského. Nálezy byly uloženy neslepeny a nekonzervovány na půdě muzea v Kostelci n. Orl., kde během let došlo k jejich zničení. Zachovaly se pouze celé, většinou drobné nádobky, které po zrušení muzea v Kostelci n. Orl. byly převedeny do M v Rychnově n. Kn. Většina dochovaných nálezů však již nemá označení hrobu. Podle dochovaných nálezů hroby z r. 1926 náležely k mladé fázi I. a II. stupni slezskoplatěnické kultury. Mladší hroby ze III. st. byly J. Böhem pozorovány pouze při S okraji zkoumané plochy. O pohřebišti se zmiňuje L. Domečka¹⁾, do literatury ho uvedl až J. Filip²⁾.

Při zjišťovacím výzkumu v r. 1981 jsme zkoumali 2 souběžně jdoucí sondy ve směru Z—V, dl. 20 m a široké 2 m, které byly situovány asi 30 m od SV rohu výzkumu z r. 1925 na staré parc.

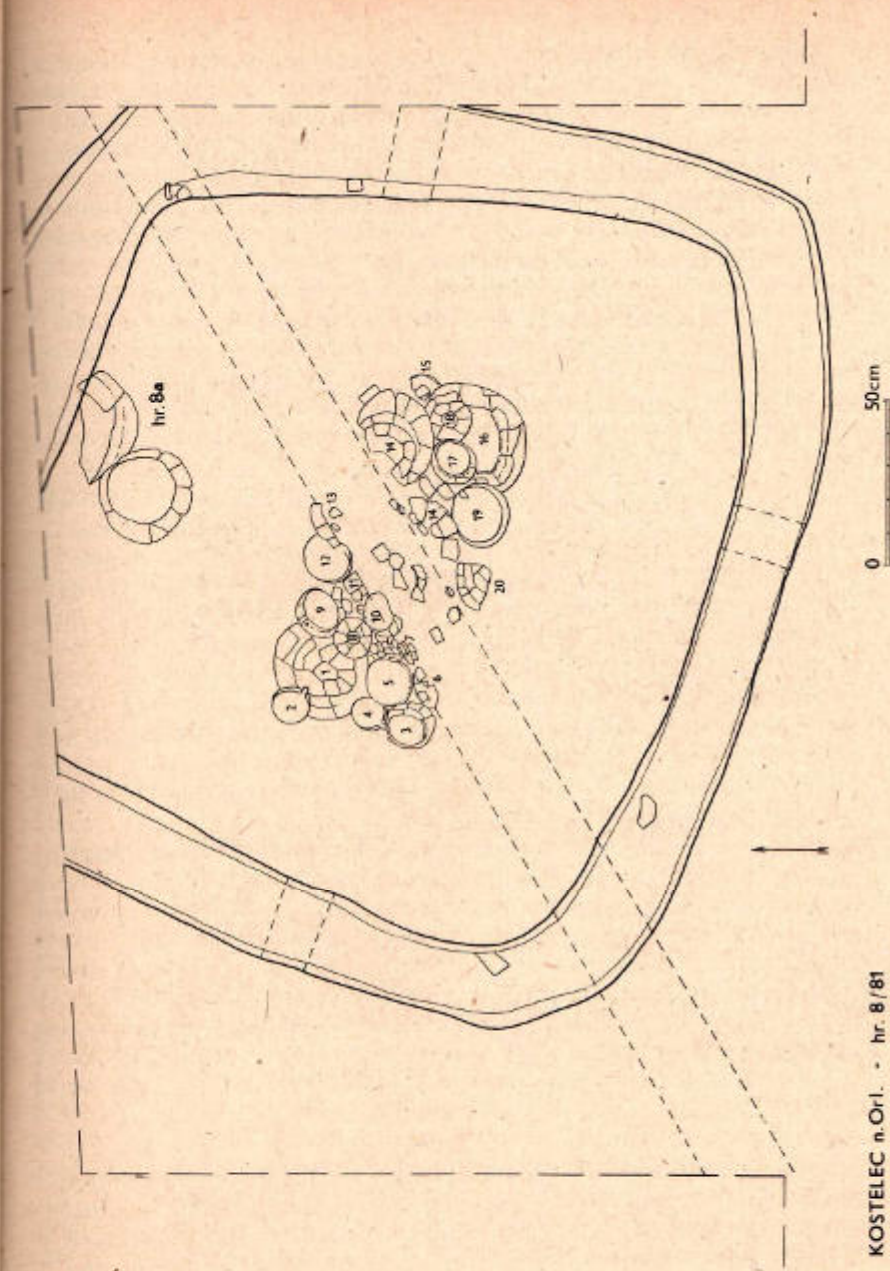
č. 1316/2. Sondy po nálezech hrobů byly ještě rozšiřovány do stran, takže celkem bylo prozkoumáno 95 m². Až do hl. 55 cm od povrchu, kam pronikla hluboká orba parním pluhem, byly všechny hroby zničeny.

V jižněji položené sondě I nalezen pouze jediný hrob 9/81, narušený orbou, sestávající ze 2 nádob a náležející patrně I. stupni slezskoplatěnické kultury. V severnější sondě II objevena skupina bohatých hrobů, uložená hlouběji, náležející III. stupni. Hroby 1—3 byly zcela zničeny orbou, v hr. 1/81 zachycen pouze spodek nádoby se spálenými kůstkami, z hr. 2—3/81 nalezeny pouze roztroušené střepy v proorané šedé vrstvě. Hlouběji uložený hrob 4/81 obsahoval 13 nádob, silně poškozených, uložených v oválné hrobové jámě. Hrob 5/81 byl jámový a sestával z oválné jámy vyplněné světlešedou výplní s organickými zbytky (popel a uhlíky z hranice), ve které nalezeno několik střepů, ojedinělých spálených kůstek a zl. železné tyčinky. Hrob 6/81 byl velmi bohatý. V prostorné hrobové jámě obdélníkového tvaru, dl. 210 cm, bylo těsně u sebe a na sobě uloženo nejméně 35 nádob. V blízkosti urny, stojící na Z konci hrobu, uloženy zl. železného nože a náramku. Žárový hrob 7/81 byl silně narušen orbou, in situ se zachovaly střepy nádoby, pod kterými byla vyhloubena kruhovitá jáma a na Z od ní zjištěna kúlová jamka s uhlíky.

Nejdůležitější byl hrob 8/81, který konstrukčně představuje nový, zatím ve východočeské oblasti neznámý typ. Nádoby v počtu nejméně 20 byly uloženy těsně u sebe a na sebe do podoby obdélníku. Střed hrobu ve směru JZ—SV byl zničen úzkou rýhou pro telefonní kabel. Kolem hrobu zjištěn žlab, ohraničující čtvercovou plochu s nepatrně ven zaoblenými stěnami. Zcela odkryté J rameno bylo dlouhé 272 cm. Žlab v S části narušil starší hrob 8a/81, který je mladoluzický a z poloviny zničil jednu ze dvou nádob. V porušené části hlavního pohřbu nalezena železná jehlice s kulovitou bronzovou hlavicí, mimo urnu nalezen zl. žel. jehlice, další zlomky patří žel. náramku, zlomky bronzového drátu se zcela rozpadly. Výplň žlabu v J a částečně v ramenu byla šedočerná, místy až černá, silně promíšená uhlíky, v ostatních částech žlabu šedá. Stěny žlabu byly téměř kolmé, dno ploché, bez znatelných stop kúlů nebo vodorovné dřevěné konstrukce. Hrobová jáma pro uložení nádob však nebyla znatelná, poněvadž zde však zůstal zbytek staršího hrobu, můžeme předpokládat, že žlab byl vyhlouben až po uložení centrálního hrobu. Tento ohraničený čtverec byl potom pouze symbolický a vymezoval posvátný areál hrobu. Žlab byl snad částečně zasypán zbytkem hranice (uhlíky, přepálené střepy).

Závěrem lze shrnout, že zjišťovacím výzkumem na pohřebišti v Kostelci n. Orl. bylo zjištěno, že lokalita je hlubokou orbou zničena

asi z 50—60 procent. Přesto se podařilo nalézt skupinu hlouběji uložených bohatých hrobů, náležejících III. stupni slezskoplatěnické kultury, patřící do HC. Na rozdíl od standardních pohřebních zvyklostí, zjištěných na nově zkoumaných pohřebištích (např. Opatovice n. L.³⁾, Pardubice-Hůrka, Rosnice) bylo možno na kosteleckém pohřebišti konstatovat velkou různorodost pohřbů — dlouhá obdélníková hrobová jáma, jámový pohřeb, jamka pod pohřbem a především žlabem vymezený hrob, představující tak patrně nepravý komorový hrob, první tohoto druhu ve východních Čechách. Těžké, ale dobře čitelné podloží umožňuje výzkum tohoto pohřebiště pouze v mokřích obdobích, za sucha by špatně vypálené nádoby nebylo možno vyzvednout. Proto je výzkum možný pouze v jarních nebo podzimních měsících. Nádoby byly vyzvedávány většinou s obsahem v blocích, přesto můžeme konstatovat, že většina hrobů byla vybavena kovovými milodary.

Výzkumem v r. 1981 byla tedy objevena skupina žárových hrobů III. stupně slezskoplatěnické kultury, nedotčená dosud předchozím výzkumem a zajímavá svým pohřebním ritem. Vzhledem k tomu, že pohřebiště je narušováno nejen hlubokou orbou, ale může být zasaženo i postupující cihelnou, bude výzkum v příštím období pokračovat.

¹⁾ L. Domečka, Krajina při Divoké Orlici, 6.

²⁾ J. Filip, Příspěvky k poznání nejmladší doby bronzové v Čechách. II, Pam. arch. XXXIX 1933, 30—32.

J. Filip, Popelníková pole a počátky železné doby v Čechách, Praha 1936-37, 161.

³⁾ J. Rataj, V. Vokolek, Lužické a slezskoplatěnické pohřebiště v Opatovicích n. L., Pam. arch. LIII 1962, 19—66.

Výzkum slezskoplatěnického hradiště v Topolu v roce 1981

Vít Vokolek

V červenci a srpnu 1981 pokračovala po jednoroční přestávce další etapa systematického výzkumu slezskoplatěnického hradiště v Topolu (o. Chrudim), který provádělo AO KMVČ v Hradci Králové.

Nejprve byla dokončena sonda 8, položená na S okraji plochy, zkoumané v l. 1978—1979 M. Vávrou¹⁾, jejíž nadložní vrstvy byly mechanicky skryty již v r. 1979. Sonda o rozměrech 14,60 x 4 m

byla znovu začištěna a zjištěné objekty vybrány. V této sondě odkryty obj. 255—279, představující většinou kůlové jamky. V Z části sondy zachycena V část kůlové chaty v délce 6,50 m, orientované ve směru Z—V, která s největší pravděpodobností náleží slezskoplatěnické kultuře. Ve většině objektů chyběl datovací materiál (část materiálu získána z povrchu objektů při začišťování v r. 1979), poněvadž při druhém začišťování zde byly pouze spodky objektů. Pokud byl získán datovací materiál, náležel slezskoplatěnické kultuře, mimo 2 nepravidelné lalokovité objekty ve V části sondy (255—256), které jsou lengyelské. Ve V části sondy, při jejím S okraji, zachyceny 2 žlaby (obj. 276, 277), jdoucí ve směru JZ—SV, doprovázené kůly, které mohou představovat stěnu chaty. Žlab 276 byl narušen slezskoplatěnickým objektem — oválnou jámou, takže chata by mohla náležet lengyelské kultuře.

Hlavní pozornost v letošní sezoně byla věnována situaci v těsné blízkosti vnitřní strany valu, kde při předchozím výzkumu nalezena skupina nádob.²⁾ Proto sonda 9 byla vytyčena v S sousedství sondy 1/1977. Sonda 9 měla rozměry 5 x 12 m a jednotlivé vrstvy byly od povrchu skrývány ručně. Vrstvy, které v směrem k valu mohutněly, dosáhly mocnosti až 120 cm. Pod cca 20 cm silnou ornici byla ve V pol. sondy šedá vrstva s výraznou složkou jílu, která představuje rozvlečenou destrukci valového tělesa. Pod ní byla černošedá vrstva, jdoucí v celém úseku sondy, představující „kulturní“ vrstvu slezskoplatěnickou, s poměrně značným množstvím střepového materiálu. Nad podloží byla světle šedohnědá vrstvička, náležející lengyelské kultuře.

Celý zkoumaný prostor sondy 9 byl doslova vyplněn zahloubenými objekty, převážně kůlovými jamkami (obj. 280—339). Pokud obsahovaly nálezy, patřily převážně slezskoplatěnickému osídlení. Celková situace ukazuje, že v těsné blízkosti valu byla hustá zástavba kůlových chat. V omezeném prostoru sondy bylo možno pozorovat 2 souběžně jdoucí půdorysy chat, orientované ve směru S—J, oddělené od sebe zhruba 2 m širokou uličkou. Šířka odkrytého nároží ve V polovině sondy byla 3 m. Mimo kůlové jamky jsme odkryli několik kruhovitých nebo oválných hlubších jam, které obsahovaly nepočtený keramický materiál a mazanici. Vzhledem k charakteru a tvrdosti podloží nebyly tyto jámy hluboké a ani se při dně nerozšiřovaly do stran. Přesto se domnívám, že jde o zvláštní typ zásobních jam, přizpůsobených lokálním podmínkám (např. obj. 286, 301, 308). Lengyelské nálezy byly získány pouze z vrstev. K tomuto osídlení stratigraficky náležely jen mělké nepravidelné objekty 292 a 309 a kůlové jamky na V konci sondy (obj. 335—339).

Sonda 9A byla východním pokračováním sondy 9 s ponecháním 30 cm silného kontrolního bloku a soklu kolem třešně, posunutá

o 1 m J směrem a měla rozměry 4 x 5 m. Tato sonda odkryla v J polovině část tělesa valu, tvořeného jílovitopísčitymi vrstvami, a vnitřní zakončení valu, zpevněné vodorovně loženými trámy, uloženými nad sebou. Na toto ukončení valu nasedala do červena vypálená vrstva s kusy mazanice, často s otisky kůlů, prutů a výpletu, která zasahovala až do ornice a musela být v dřívějších dobách naorávána. Šířka této vrstvy byla v sondě 9A cca 180 cm. Tato spálená vrstva ležela na slabé, 1 cm silné vrstvičce uhlíků, která probíhá i pod valem. Na této vrstvičce stály nádoby, které právě tak jako v úseku sondy I/1977 byly uloženy v řadě, souběžně s linií valu. Celkem v této sondě odkryto 6 nádob. Většinou jde o zásobnice, buď v podobě amforovitých zásobnic (nád. k, snad m) nebo květináče (nád. j). Velké nádoby byly rozbity a zachovaly se jako shluky střepů. Při zásobnicích ležely jednoduché koflíky (nád. l, n). Osamocena stála amforovitá nádobka (nád. i). Mezi nádobami byly na hromádkách kameny, často záměrně rozbité. Poněvadž některé kameny ležely na střepích zásobnic, je pravděpodobné, že byly jimi rozbity. Mezi kameny nalezeny i zbytky drtidel na obilí, v jednom případě obité do diskovité formy.

Situace v sondě 9A byla komplikována i tím, že S konec sondy byl narušen vkopem. S největší pravděpodobností jde o místo výzkumu chrudimského muzea z r. 1932, kam ho rovněž lokalizovali pamětníci výzkumu.³⁾ Tento vkop prakticky zasahoval pouze do červeně vypálené vrstvy. Podle nálezů celých nádob, uložených v M v Chrudími, řada nádob pokračovala tedy i S směrem. V prozkoumaném úseku dl. 6 m bylo vyzvednuto 15 nádob. Západní část spálené vrstvy byla ve směru SV—JZ rovně ukončena. Šedočerná výplň zde nebyla vybrána až na podloží, ale ve vybrané části se objevovaly střepy, náležející do mladší doby laténské. Mimo střepy nalezeny i zvířecí kosti, poměrně dobře zachovalé. Tento zásah nebyl v tmavé vrstvě barevně zachytitelný, pouze výplň byla o poznání měkčí. Toto narušení postihlo i shluk střepů ze zásobnice m.

Při nád. m v neporušené části nalezen i zl. železné jehlice. Další železné předměty jsme našli v sondě 9, těsně u jejího V konce (sekerka s tulejkou, nůž, zkroucená tyčinka), které ležely na povrchu ušlapané cesty.

Sonda 9A byla zkoumána pouze na úroveň vrstvičky uhlíků, která představuje spodní hranici slezskoplatěnické úrovně. Pod ní je lengyelská vrstva, jejíž mocnost na J profilu nivelačně stoupala, takže není vyloučeno, že by zde mohl být zachycen relikt lengyelského opevnění. Výzkum zde bude ukončen v r. 1982.

Výsledky výzkumu v Topolu v roce 1981 lze shrnout v těchto bodech:

1. Situace u vnitřní části valu byla letošním výzkumem ověřena

a zpřesněna. Těsně u vnitřní konstrukce valu z trámů probíhala cesta, široká 3—4 m, jejíž podklad tvoří udusaná hlína. Na této cestě, která patrně lemuje val po celé délce, byly postaveny nádoby, většinou zásobnice, s přistavenými koflíky. Nádoby byly ukládány v podstatě v řadě, souběžně s valem. V prostoru cesty jsou nalézány rovněž i železné předměty (sekerka, nůž, jehlice ap.). Mezi nádobami byly hromady záměrně otlučených kamenů, nikoli valounů ze šterkopiskového podloží. V jednom případě nalezen zlomek kamenného drtidla, otlučeného do diskovité formy, používaný patrně jako prakový projektil.

2. Nálezová situace jednoznačně ukazuje na válečný konflikt, při kterém došlo k zapálení hradby, její destrukci a zničení celého hradiště, které již nebylo obnoveno. Pravděpodobně většina dosažitelných nádob byla snesena k valu a použita k uložení zásob a vody (viz dvojice nádob: zásobnice—koflík). Kovové předměty nalezeny pouze v tomto úseku. Mezi nádobami byly připraveny hromádky kamení, které sloužily jistě k obraně, jak dokazuje rovněž jejich záměrné rozbití a otlučení. Situace v úseku sondy 9A ukazuje, že některé nádoby byly rozbity hosenými kameny, jistě útočníky, kteří používali kameny, shozené z hradeb. Nálezy se zachovaly in situ jen díky okamžitému zakrytí destrukcí spálené hradby z vrcholu valu. Kostrové pozůstatky z období slezskoplatěnické kultury se nedochovaly pro naprosté odvápnění.

3. Ke konstrukci valu přispěl výzkum v r. 1981 pouze nepřímo. Ve spálené červenavé vrstvě nalezeny velké zlomky mazanice s otisky prutů, kůlů a také košatiny. Nálezy ukazují, že na vrcholu valu, vedle palisády, kterou tvořily jednotlivé velké kůly, zjištěn v průřezu valu v sondě I/1977, byl výplet z proutí.

4. Jak ukazuje situace v sondě 9, ihned za okružní cestou kolem valu začínala hustá zástavba kúlových chat. Omezený prostor sondy zatím nedovoluje řešit otázku systému zástavby, zdá se však, že chaty stály v řadách, těsně u sebe (vzdálenost 2 chat v sondě byla 2 m). Zástavba vnitřní části hradiště byla rovněž velmi hustá, jak ukazují sondy M. Vávry z let 1978-79. Osídlení šlo až k samému okraji ostrožiny (sonda 8). Objekty, sledované na hradišti, představují většinou kúlové jamky. Jediným jiným typem jsou malé kruhové nebo oválné jamky, které obsahují nepočtený keramický materiál a zl. mazanice a které v určitém smyslu můžeme považovat za zásobní. Nemohly však, jak ukazují jejich malé rozměry, sloužit na uschování obilí, tak jak to předpokládáme v zásobních jamách, nacházených na venkovských sídlištích. Proto v případě hradiště v Topolu musíme předpokládat nadzemní sýpky. Množství neidentifikovatelných kúlových jamek ukazuje na to, že osídlení nebylo jednorázové, ale rovněž i na možnost jiných staveb než obytných. Zahloubené chaty — polozemnice, zjištěny nebyly.

5. Z vnitřního prostoru hradiště pochází poměrně málo nálezů a to pouze keramických. Pokud nálezy již byly zpracovány (sezony 1977, 1978), je možno konstatovat, že většina střepů je silně otřelých a téměř 90 procent náleží jednomu typu nádob — amforovité zásobnici. Toto zjištění opět přispívá k závěru, že většina nádob v době napadení byla přenesena k valu a pokud nálezy nebyly překryty destrukcí, byly především kovové předměty pečlivě sesbírány a odneseny, patrně útočníky.

6. Hradiště bylo vybudováno v mladší fázi III. stupně slezskoplatěnické kultury, zhruba v průběhu HD. Funkčně hradiště nesloužilo ani jako sídlo vyšší vrstvy, v této době již předpokládané, ani jako útočiště. Dosavadní výzkumy ukázaly hustou zástavbu, dokazující, že zde žilo větší množství lidí. Toto soustředění ovšem předpokládá silnou hospodářskou základnu v okolí (viz žárová pohřebiště v Úhřeticích a okolí Chrudimi).

7. Lengyelské objekty byly v sondách 8 a 9 zachyceny pouze sporadicky. Bohatší nálezy keramiky a štípané industrie pocházejí pouze z vrstev v sondě 9. Lengyelská vrstva v sondě 9A nebyla zkoumána, její nárůst však ukazuje, že v místech slezskoplatěnického valu by mohlo dojít k zachování zbytků lengyelské fortifikace.

8. Menší zásah v místech destrukce valu byl proveden v mladší době laténské, jeho rozsah se však nepodařilo zjistit. Sídliště z tohoto období jsme sběrem zachytili v místech dnešního hřbitova, cca 300 m JV od hradiště (nal. 4).⁴⁾

9. Výzkumem bylo lokalizováno místo výzkumu chrudimského muzea z r. 1932, jehož část byla zachycena v sondě 9A. Při tomto výzkumu byla vybrána pouze destrukční červená vrstva těsně u valu s řadou celých nádob.

Výzkum v r. 1981, nevelký rozsahem, přinesl však mnoho dalších důležitých poznatků k problematice nejen samotného hradiště v Topolu, ale slezskoplatěnických hradišť vůbec. Proto bude pokračovat i v roce 1982.

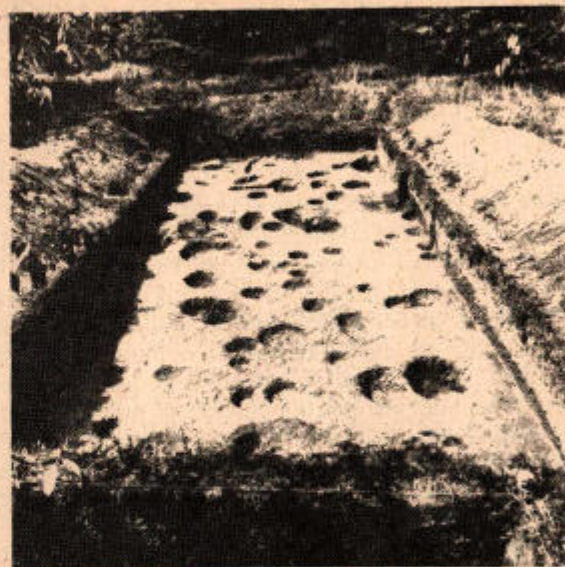
1) M. Vávra, Zjišťovací výzkum v Topolu v roce 1978, Zpravodaj KMVČ VI/1, 12—16.

M. Vávra, Pokračování výzkumu pravěkého hradiště v Topolu, Zpravodaj KMVČ VII/1—2, 8—11.

2) V. Vokolek, J. Sigl, Zjišťovací výzkum hradiště v Topolu, Zpravodaj KMVČ V/1, 22—26.

3) J. Filip, Příspěvky k poznání nejmladší doby bronzové v Čechách. II. Pam. arch. XXXIX 1933, 32—34.

4) J. Sigl, V. Vokolek, Záchrané výzkumy a jiné akce provedené arch. odd. KMVČ v Hradci Králové v roce 1979, Zpravodaj KMVČ VII/1—2, 3.

Výzkum keltského oppida v Hradišti u Českých Lhotic v roce 1981

Milan Princ

Archeologický výzkum oppida v Hradišti u Českých Lhotic (okr. Chrudim) se v roce 1981 soustředil ve své první fázi nejdříve na volnou plochu severní terasy oppida, kde byla v r. 1979 (Princ 1981a) odkryta kovárna č. 2 a v roce 1980 (Princ 1981b) část „komunikace“. Jako v předchozích letech mohla být zkoumaná plocha omezena pouze na ty pozemky, které nebyly zemědělsky obhospodařovány, takže na severní terase to byl úzký travnatý pruh při křovinaté remízce na pozemku ppč. 991 a potom mokřinatá plocha na pozemku ppč. 995. Účelem výzkumu mělo být zjištění, jaký byl na severní terase charakter osídlení vzhledem k dříve prozkoumaným objektům. V návaznosti na prozkoumaný objekt v sondě č. 4/1980 (zahlobený objekt úzkého elipsovitěho tvaru s kamennou podlahou ohniště na dně) byla sonda prodloužena západním směrem. Výsledek byl však negativní, neboť původní objekt, pokládáný za část zahlobené laténské chaty, dál nepokračoval. Je tedy nutno zůstat u zjištění, že šlo o samostatný objekt, vzhledem k jeho charakteru pravděpodobně výrobní, ale jeho funkci nelze jednoznačně určit. Dále to byly v této poloze položeny další 3 sondy (z toho sonda č. 1 měla 3 sektory), ale výsledek byl negativní v tom smyslu, že kromě keramického, resp. jiného náleзовého materiálu nebyly zjištěny žádné další objekty. V sondě IB, která byla prodloužením sondy 1980, kde byla nalezena kamenná kumulace, vysvětlovaná původně jako část pozdnělaténské dlážděné komunikace, nebylo nalezeno ani na severní ani na západní straně pokračování kamenné polohy. Se zřetelem k původním pozorováním — kamenný obvodový věnec z větších kamenů a kúlové jamky v něm i mimo něho — svědčí pro pravděpodobnější výklad, že zde jde o kamennou podlahu pozdněhalštatské mohyly, podobnou té, která byla odkryta v západní části oppida v roce 1971. Bude však ještě třeba zrevidovat keramický náleзовý materiál ze sondy 1980. Ani další menší sondy, položené v severní části oppida, nepřinesly podnětné výsledky. Ve vnitřním předpolí S brány se v sondě v hloubce cca 100 cm objevila spodní voda, kterou nebylo možno nikam odvést, takže výzkum zde nemohl pokračovat, a v sondě č. 6 západně od S brány při S obvodu oppida na pozemku ppč. 995 byl odkryt recentní kamenný trativod. Proto byly na vytypovaných místech oppida i předhradí provedeny geologické vrty.

V západní části, jižně od akropole na pozemku ppč. 1010, byla

v poměrně rozsáhlém prostoru zjištěna tmavá kulturní vrstva. Byla zde proto položena sonda č. 9, která nakonec po rozšíření do plochy 13,8 x 10,9 přinesla mimořádné výsledky.

Bylo zde objeveno několik důležitých objektů. V severní části sondy obdélníkový objekt o rozměrech 420 x 240 cm, mírně zahlobený do svahu na své severní straně a vymezený kúlovými jamkami, resp. žlábkem s drobnými kúlovými jamkami na V straně. Uvnitř objektu, uprostřed v jeho západní části, bylo soustředěno větší množství drobných kúlových jamek symetricky uspořádaných. Ve výplni objektu bylo velké množství náleзовého materiálu, především stěpového a železné kovářské strusky. Dalším pozoruhodným objektem byla elipsovité jáma o rozměrech 400 x 200 cm, hluboká 71 cm, jejíž hlinitá výplň byla silně promíšená uhlíky. Jáma byla po obvodu obklopena 3 velkými (Z strana) a několika menšími (S a V strana) kúlovými jamkami. Na jižním obvodu byly 2 větší kamenné bloky. Nedaleko byl situován objekt č. 3 — elipsovité jáma o rozměrech 100 x 130 cm, hl. 25 cm, s ohništěm vedle ní. Ohniště mělo zachovanou vypálenou mazanícovou kru. Podobná 3 ohniště byla nalezena ve východní části sondy. V jižní části sondy byl další objekt č. 4, vymezený velkými kamennými bloky. Nemohl být prozkoumán celý, neboť pokračoval pod J a V blokem sondy. Uvnitř objektu byl spadlý velký kamenný blok se stopami opracování. Ve východní části sondy byly 2 souběžné mělké žlábků, další žlábek v západní části sondy. Celkem bylo v sondě zjištěno 260 větších a menších kúlových jamek. Náleзовý materiál zde byl velmi bohatý. Kromě eneolitického kopytnatého klínu a do červena vypálených starohradištních stěpů, zdobených mnohonásobnou vlnovkou a horizontálními rýhami, zde byla celá kolekce pozdnělaténských stěpů, mimo jiné stěpy tuhové, leštěné, 1 stěp červeně malovaný, množství přeslenů, zlomek hliněného závaží, 2 železné nože, fragment železné výhňové lopatky (?), zlomky železných spon, bronzová pinzeta, bronzový drát a bronzová zápona (ataš?) palmětovitého tvaru, zlomek modrého skleněného náramku, jantarový plochý korál se středovým a dvěma obvodovými otvory, velké množství kovářské strusky aj. Zejména nálezy bronzové ozdoby ve tvaru palmety a jantarového náramku jsou mimořádně důležité, neboť je lze pokládat za doklady délkových obchodních styků jednak se severní pobaltskou oblastí, jednak s jižní antickou.

Celkově lze objekty odkryté v sondě č. 9 charakterizovat jako část většího výrobního komplexu z pozdní doby laténské, dokládajícího mnohotvárnou a bohatou výrobní činnost. Sonda č. 9 je totiž vzdálena jen asi 20 m od kovárny č. 1, prozkoumané v r. 1975 (Princ, 1981, 209—215).

Jestliže srovnáme dosavadní nálezy se strategickou polohou oppida, umístěného na vysoké a mocně opevněné ostrožně nad Chrudinkou, a s jeho umístěním uprostřed ložisek nerostných surovin — tuha, železná ruda, zlato, tím víc vynikne jeho důležitost a význam jako jedinečné lokality svého druhu v celých východních Čechách.

Princ, M. 1981 a: Archeologický výzkum oppida u Českých Lhotic v roce 1979, Zpravodaj KMVČ VIII/1, 5—8.

1981 b: Výzkum oppida v Hradišti u Českých Lhotic v r. 1980, Zpravodaj KMVČ VIII/1, 9—11.

1981 c: Dřívna kováře v oppidu v hradišti u Českých Lhotic. Praehistorica VIII, 209—215.

Výzkum v Lochenicích v roce 1981

Jiří Zeman

V srpnu 1981 pokračovala již čtvrtá výzkumná sezóna v poloze „Na šancích“ u Lochenic, okr. Hradec Králové (k předchozím výzkumům viz Zpravodaj KMVČ VI/1, 1979, 26—27 a VIII/1, 1981, 14—15), a to opět ve spolupráci s oddělením prehistorie filozofické fakulty UK (doc. dr. M. Buchvaldek a dr. J. Sláma). Odkryli jsme 7 sond 20 m dlouhých a 2—3 m širokých, které jednak doplňovaly plochu zkoumanou v minulých letech, jednak pokračovaly dále ve směru jihovýchodním do pole. Sondy byly vedeny zhruba kolmo na podélnou orientaci již dříve zjištěných kostrových pohřbů slovanských a z doby stěhování národů tak, aby mezi nimi zůstal volný pás o max. šíři 1 m, v němž jen s malou pravděpodobností mohly uniknout hrobové objekty.

Objevili jsme 5 kostrových a 1 žárový hrob kultury se zvoncovitými poháry s poměrně bohatým, zejména keramickým inventářem (řada nádob, kamenné nátepní destičky, kostěná spinadla), rozložených v dosti nepravidelných odstupech 8—10 m. Celkový počet hrobů z tohoto období dosáhl již čísla 17—18.

Z doby stěhování národů nebyl tentokrát zjištěn žádný objekt. Teprve další sondáž k JZ a JV však ukáže, zda pohřebiště je již prozkoumáno, nebo, což je pravděpodobnější vzhledem k starším objevům dr. J. Tomského, pokračuje dále v oddělených skupinách.

Z období hradištního bylo prozkoumáno 9 kostrových pohřbů, takže celkový počet dosáhl již čísla 50. Po zanesení do souhrnného plánu začíná vystupovat řadové uspořádání nekropole. Byly zachy-

ceny hroby, v nichž se, oproti předchozím sezónám, výrazně prosazují průvodní nálezy (nádoby, esovité záušnice, skleněné perly, nožičky, očítky). Nápadné byly některé odchylky v uložení nebožtíků (např. na břiše obličejem do země) či jiné zvláštnosti (zhojená sečná rána na lebce nezletilého jedince).

Podobně jako v minulých letech byly zachyceny sídlištní stopy neolitické (kultura s vypíchanou keramikou). Novou skutečností je však zjištění mohutného dvojitého příkopu v 6 sondách; jeho průběh dovoluje podle známých analogií předpokládat kruhovitý tvar vymezeného prostoru o max. průměru cca 60 m. Byly provedeny 4 řezy, které obnažily nálevkovitý profil, zúžený ve spodní části téměř do špičky. Vnější mohutnější příkop byl 2—4 m široký a 360 až 370 cm hluboký, vnitřní příkop ve vzdálenosti 7,5 m byl max 200 cm široký a 320 cm hluboký. Šťastnou náhodou se podařilo zjistit i vchod do ohraničeného prostoru, který byl 3,5 m široký, orientovaný k SSZ a vymezený spojovacími příkopy mezi vnitřním a vnějším příkopovým kruhem. Z hlubších částí výplně příkopů pocházejí většinou nevýrazné neolitické střípky až na jeden, bohatě zdobený vypíchanými pásy. Do příkopu byly zapuštěny 2 kostrové hroby se zvoncovitými poháry a 2 hroby slovanské. Pod jedním z pohřbů se zvoncovitými poháry, asi o 10 cm níže, byla nalezena ve střepech větší část misky na nožce lengyelského rázu.

Původně monotematický výzkum, zaměřený na poznání pohřebiště z doby stěhování národů, přispívá nyní k řešení problematiky z několika časových úseků. Kruhový neolitický objekt patří v Čechách zatím k ojedinělým objevům, pohřebiště se zvoncovitými poháry bude patrně jedním z největších. Řadová nekropole slovanská naznačuje možnost širšího řešení otázek chronologických v rámci doby hradištní. Dosavadní výsledky podtrhují důležitost lokality, která by měla být prozkoumána v celém rozsahu.

Zakončení výzkumu Starého mýta v r. 1981

Jiří Sigl

Ve druhé polovině června a v červenci 1981 proběhla další, již osmá sezóna archeologického výzkumu lokality Staré mýto, jež se rozkládá cca 3 km JV od Vysokého Mýta na katastru obce Tisová (o. Ústí nad Orlicí).

Výzkum byl hrazen především z prostředků Archeologického ústavu v Praze a v menší míře z prostředků Krajského muzea východních Čech v Hradci Králové.

V této sezóně byla zkoumána plocha o výměře 600 m². Tato plocha byla rozdělena do 6 arů, jež byly označeny číslo 40—45. Sledovaná plocha se rozkládá Z od plochy zkoumané v roce předchozím a S od plochy výzkumu prováděného v roce 1979. Plocha, zkoumaná v roce 1981, měla tvar obdélníku o stranách 20 a 30 m. Delší strany tohoto obdélníku byly orientovány ve směru S — J. Plocha, která byla předmětem výzkumu, byla zbavena ornice pomocí buldozeru, a to již v minulém roce. Ornice byla v prostoru výzkumu mocná cca 30—35 cm. Před zahájením vlastního výzkumu v roce 1981 musela být plocha nejdříve zbavena vzrostlé vegetace a potom postupně zbytků ornice, jež měla mocnost pouze několik centimetrů. Po odstranění zbytků ornice bylo začistěno sprašové podloží. Po provedení tohoto úkonu se v podloží rýsovalo několik sídlištních objektů, které se od něho odlišovaly tmavěšedou až černou, případně jinak zbarvenou výplní.

V roce 1981 bylo na ploše výzkumu odkryto několik sídlištních objektů, z nichž některé byly zkoumány již v předchozích letech a některé byly zkoumány zcela nebo částečně poprvé během této výzkumové sezóny. V minulých sezónách byl zkoumán např. objekt 17, obj. 60, obj. 61, obj. 86 a obj. 87. V letošním roce byly zcela nebo částečně prozkoumány tyto objekty: obj. 89, obj. 90, obj. 91, obj. 92, obj. 93, obj. 94, obj. 95, obj. 97, obj. 98 a obj. 99. Můžeme tedy konstatovat, že bylo v letošním roce zkoumáno celkem 16, a z tohoto počtu bylo nově sledováno 11 sídlištních objektů. Pro výzkum roku 1981 bylo charakteristické odkrytí nízkého počtu kůlových jamek. Zjištěna pouze jedna samostatná kůlová jamka, která byla označena KJ 176. Ostatní kůlové jamky zjištěny pouze v rámci větších sídlištních objektů, především zemnic.

Z hlediska funkce objektu, kterou se podařilo určit pouze u menší části sídlištních objektů, půdorysu objektů, hloubky objektů, případně jiných hledisek, jsem rozdělil všechny sídlištní objekty do několika skupin.

Za nejvýznamnější skupinu můžeme považovat tu, do níž zahrnujeme objekty, které jsou interpretovány jako zemnice. Během poslední výzkumné sezóny byly zkoumány 4 objekty, zahrnuté do této skupiny. Jednalo se především o zemnice, jejichž výzkum byl započat již v předchozích sezónách (obj. 60 a obj. 86). V této informativní zprávě ponechávám stranou otázku bližší funkce těchto zemnic, tedy zda sloužily účelům obytným, nebo zda byly využívány k jiným, především hospodářským, účelům.

Objekt 60 byla zemnice, jejíž výzkum započal již v roce 1979. V popisované sezóně se zkoumala pouze její S část, a to zhruba třetina její celkové výměry. Zemnice měla pravidelný půdorys a

z tohoto půdorysu byla nyní odkryta její S strana, která měla v místech okraje objektu přibližně 540 cm (V — Z) a v prostoru dna cca 400 cm. Ve směru S — J částečně odkryta Z stěna, a to v délce necelých 200 cm u okraje a zhruba 100 cm v partii dna objektu. Východní strana zemnice byla zkoumána v délce 300 cm a v úrovni dna v délce 200 cm. Zemnice byla zahloubena do sprašového podloží. Téměř svislé stěny spadaly k plochému dnu, jež se nacházelo v hloubce 120—130 cm, měřeno od hladiny výzkumu. V rozích zemnice, odkryté v roce 1981, byly zjištěny mělké kůlové jamky oválného a kruhovitého půdorysu. Výplň objektu byla homogenní a obsahovala především zlomky keramického materiálu, železné strusky, zvířecích kostí atd.

Další zemnice, zkoumaná v 8. sezóně, byl objekt 86. Tento objekt jsme prozkoumali asi z jedné třetiny v předchozí sezóně. Jedná se o objekt obdélníkového půdorysu, který je v prostorách okraje objektu ve směru V — Z dlouhý 450 cm a v partii dna je dlouhý cca 400 cm. Delší osa objektu je ve směru S — J. Celková délka objektu v tomto směru je 500 cm a v partii dna 410 cm. Vchod do zemnice byl situován v SV rohu zemnice; vstupovalo se do ní po 3 schodech od východu. Téměř svislé stěny zemnice spadaly k plochému dnu, jež se zahlubovalo do sprašového podloží až na úroveň šterkopísku. Do středu zemnice byla situována kůlová jamka kruhového půdorysu o průměru 50 cm. Jamka byla zahloubena o 16 cm níže, než se nachází dno zemnice. Ve výplni zemnice se našlo větší množství zlomků keramických nádob, především ze zásobnic, ale i menších nádob. Dále zde byla odkryta železná struska, zvířecí kosti, uhlíky atd. Velikost zemnice, ale i složení nálezů napovídá, že tento objekt sloužil spíše hospodářskému využití než obytným účelům.

Další zemnice (obj. 95) byla částečně prozkoumána na S okraji zkoumané plochy. Tato zemnice byla dlouhá v partii okraje 700 cm a v partii dna 570 cm. Rozměry byly zjištěny ve směru V — Z. Ve směru S — J byla zemnice prozkoumána pouze částečně, a to 400 cm u okraje a 360 cm u dna objektu. Dno zemnice se nepatrně sklánělo k V a u J stěny se směrem k ní nepatrně zdvihalo. Nacházelo se v hloubce 135—160 cm, měřeno od hladiny výzkumu. Vchod do zemnice byl přímý a tvořilý jej 3 schody, jež byly dostatečně široké. Vchod byl vysunut mimo vlastní půdorys zemnice a byl dlouhý 260 cm a široký 170 cm. Do zemnice se vstupovalo od JZ a vstup byl situován při JZ rohu zemnice. Na J stěně zemnice byl vchod od vlastní zemnice asi o 10 cm širokým výklenkem odsazen. V zemnici bylo nalezeno větší množství keramických zlomků a dalších dokladů sídlištní aktivity.

Poslední zemnice, která byla zkoumána v této výzkumné sezóně,

byl objekt 90. Tento objekt byl prozkoumán v celém půdorysu. Zemnice byla dvouprostorová a vstupovalo se do ní po schodišti, které bylo situováno ve směru V — Z od západu. Schodiště se skládalo ze 3 úzkých schodů, vysokých 18—36 centimetrů. Schodiště o šíři 90 cm a délce necelých 180 cm bylo zahrnuto do půdorysu zemnice a tedy nebylo jako ve většině zkoumaných zemnic v Tisové na Starém mýtě vysunuto mimo půdorys vlastní zemnice. Pod schodištěm se nacházela plošina téměř čtvercového půdorysu o rozměrech 135 x 145 cm, která se na obě strany, tedy S i J, schodovitě snižuje. Na S straně této plošiny a schodiště se nachází prostor obdélníkového půdorysu, který můžeme interpretovat jako sklepní prostor. Jeho delší osa má v partii okraje ve směru V — Z rozměr 350 cm a u dna pouze 260 cm. Ve směru S — J má tato část 200 cm u okraje objektu a 140 cm v úrovni dna objektu. Dno této části, kterou interpretujeme jako sklep, se nacházelo v hloubce 105 — 120 centimetrů, měřeno od hladiny výzkumu. Spodní část zemnice se zahlubovala do štěrkopískového podloží a horní partie do spraše. Vlastní zemnice se nachází J od plošinky, která se rozkládá pod schodištěm. Tato část je podstatně větší než výše popisovaná část, kterou interpretujeme jako sklep. Má zhruba čtvercový půdorys o stranách 540 — 560 cm měřeno v partii okraje objektu a v partii dna má rozměry 430—440 cm. V rozích této zemnice byly odkryty kúlové jamky, které měly průměr asi 25 cm a byly hluboké 20—30 centimetrů. Některé z těchto jamek byly ještě v době výzkumu duté. Obdobné kúlové jamky jsme zjistili i v polovině jižní stěny a zhruba ve třetině severní stěny. Tato určitá nepravidelnost byla způsobena tím, že 2 kúlové jamky na S stěně byly situovány tak, aby tvořily vstup do vlastní zemnice. Přibližně ve středu této části byla zjištěna kruhovitá skvrna o průměru 50 cm, která byla černě a červenavě zbarvena. Při odstraňování této odlišné výplně na dně zemnice nebylo zjištěno žádné její zahloubení pod úroveň dna. S největší pravděpodobností se jednalo o zbytek otopného zařízení — ohniště. Vlastní zemnice byla vybírána ve 2 polovinách (S a J), po mechanických vrstvách. V objektu bylo nalezeno množství zlomků keramiky, železných předmětů, především hřebů, železné strusky, mazanice, zvřecích kostí, uhlíků a dřeva. Domnívám se, že právě tato zemnice sloužila obytným účelům.

Výše popisované zemnice (obj. 60, obj. 90 a obj. 95) byly situovány západně od komunikace, která procházela sídlištěm ve směru SZ — JV. Tvořily dobře patrnou řadu s pravidelnými mezerami mezi sebou. Poslední zemnice (obj. 86) byla umístěna v těsném sousedství sídlištní komunikace a ležela od ní východním směrem. Tato zemnice byla vysunuta z východní řady zemnic, které byly zkoumány v předchozích výzkumných sezónách, a to směrem do síd-

lištní komunikace. Bude proto důležité věnovat zvýšenou pozornost rozboru keramického materiálu a dalšího archeologického inventáře, nacházejícího se v této zemnici. Není vyloučeno, že bude moci být případně zjištěn nějaký menší chronologický rozdíl, který nám bude datovat vznik a funkci tohoto objektu do jiné sídlištní fáze než ostatní zemnice v sousedství. Rovněž však není vyloučeno, že tato určitá odchylka souvisí spíše s odlišnou funkcí tohoto objektu, který měl spíše hospodářské než obytné využití. Tuto druhou variantu považují za pravděpodobnější.

Další skupinu objektů tvoří pouze 2 objekty, a to objekt 17 a objekt 87. Jedná se o žlaby, z nichž obj. 17 protíná již několik let zkoumanou plochu v celkové šíři, a to zhruba ve směru SZ — JV. Tento objekt je již zkoumán od roku 1975. Objekt 17 probíhá jižně od Voštické cesty, která sleduje přibližně průběh staré sídlištní komunikace a je s ní paralelní. V tomto žlabu je poměrně málo keramického materiálu a jiných nálezů. Je pravděpodobné, že námi zjištěný žlab odděloval prostor cesty od zastavěného prostoru sídliště. Druhý objekt, který náleží do této skupiny, je mělký a krátký. Jeho směr je zhruba kolmý k obj. 17, v jehož sousedství se nachází. Vzhledem k jeho nepatrné velikosti, mělkosti a malému množství nálezů se nelze přesněji vyjádřit o jeho funkci.

Do další skupiny objektů, kterou tvoří mělké objekty oválného či kruhovitého půdorysu, patří značná část sídlištních objektů, které byly zkoumány v roce 1981. Do této skupiny můžeme zahrnout tyto objekty: obj. 89, obj. 91, obj. 92, obj. 93, obj. 94, obj. 96, obj. 97 a obj. 98. Pro všechny tyto objekty je rovněž typické i to, že ve své výplni obsahovaly zcela minimální množství archeologických artefaktů.

Objekt 61 se svým půdorysem vymyká ostatním již výše popisovaným objektům. Jedná se o objekt s nepravidelným půdorysem, který byl značně rozsáhlý. Objekt 61 má nepravidelně zahloubené dno a z jeho půdorysu vybíhá východním směrem žlabovité ukončení. Objekt byl částečně zkoumán již v roce 1979. V této sezóně bylo zjištěno ukončení objektu na S straně. Dno bylo zjištěno v max. hloubce 80 cm, měřeno od povrchu terénu. V objektu bylo nalezeno, v porovnání s ostatními objekty, s výjimkou zemnic, větší množství nálezů, jako železné strusky, zlomků keramiky apod.

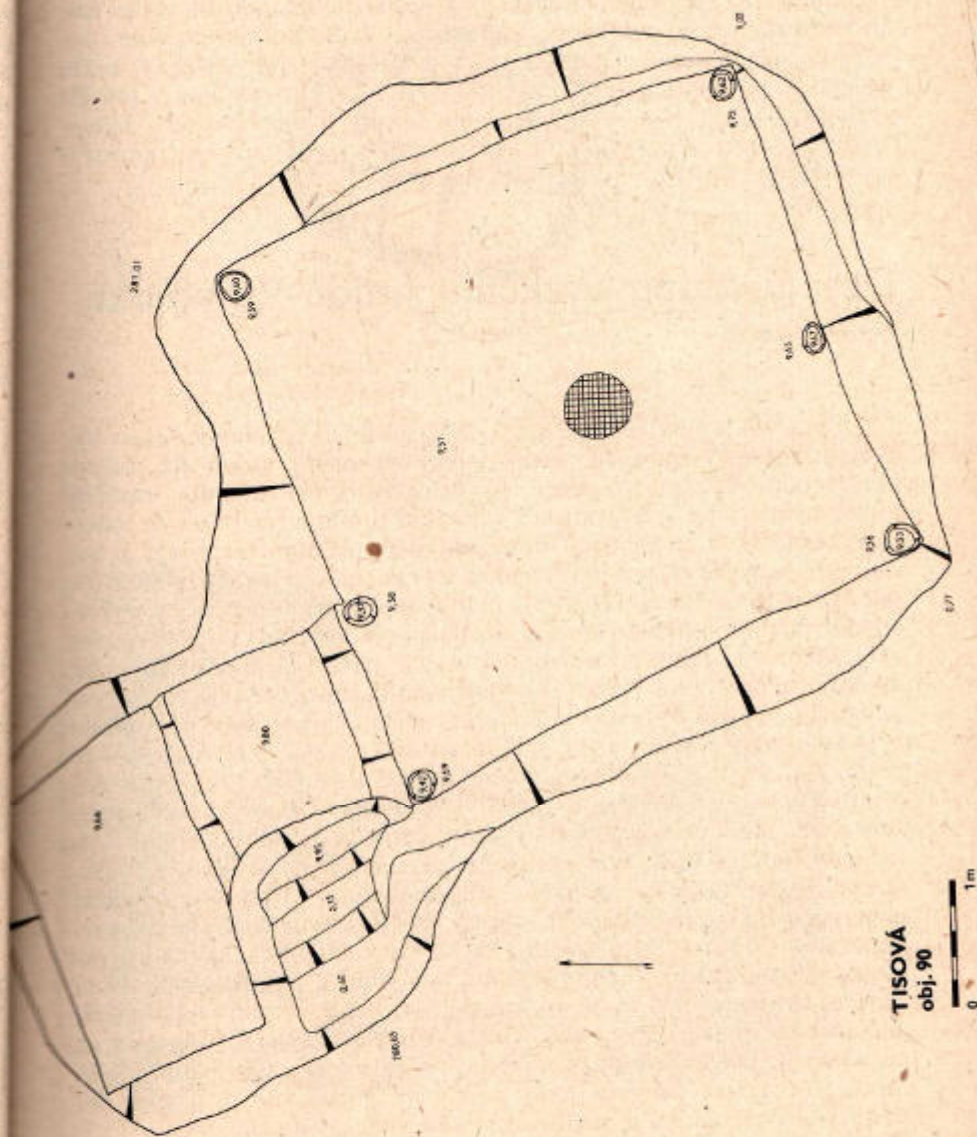
Poslední objekt, který byl při výzkumu v roce 1981 zjištěn, obdržel číslo 99. Jedná se rovněž o objekt nepravidelného půdorysu, s delším rozměrem ve směru S — J, který činí 700 cm, a kratším rozměrem ve směru V — Z o délce 600 cm. Objekt byl mělký, jeho maximální hloubka činila 12 cm, měřeno od hladiny výzkumu. Výplň tohoto objektu byla homogenní, tvořila ji červenavě zbarvená

spraš s četnými uhlíky. Ve výplni nebyly zjištěny žádné archeologické nálezy.

Výsledky archeologického výzkumu, který proběhl v roce 1981 na lokalitě Staré mýto, můžeme shrnout do několika bodů:

1. Výzkumem byla plocha rozšířena o 600 m² a to na celkovou dosud prozkoumanou plochu 5725 m².
2. Při výzkumu byly zjištěny další zemnice, které opětovně sledovaly průběh Voštické cesty. Zemnice vytvářely 2 řady, zhruba orientované ve směru SZ — JV. Výjimku tvořila zemnice — obj. 86, která byla vysunuta směrem do trasy sídliště, které mělo, alespoň v námi zkoumaném prostoru, charakter ulicovky. Není vyloučeno, že v jižní části sídliště mohla existovat složitější nebo odlišná dispozice. Jedná se tedy o okolí předpokládané lokalizace kostela sv. Mikuláše.
3. Při výzkumné sezóně v roce 1981 se opětovně rozšířila materiálová základna archeologických artefaktů, pocházejících ze zkoumaného sídliště, a to především o keramické zlomky. Ostatní materiál byl v této sezóně podstatně méně zastoupen (bronzy, železo, železná struska atd.). Nálezy nám potvrzují správnost našeho datování sídliště od 30. let 13. století až do 1. pol. 14. století.
4. Získaný archeologický materiál je dostatečnou základnou pro provedení jeho rozboru a skýtá, alespoň podle mého názoru, záruku pro rozpoznání jednotlivých fází na sídlišti. Případně pokračování výzkumu v prostoru výzkumu, kde výzkum probíhal od r. 1974 až do r. 1981, by mělo za následek pouze kvantitativní nárůst materiálu bez odpovídajícího efektu. Rovněž poznání půdorysu sídliště na ploše 70 x 80 m můžeme považovat pro určení charakteru sídliště za postačující. Jako výhledově možné by bylo provedení dalšího odkryvu v okolí předpokládaného kostela sv. Mikuláše. Tento výzkum by však připadal do úvahy až po několika letech časového odstupu.
5. Ukazuje se však žádoucím provést zjišťovací výzkum na lokalitě Spálenec, která se rozkládá již na katastru Vysokého Mýta a leží cca 250 m západně od dosud zkoumané lokality. Tento výzkum by přispěl k osvětlení vzájemného vztahu těchto 2 sousedních lokalit, k případnému zjištění její funkce a mohl by být přínosem i v tom, že by přinesl srovnávací archeologický materiál, který je přibližně stejně starý jako materiál ze Starého mýta. Tento zjišťovací výzkum by tedy přispěl k detailnějšímu zpracování keramického materiálu.
6. Důležité bude rovněž v budoucnosti věnovat pozornost i jiným středověkým lokalitám v sousedství Starého mýta a jmenovitě především případným zemním pracím ve středověkém jádru Vysokého Mýta.

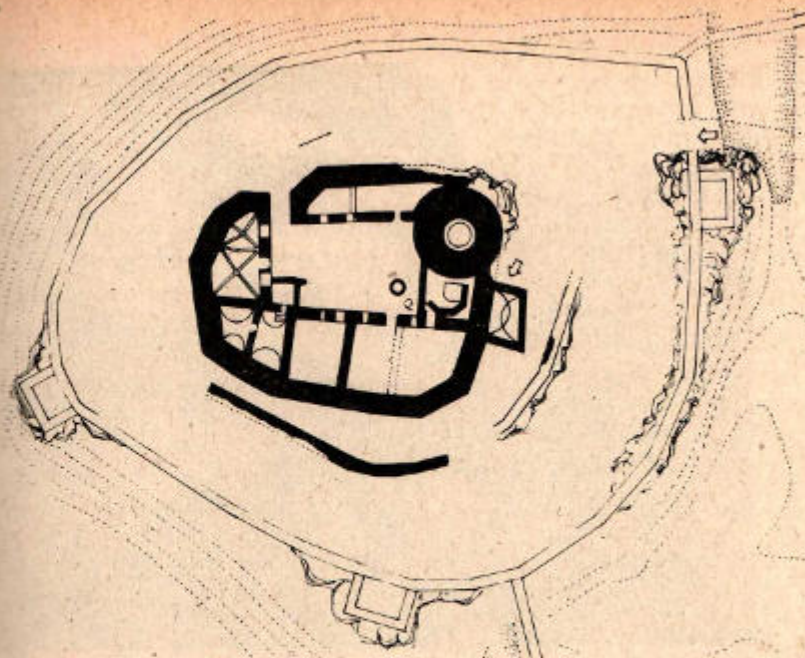
Řešení problematiky Starého mýta a osvětlení jeho vztahu k Vysokému Mýtu či jiným sousedním lokalitám, případně lokalitám vzdálenějším, a to pomocí archeologického průzkumu, se podle mého názoru jeví po metodologické stránce jako velmi výhodné. Domnívám se, že tento postup, i když je časově velmi náročný, může přispět k poznání historie mikroregionu i širšího regionu a přináší výsledky, které jsou podloženy po faktografické stránce daleko kvalitněji, než v případě široce koncipovaného, ale jednorázově provedeného terénního průzkumu.

Desátá etapa výzkumu hradu Vizmburku

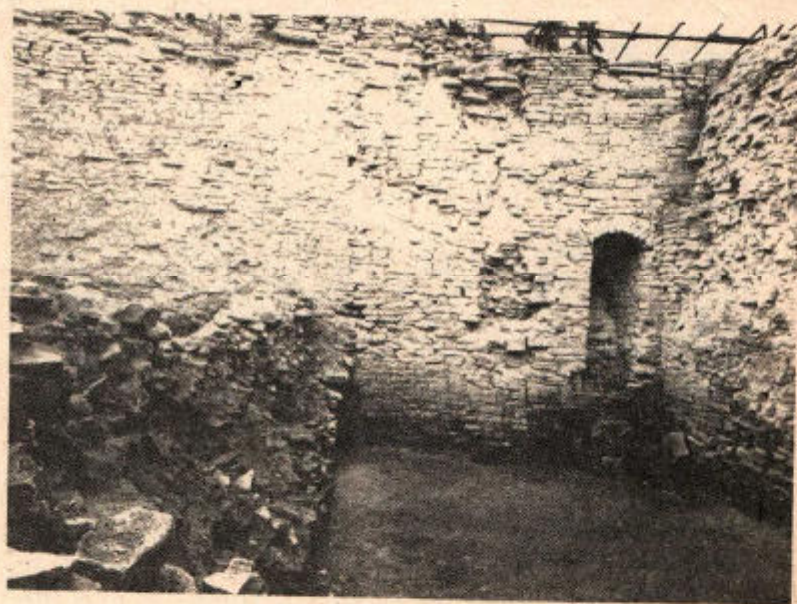
Antonín Hejna

V roce 1981 byla uskutečněna desátá etapa archeologického výzkumu hradu Vizmburku, která měla být podle plánu již etapou závěrečnou. Výzkumná práce se soustředila na několik zbylých úseků uvnitř i na vnější straně vnitřního hradního areálu. Ve vnitřním hradě bylo dokončeno vyklizení destruktivního souvrství z posledního severovýchodního objektu východně od hradní kuchyně. Jak bylo již dříve zjištěno, byl tento objekt, zaujímající severovýchodní plochu vnitřního hradu, rozdělen východozápadní příčkou ve dvě místnosti. Jižní místnost, přístupná přímo z nádvoří dveřním otvorem a osvětlená jedním okénkem půlkruhově zaklenutým, s vyhlámaným ostěním, měla pravidelný obdélný půdorys o rozsahu 5 x 8 m. Její podlaží bylo zahloubeno o cca 100 cm pod úroveň prahu i nádvoří a bylo převrstveno téměř k úrovni prahu mocnou hlinitokamenitou vrstvou s bohatým obsahem úlomků keramiky, železných předmětů, architektonických fragmentů, zvláště pak zvířecích kostí. Podlaží bylo pevné, tvořené zvětřalým skalním povrchem. Stopy otopného zařízení ani jiné stopy vnitřního vybavení nebyly zjištěny. Ve východní stěně místnosti bylo směrem na parkánový ochoz prolomeno větrací okno ve výklenku půlkruhově zaklenutém, s dovnitř široce otevřenou špaletou, s parapetem směrem vzhůru zešíkmeným, jehož rozměry byly 2,2 x 65 cm. Jižní stěnu místnosti a zároveň i objektu tvořila souvislá příčka, zachovaná až do výšky 1. patra, v jejímž tělese byla v místě předělu podlaží řada lůžek po trámech. Severní stěnu místnosti tvořila vnitřní příčka, destruovaná do výše 2,5 m nad úroveň sníženého podlaží.

Severní místnost, vyplňující vlastní nároží, měla nepravidelný půdorys o rozsahu 6,5 x 8 m, byla osvětlena rovněž okénkem z nádvoří a přístupná dveřním vchodem ze sousední kuchyně. Podlaží

těto místnosti bylo rovněž zahlobeno max. o 100 cm pod úroveň prahu, nedosahovalo však hloubky podlaží jižní místnosti. Pod souvrstvím sutí o mocnosti 6 m byl v úrovni prahu zjištěn povrch nálezkové hlinitokamenité, místy silně jílovité nálezkové vrstvy, která obsahovala kromě kovových předmětů, mj. i deformovaných měděných nádob, velké množství keramických zlomků vesměs kuchyňského nádobí, tj. hrnců, mís a pánví. Výzkum této místnosti nebyl dosud ukončen.

Další výzkum uvnitř hradu se týkal východní plochy nádvoří. Byla zde provedena skrývka nejspodnější vrstvy sutí na úroveň dlažby z valounů a bylo zjištěno, že dlažba nádvoří se mírně svažuje jednak od severu k jihu, jednak od krajů směrem ke středu, nřejmě proto, aby plocha nádvoří byla odvodňována. Skrývka dlažby dosáhla až na plochu před jižní křídlo paláce, kde však byla zjištěna složitější situace, kterou bude nutno prozkoumat podrobněji v další etapě výzkumu.

Na vnějším obvodu hradu se výzkum týkal jednak uvolnění a konečného zachycení parkánového ochozu na západní straně, zjištění stratigrafické situace na straně východní a uvolnění zbytku pláště věže na severní a severozápadní straně. Na západním parkánovém ochozu se podařilo zachytit na severní straně vnitřní brány jeho šířku dosahující 3 m a postupně směrem k severu se zvětšující, jeho trasu včetně průběhu parkánové zdi až k severozápadnímu nártu, kde byla zachycena obdélná stavba o rozsahu 3 x 1,8 m s hluboce zahlobeným podlažím, jejíž stěny byly připlentovány ke skalnímu podlaží. Tuto stavbu v podobě šachty, vyplněnou destruktivní sutí, s nevýraznou hlinitou vrstvou na dně, lze předběžně označit jako substrukci mostní konstrukce, která spojovala citlivé místo parkánového ochozu v sousedství věže s fortifikací na vnější straně příkopu. Výzkum prováděný na severozápadním obvodu parkánového ochozu zjistil, že tělesa parkánové zdi bylo v těchto místech založeno na okraj uměle upraveného skalního soklu.

Zkušební sondy na východní straně parkánového ochozu přinesly překvapující zjištění jednak v zachycení složité stratigrafické situace pod zánikovým horizontem, sahající hluboko pod předpokládaný původní povrch, jednak ve zjištění jakési branky, prolomené v tělese parkánové zdi, jejíž práh byl zachycen nevysoko nad úrovní příkopu. Tuto branku, jejíž šířka dosahuje 2 m, nelze však považovat za vstupní bránu na parkánový ochoz, nehledě k tomu, že podle tohoto zjištění nelze prozatím vysvětlit výškové relace mezi původním terénem na východní straně parkánového ochozu a situací na severní straně parkánu, kde byla v daleko vyšší úrovni objevena stavba „kovárny“ s pecí, založená do terénu podlaží. I tento problém bude třeba vyřešit dalším výzkumem.

Kromě uvedených úkolů, jimiž bude výzkum hradu Vizmburku v roce 1982 dovršen, bude třeba provést výzkum hradní studny, který bude technicky nejnáročnější akcí celého výzkumného období.

Zjišťovací výzkum v Malé Skalici

Zdeněk A. Lochmann

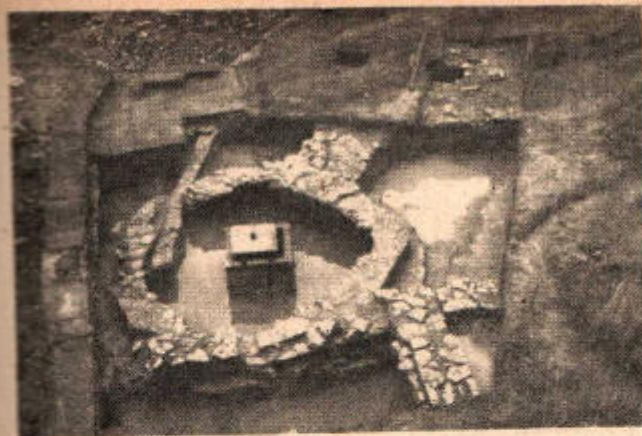
V měsíci červenci a srpnu 1981 proběhl zjišťovací výzkum na dvou lokalitách v katastru Malé Skalice v obci Česká Skalice.

První lokalitou bylo okolí Muzea B. Němcové, konkrétně terasa přiléhající na jižní straně směrem k řece v areálu muzea. Výzkum probíhal ve spolupráci Okresního muzea v Náchodě, Muzea Boženy Němcové v České Skalici a n. p. Tiba Dvůr Králové v rámci parkových úprav v souvislosti s budováním textilního muzea. Nejprve byla bagrem odstraněna vrstva navážky při JV nároží terasní zdi. V lici zdi byl odhalen otvor do zasypaných sklepů pod terasou. Kromě těchto zasypaných prostor se nalézají pod terasou i sklepení volně přístupná, které se skládá ze dvou částí. První je obdélníková místnost valeně zaklenutá, jejíž východní delší stěna přiléhá k východní terasní zdi. Z této místnosti vede na J straně vchod do další sklepního prostoru. Tato místnost má kruhový tvar a její stěny se uvnitř směrem vzhůru parabolicky rozšiřují. Místnost je zakryta betonovou deskou s čtvercovým betonovým poklopem.

V této situaci jsme přistoupili k vyklizení suti ze sklepů a zároveň jsme na terase založili sondu nepravidelného tvaru o rozměrech cca 8 x 10 m. Při vyklizení suti byly ve valené klenbě sklepení objeveny dva větrací otvory (obr. 1, nahoře). Mimo to byly zjištěny další dvě polo-zasypané prostory JZ směrem. Na terase byly těsně pod povrchem zachyceny základy oktogonální stavby s přístavky, postavené v 70. letech minulého století (obr. 1). Ukázalo se, že tyto základy stojí na koruně zdiva kruhového sklepení. Všechny tyto zbytky byly zakryty silnou vrstvou hlinité, jílovité a škvárové navážky.

Z výzkumu nebyl získán žádný archeologický materiál, který by mohl datovat starší stavby sklepení. Avšak podle struktury zdiva sklepních prostor je možné usuzovat na několik stavebních fází.

V příštím roce se výzkum zaměří na odhalení základů kruhového sklepení, kde očekáváme nálezy datovatelného materiálu, a na další rozšíření zkoumané plochy na terase.

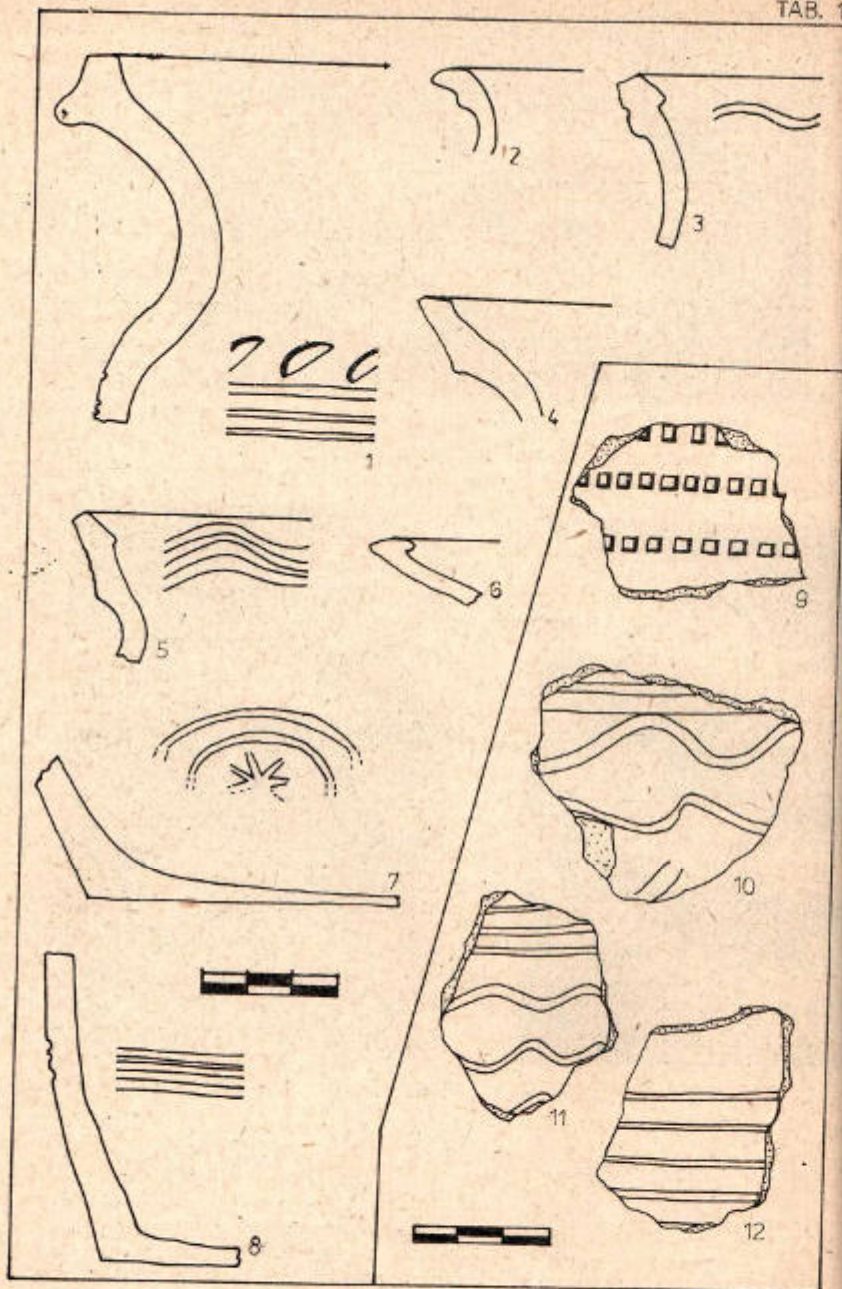
Obr. 1: Česká Skalice — Malá Skalice, tvrz. Celkový pohled na plochu výzkumu od S

Obr. 2: Detail koruny zdiva kruhového sklepení

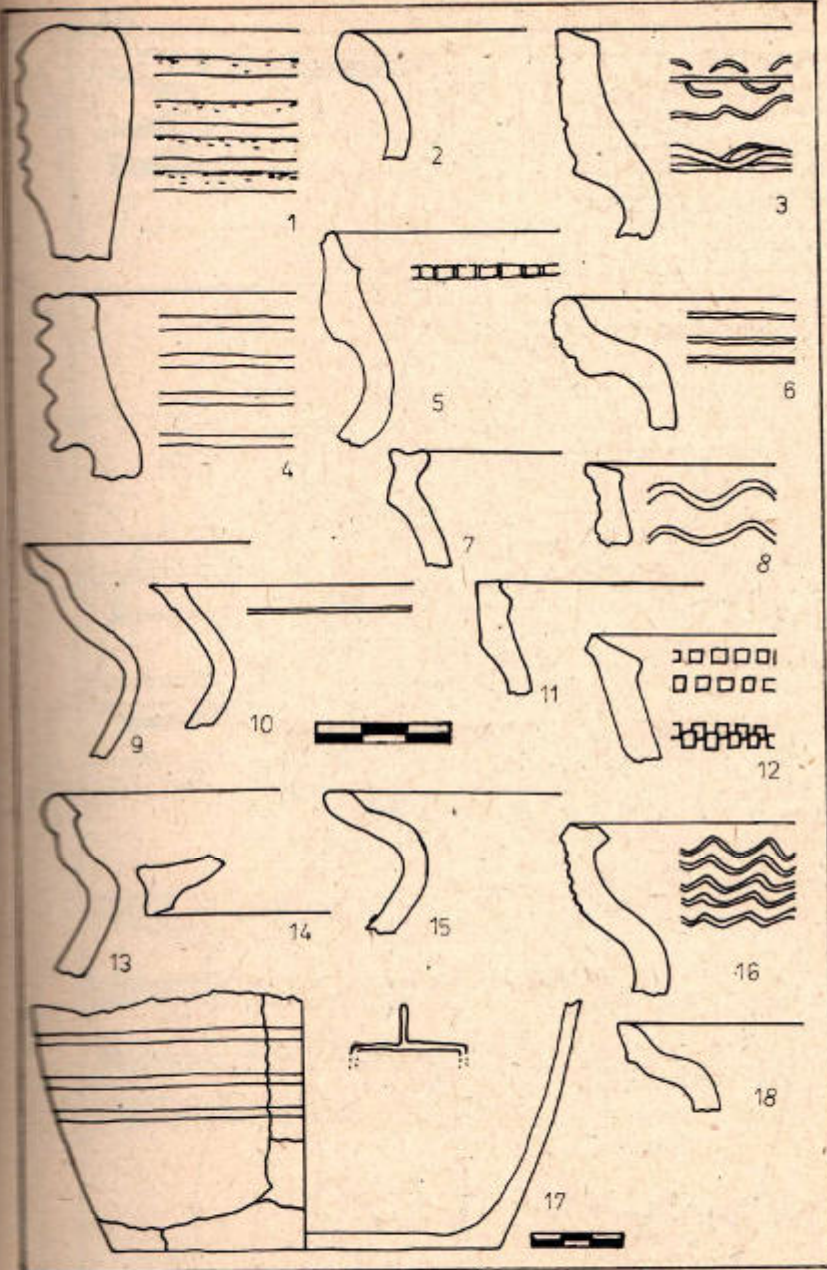
Obr. 3: Detail přístavby novodobého zdiva na koruně zdiva sklepení.
Foto autor

TAB. 1

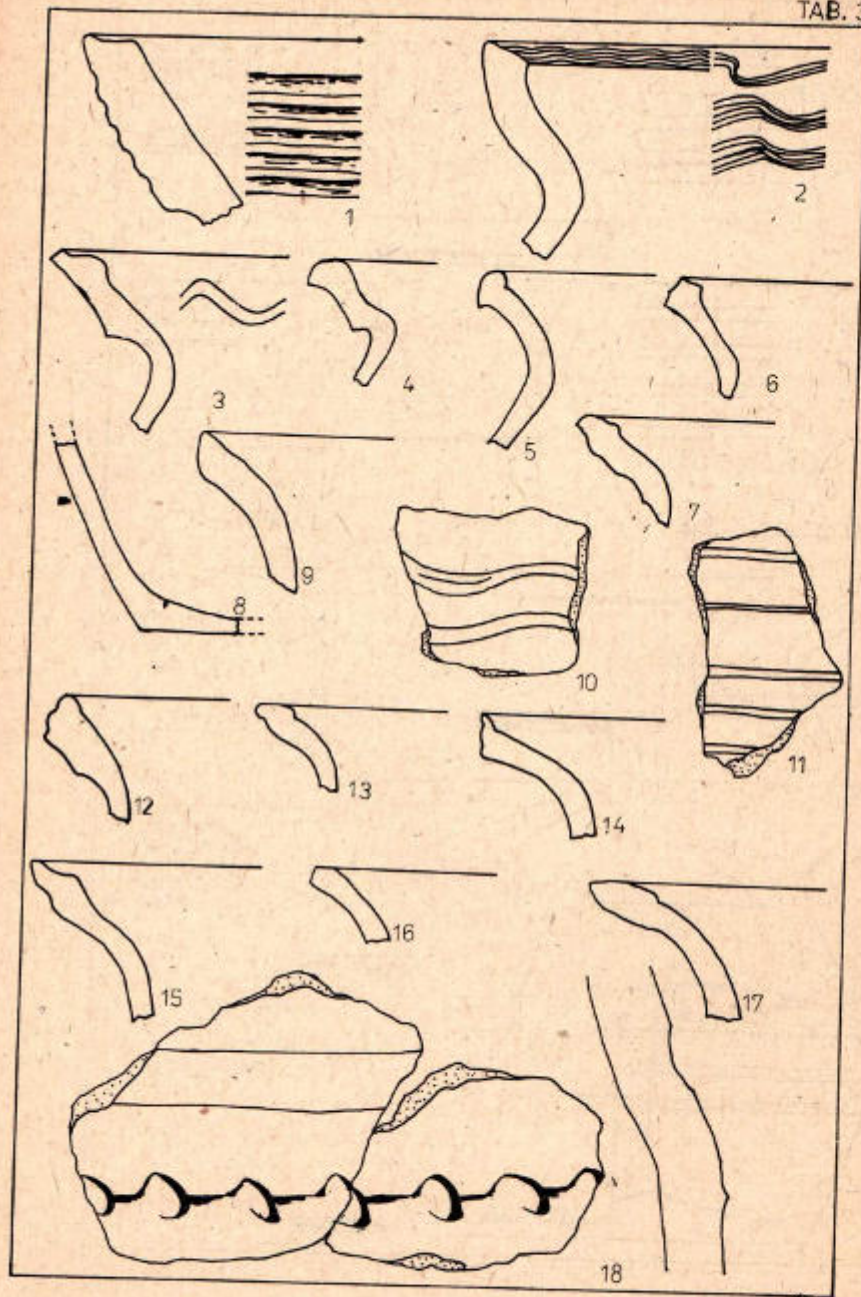

TAB. 2

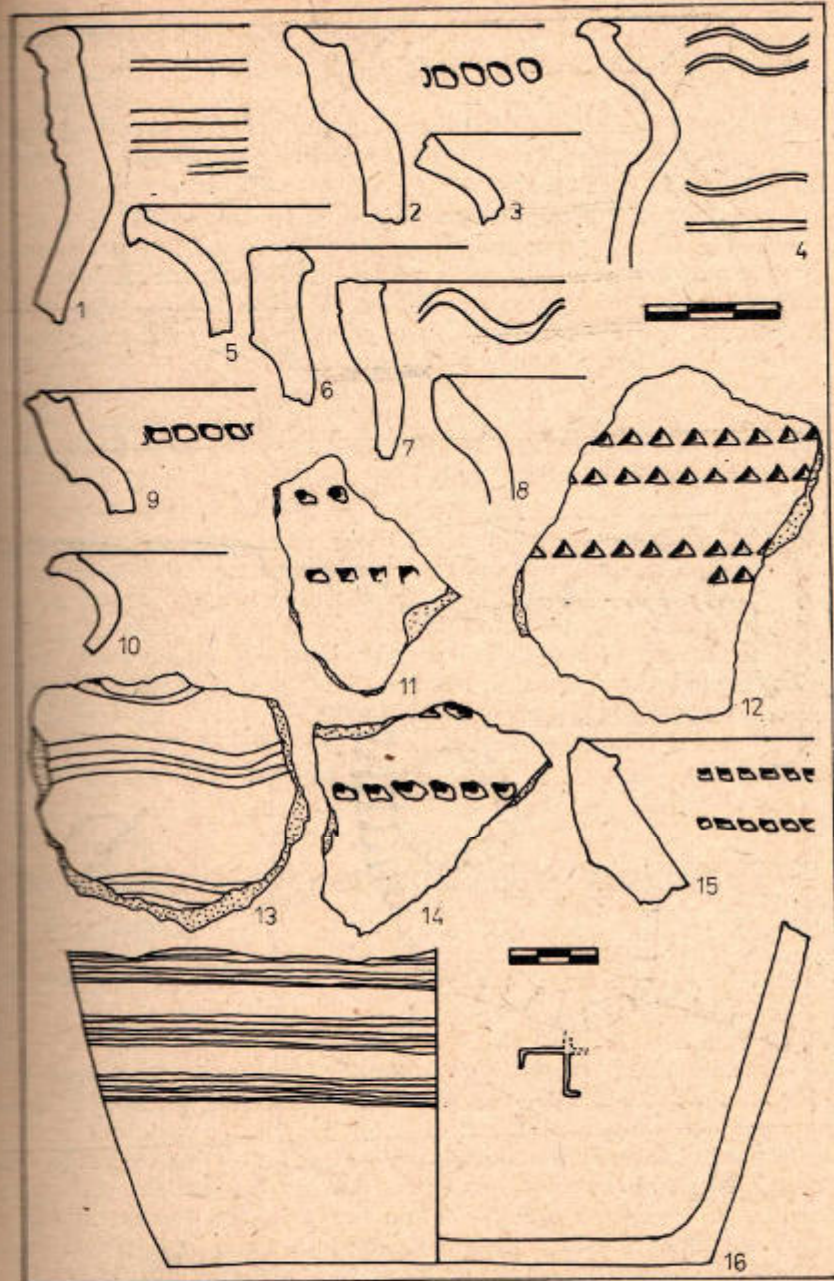

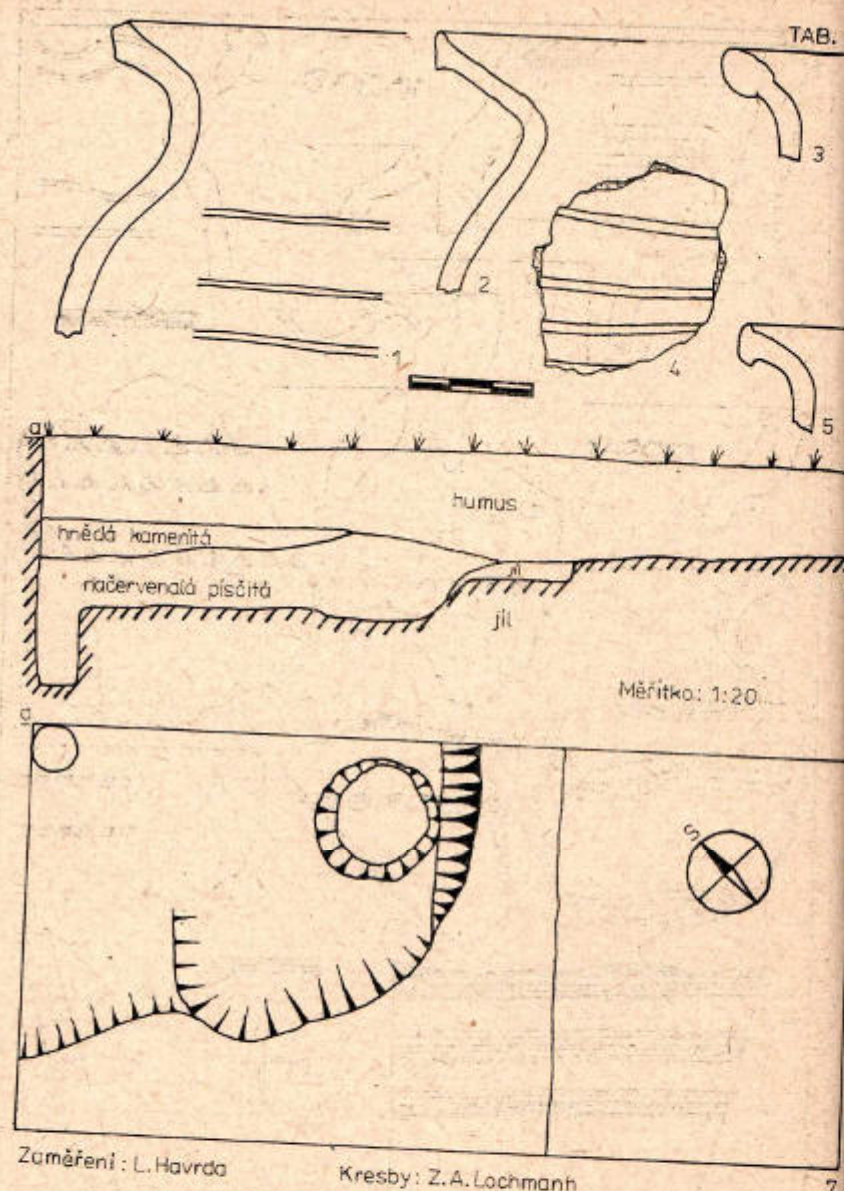
TAB. 3

TAB. 4

TAB. 5 Podkladem pro druhý zjišťovací výzkum bylo sdělení p. Jana Zemana z České Skalice, který na jaře roku 1981 získal z výkopu pro plynovod nedaleko kostela v Malé Skalici středověký keramický materiál.

Naleziště se rozkládá na hraně úpské terasy S od kostela na parcele č. 118/1. Terén terasy je rovný, na V se prudce sklání do údolí Úpy. Na parcele je vzrostlý ovocný sad, povrch je zastavěn.

Asi 8 m SV od zasypaného průkopu pro plynovod jsme položili kolmo k okraji říční terasy sondu o rozměrech 2 x 4 m (tab. 5, 6, 7). Pod vrstvou drnu byla až do hloubky cca 40 cm vrstva humusovité hnědé hlíny. Pod ní bylo v JV polovině sondy zachyceno jílovité podloží a v SZ polovině sondy byla zachycena cca 20 cm mocná vrstva hnědé hlíny s velkým množstvím oblázků. Pod touto vrstvou se v SZ polovině sondy při okraji říční terasy nalézala vrstva načervenalé písčité hlíny až na podloží v hloubce přibližně 80 cm. V S části sondy byla v jílovitém podloží nepravidelná zahloubenina a v ní mělčí kruhová prohlubeň. V S rohu sondy byla zachycena kulovitá jamka hluboká 40 cm.

Ze sondy pochází větší množství zlomků keramiky a několik drobných zlomků zvířecích kostí. Keramika je světle okrové, načervenalé, hnědé, šedé až černé barvy. Jsou to zlomky, z kterých nebylo možné rekonstruovat ani jeden celý tvar. Okraje nádob jsou převážně ven vyhnuté, jednoduše profilované. Méně je okrajů svislých (šálánky). Výzdoba je tvořena vlnicemi, svazky horizontálních žlábků, nehtovými vrypy a řadami čtvercových, rombických či trojúhelníkových kolků (viz. tab. 1—5). Keramiku můžeme datovat do 2. poloviny 13. až počátku 14. století.

Pokračování archeologického výzkumu v Trutnově

Jiří Stigl — Vladimír Wolf

V roce 1981 pokračoval 2. sezónou předstihový archeologický výzkum v prostoru budoucího staveniště nové organizační budovy OV KSČ v Trutnově, který byl zahájen již v minulém roce. Výzkum byl podobně jako v roce 1980 rozdělen do dvou etap, z nichž 1. etapa byla realizována v květnu a červnu. V této etapě jsme chtěli dokončit odkrytí půdorysu sakrálního objektu a pokusit se o jeho datování. Druhá etapa proběhla v srpnu a září a měla za úkol sledovat situaci v prostoru východně od hlavního kostela P. Marie,

na ploše před zbouranou budovou požární zbrojnice. V této etapě jsme chtěli potvrdit či vyvrátit názory, které jsou obsaženy ve starší literatuře, podle nichž je do tohoto prostoru kladen gotický předchůdce barokního kostela P. Marie.

Výzkum v r. 1981 byl logickým pokračováním výzkumu z r. 1980 a sledoval otázky, které nebyly dostatečně zodpovězeny, a dále se snažil osvětlit situaci v prostorách, které byly v roce 1981 pro výzkum uvolněny. Pokračování tohoto výzkumu bylo rovněž umožněno i odložením zahájení vlastní stavby. Z tohoto důvodu jsme provedli výzkum většího rozsahu, než jsme původně zamýšleli. Domníváme se, že sledování počátků města, ve kterém se střetával původní domácí prvek s prvky tomuto prostředí cizorodými, kolonizačními, je pro osvětlení dějů v podkrkonošském regionu koncem 13. a 14. století na výsost důležité. K provedení rozsáhlejšího výzkumu, který se konal především za plné podpory OV KSČ, nás vedly i praktické důvody, protože se domníváme, že opožděné zahájení stavby způsobí následné urychlení zemních prací, a to by mohlo znemožnit provádění i nejzákladnější dokumentace.

SAKRÁLNÍ OBJEKT NA BÝVALÉM HRBITOVĚ

Na podzim 1980 a na jaře 1981 byl v rámci předstíhového archeologického výzkumu proveden odkryv hřbitovní sakrální stavby.

Tato stavba byla zjištěna sondou 2 v jarní etapě výzkumu 1980. Na podzim 1980 byl prostor nad sakrální stavbou odkryt pomocí mechanizace a z větší části začištěn. Nepříznivé klimatické podmínky nedovolily výzkum v roce 1980 dokončit. Proto bylo přikročeno k dokončení výzkumu tohoto objektu v květnu a červnu 1981.

V jarní etapě 1981 bylo na základě loňských zjištění provedeno rozšíření zkoumané plochy pomocí mechanizace. Původní plocha na jižním konci sondy 2—12 x 10,5 m byla rozšířena na plochu cca 13,5—15 m (V—Z) x 12 m (S—J); rozšíření se týkalo především západní části a v menší míře části jižní. Poté byl výzkum prováděn ručním odkryvem. Jím byl zjištěn celkový půdorys stavby.

Uprostřed západní zdi předpokládáme vchod do kaple-márnice. Dokládá to jednak poměrně silná maltová kora na koruně dochovaného zdiva, jednak i ikonografický materiál, především však Ottoho veduta z r. 1780.

Stavba sestává ze dvou částí, z nichž západní interpretujeme jako hřbitovní kapli s márnici, východní jako kostnici.

Celá sakrální stavba měří v podélné ose V—Z 10,65 m. V podélné ose S—J měří hřbitovní kaple včetně půlkruhové apsidy 7,60 m, kostnice 6,50 m.

Apsida, orientovaná k jihu, má průměr 223 cm a je hluboká 130 centimetrů. Šířka jejího zdiva se pohybuje mezi 80 až 130 cm. V ji-

ovýchodním nároží hřbitovní kaple bylo zdivo zesíleno opěrným pilířem, vystupujícím z líce zdiva o 43 cm. Jeho délka byla 150 cm.

V jihozápadním nároží nebyl žádný opěrný pilíř zjištěn, neboť tam byla stavba zpevněna hřbitovní zdí, která od tohoto nároží pokračuje západním směrem.

Západní zeď je 130—140 cm široká a sondou č. 2 bylo zjištěno její zapuštění do hloubky 95 cm od koruny zdiva. Asi v jedné třetině zdi je dobře patrná spára, která nepochybně odděluje zdivo starší a mladší stavební fáze. Zdivo navazuje na jižní zeď kaple, má s ní obdobný charakter a na rozdíl od jižní části zdiva je o 10 cm širší. Při srovnání obou částí zdi je zřejmé, že jižní dvě třetiny západní stěny jsou daleko více spojeny maltou; pískovcové kameny jsou nesterjně velké a jsou ledabyle kladeny. Sondou č. 2 bylo zjištěno, že spodní vrstvy základu zdiva zhruba do výše 40 cm byly spojeny pouze červeným jílem. Maltou spojené zdivo přesahuje vzpomenutý základ asi o 10 cm. Koruna zdiva byla zjištěna v hloubce cca 160 cm od dnešního povrchu. Severní třetina zdiva západní stěny byla založena v hloubce 105 cm.

Severní stěna hřbitovní kaple je široká 145 cm a je ukončena dvěma opěrnými pilíři. Pilíř v severozápadním nároží je široký jako zeď 140 cm a dlouhý 105 cm. Při jižní stěně tohoto pilíře byla částečně prozkoumána sídlištní jáma, označená písmenem K, která byla z větší části zničena stavbou kaple. Jáma měla patrně oválný půdorys. Její dochované rozměry byly následující: ve směru S—J 110 cm, V—Z 100 cm. Stěny na západní a jižní straně mají pravidelný sklon (asi 25 cm), dno jámy je ploché v hloubce 90 cm (měřeno od koruny zdiva). Ve výplni objektu byly nalezeny zlomky keramiky, struska, bronzovina (?) a uhlíky. Keramiku datujeme do první poloviny 14. století.

Severovýchodní nároží kaple bylo zpevněno zdvojeným pilířem. Jeho severní část je široká 140 cm, vně vybíhá z líce zdi 120 cm. Východní část je široká rovněž 140 cm a vybíhá z líce zdi 100 cm. Koruna zdiva je v této části cca 140 cm hluboko od dnešního povrchu.

Východní zeď kaple je široká 105 cm a je zapuštěna 125 cm od koruny zdiva. Spodní řady kamenů jsou spojeny červeným jílem do výše 80 cm. Zdivo bylo porušeno několika hrobovými jámami, pocházejícími z posledního období funkce hřbitova.

Kostnice představuje východní část sakrálního objektu. Její vnitřní rozměry jsou (V—Z) 280 x 435 cm (S—J). V severozápadním nároží je připojena k východní části zdvojeného opěrného pilíře kaple. Zdivo je zbudováno z kamenů na sucho kladených; od koruny je zapuštěno do hloubky 70 cm. Šířka zdiva kostnice je v severní části 110 cm a ve východní části 100 cm. Ve východní polovině kostnice bylo narovnáno velké množství lidských kostí, a to v mnoha řadách

nad sebou. Koruna zdíva byla zjištěna v hloubce 175 cm od úrovně dnešního terénu.

Zdívo celého sakrálního objektu je zbudováno z místního permského pískovce převážně červené barvy. Malta je různé kvality. V jižní části hřbitovní kaple je šedobílá, spíše jemnější, s bohatší příměsí písku, v části severní je spíše šedavá s hrubší příměsí písku.

K ověření situace pod úrovní koruny zdíva a způsobu jeho založení byla vedena v podélné ose sakrálního objektu ve směru V—Z 150 cm široká sonda, hluboká v sektoru A (kaple) 110—120 cm a v sektoru B (kostnice) 160 cm. Od sondy se dále očekávalo odkrytí případné dlažby, resp. i starších sídlištních vrstev. Výsledek však byl v obou případech negativní. Pozitivním výsledkem bylo zjištění hrobu pod východní zdí kaple, což přispělo k datování objektu. V sondě byly dále zjištěny recentní hroby a hrobky.

DATOVÁNÍ SAKRÁLNÍHO OBJEKTU

Datování objektu je v podstatě založeno na skutečnosti, že jeho západní zdívo narušilo sídlištní objekt (K), který náleží do 14. století. Pod východním zdívem téže kaple se nachází hrob z doby, kdy i v těchto místech existoval středověký hřbitov a nestála kaple. To znamená, že hřbitovní kaple vznikla později a hřbitov měl patrně ve 14. století menší rozlohu, resp. na jeho okraji mohly stávat objekty nefunerálního charakteru. Nálezy, doprovázející zdívo kaple, dovolují zařadit vznik tohoto objektu do samého počátku 16. století. Toto datování je ostatně podpořeno Hüttlovou zprávou, že k roku 1505 dal Hans Otte postavit márnici, čímž musíme rozumět sakrální objekt, který nazýváme hřbitovní kaplí. Je zřejmé, že tato stavba plnila obě funkce.

Sakrální objekt, jehož exteriér byl jednoduchý a prostý, existoval až do počátku 19. století, což dokládá i ikonografický materiál (veduta J. Otta 1780, I. Russa 1823). Jeho zánik snad souvisel s josefinskými reformami a nepochybně i populačním nárůstem obyvatel ve městě. Nelze ani vyloučit, že k zániku objektu přispěl i některý z požárů města na rozhraní 18. a 19. století.

Dobu zániku většího sakrálního objektu pomáhá datovat i tzv. první vojenské mapování z let 1764-81, v němž je zakreslena poměrně velká sakrální stavba. Na indikační skice z r. 1840 pak nalézáme jen malý zděný objekt, pravděpodobně márnice. Russova veduta z r. 1823 zaznamenává destruovanou budovu, z níž vidíme již jen severovýchodní nároží.

U hřbitovní kaple je možné vysledovat dvě stavební fáze, z nichž patrně první náleží počátku 16. století a představuje ji jižní, východní a zčásti západní zeď kaple. Mladší fáze, reprezentovaná severní a jednou třetinou západní zdi kaple, je patrně nepřilíš časově

vzdálena od období jejího vzniku a náleží každopádně první polovině 16. století.

Zdivo kostnice představuje třetí stavební fázi sakrálního objektu. Dokládá to nejen způsob kladení i hloubka založení zdiva, ale i jeho napojení ke zdvojenému piliří kapse. Sporé nálezy keramiky dovolují snad zařadit tuto přístavbu — kostnici — do 17., případně počátku 18. století.

Zdivo kapse i kostnice bylo po zániku sakrálního objektu narušeno řadou hrobových jam, patřících hrobům 19. století (až po zánik hřbitova v 80. letech).

Výzkum sakrálního objektu přinesl zajímavé poznatky, a to především v tom, že byl zjištěn prakticky neznámý objekt, dokreslující nejen topografii středověkého města, ale i duchovní tvář jeho obyvatel.

PROSTOR MEZI KOSTELEM P. MARIE A FARSKOU ZAHRADOU

V létě 1981 bylo ve výzkumu pokračováno v prostoru východně od kostela Panny Marie, před bývalou požární zbrojnicí. Sondou se měly ověřit údaje starší literatury o tom, že původní gotický kostel stával poněkud východněji od kostela dnešního. Proto byla sonda 8 orientována V—Z ve směru podélné osy kostela.

Sonda 8 byla dlouhá 26 m a široká 2 m. Na jejím západním konci byla směrem k severu rozšířena o plochu 3 x 3,5 m. K odstranění vrchních vrstev bylo použito mechanizace (bagr). Po začátek sondy bylo zjištěno několik zahloubených sídlištních objektů, které byly označeny písmeny F, G, H, I a J.

Na profilu sondy byla zjištěna následující situace: Pod vrstvou asfaltového povrchu byla starší valounová dlažba, střídaná pruhy dlažby z pískovcových kostek. Pod ní se objevily vrstvy vyrovnávací, související pravděpodobně se stavbou nového kostela, případně jeho dalšími opravami. Pod vyrovnávacími stavebními vrstvami probíhala v západní části sondy požární vrstva asi 20 cm silná, mající patrně vztah k požáru kostela a města v r. 1745. Po celém profilu sondy probíhá níže sídlištní vrstva o mocnosti 30 cm, hnědě zbarvená, silně flovitá, obsahující ojedinelé uhlíky a drobné kameny. Z této vrstvy byl získán poměrně obsáhlý nálezový soubor keramiky, který datujeme do 16.—1. poloviny 18. století. V tomto souboru byly nalezeny i střepy ze střepech předcházejících; jejich malé množství však napovídá, že se jedná o dodatečnou intruzi do vrstvy. Tato vrstva překrývala všechny sídlištní objekty, které byly v sondě zkoumány. Výjimkou je objekt H, který hnědou sídlištní vrstvu protíná. Situace byla dále porušena několika recentními vkopy.

Ve východní polovině sondy byla pod hnědou výše popisovanou vrstvou zjištěna v hloubce 65—100 cm světle červenavá písčité vrstva, mající ve své výplni zlomky pískovce, které na bázi vrstvy

zaujal souvislý pás. Zdá se, že vrstva dokládá možnou existenci staršího kamenného objektu jižně od sondy. Blízkost komunikace, existující již ve středověku, však již předem vylučuje hledat v tomto prostoru zbytky staršího trutnovského kostela. Snad by bylo možné považovat tuto destrukci za doklad existence jakési ohradní zdi.

V samém východním ukončení sondy bylo zjištěno poměrně mladé nákladové zdivo (pískovec, cihly) jedné z budov farského dvora, která je zakreslena v indikační skice z r. 1840.

OBJEKT F

Je umístěn u západního profilu sondy 8. Byl prozkoumán pouze částečně a pokračuje dále pod jižní a západní profil. Při výzkumu bylo zjištěno, že zde byla zemnice, z níž byla prozkoumána pouze její severovýchodní část. Rozměry této prozkoumané části byly cca 120 x 210 cm. Vstup do objektu byl od východu o maximální šířce 120 cm a délce téměř 100 cm. Při výzkumu byl odkryt nejnižší schod do zemnice. Jeho rozměry byly 35 x 72 cm. Dno zemnice schod převyšoval o 15 cm. Zemnice byla zapuštěna do podloží — pískovcové skály. Na povrchu skály byla objevena 2—3 cm silná vrstva, šedočerně zbarvená, jež obsahovala velké množství uhlíků a keramických zlomků. Tuto vrstvu interpretujeme jako relikt podlahy zemnice.

Při západním profilu sondy byla objevena kúlová jamka oválného půdorysu (20 x 25 cm), hluboká 8 cm. Podlaha zemnice se nacházela v hloubce 190 cm od dnešního povrchu. Zemnice byla orientována ve směru S—J, to znamená nejspíše průčelím do dnešní Farské ulice. Při východní stěně byla zjištěna větší kumulace kamenů, které naznačují jejich použití při konstrukci. Z výplně byl získán větší soubor keramiky, který obsahuje několik stovek střepů. Keramika je zbarvena mělkými vodorovnými rýhami, vodorovnými žlábkami. Tyto dva výzdobné motivy jsou většinou řazeny do skupin. Ostatní výzdobné motivy, jako radýlkovaná výzdoba, červené malování, jednoduché a vícenásobné vlnice, byly zastoupeny podstatně méně. Z typu okrajů převažuje typ okraje široce rozevřeného, šikmo nahoru vytaženého a na vnitřní straně prožlabeného. Z keramických tvarů je v tomto souboru nejčastěji zastoupen hrnec, ostatní tvary, jako například poklička, miska se vyskytují podstatně méně. Keramika je poměrně kvalitně vypálena a obsahuje písčité ostřivo. Bílá keramika tvoří pouze malý zlomek tohoto rozsáhlého keramického souboru. V objektu byly dále nalezeny 3 přesleny, které dokládají výrobu produkci v městském sídlišti. Objekt je keramikou datován do první poloviny 14. století.

OBJEKT G

Je situován při jižním profilu ve středové části sondy 8. Rovněž tento objekt je interpretován jako zemnice či zahloubený sklepní

prostor. Objekt měl obdélníkový či čtvercový půdorys; skutečný stav jsme však nezjistili, protože objekt pokračuje pod jižní profil. Ve směru S—J je jeho prozkoumaná část široká 120 a 135 cm. Stěny byly téměř svislé, spadající k plochému dnu v hloubce 178 cm od dnešního povrchu. Zemnice byla opět vyhloubena až do skalního podloží. V obou rozích zemnice byly zjištěny jamky o průměru 22 cm. Vstup do zemnice nebyl zjištěn. Při východní stěně zemnice byl odkryt 60 cm široký stupeň, vystupující 13—20 cm nade dnem zemnice. V horní části zemnice se na profilu rýsovala dobře patrná destrukce pískovcových kamenů a říčních valounů. Ve výplni objektu byl nalezen středně velký soubor keramiky, obsahující několik desítek střepů. Většina keramických zlomků pochází z hrncovitých nádob, dále jsou doloženy i pokličky, misky a trojnožka. Z typu okrajů je zde nejčastěji zastoupeno okruží, a to spíše jeho vyvinutější varianta. K výzdobným motivům v tomto případě patří vodorovné rýhy a žlábků, ale proti předchozím obdobím je jejich výskyt menší. V souboru je rovněž zastoupena červeně malovaná výzdoba. Keramika je kvalitně vypálena, v materiálu střepu jsou drobné křemínky. Na malé skupině střepů byla zjištěna i poleva. Tento objekt můžeme předběžně datovat do druhé poloviny 14. a počátku 15. století.

OBJEKT H

Je situován při východním konci sondy 8. Má pravidelný obdélníkový půdorys. Objekt je ve směru V—Z široký 163 cm, ve směru S—J má zjištěnou délku 195 cm a pokračuje dále pod severní profil. Jeho stěny spadají svisle k plochému dnu, které se nacházelo v hloubce 135—140 cm od dnešního povrchu. Při stěnách a dnu byla zjištěna slabá bílá vrstvička, dokládající hašení vápna. Ve výplni objektu byla zcela recentní keramika, zlomky eternitu a břidlice atd. Soudíme, že tento objekt sloužil poslední opravě kostela na počátku 30. let tohoto století.

OBJEKT I

byl mělký objekt, situovaný při západním profilu sondy 8, a to v jejím severním rozšíření. Prozkoumán byl pouze v malé části — pokračuje pod výše zmíněný profil. Tento fakt nám znemožňuje vyslovit se o jeho funkci. Ve směru S—J byl odkryt v délce 83 cm, ve směru V—Z v šíři 18 cm. Výplň objektu byla šedohnědě zbarvená, vedle četných uhlíků a většího zlomku pískovce obsahovala i střepový materiál. Tento malý soubor, složený z asi 20 střepů, zahrnuje vedle knoflíku pokličky i střepy ze stěn nádob, které jsou zdobené mělkými vodorovnými rýhami, případně žlábků. Většina těchto střepů je vyrobena z bílého materiálu a tvrdě vypálena. Keramika objektu datuje do začátku a prvé poloviny 14. století.

OBJEKT J

byl mělký sídlištní objekt, nacházející se v severním rozšíření na západním konci sondy 8. Na severozápadním okraji je částečně porušen vkopem pro kanalizaci ze sakristie kostela P. Marie. Původně měl téměř čtvercový půdorys se zaoblenými rohy. Strany objektu byly dlouhé 65—70 cm. Stěny byly pravidelně sešíkmeny k mírně prožlabenému dnu, které se nachází v hloubce 16 cm (měřeno od dna sondy). V objektu bylo nalezeno přibližně 40 zlomků keramiky, a to většinou ze stěn nádob. Tyto střepy byly na povrchu zdobeny mělkými vodorovnými rýhami a žlábků. Střepy jsou poměrně kvalitně vypáleny a mají ve svém materiálu písčité ostřivo. Menší část z tohoto souboru je vyrobena z bílého materiálu a zdobena červeným malováním. Nálezy pocházejí ze 14. století.

Poznatky, získané sondou 8, jsou pro nás velmi důležité. Je to na prvním místě poznatek, že v prostoru východně od kostela P. Marie nestál starší kostel. Prostor, který je jižně a severně od sondy 8, není dostatečně rozsáhlý, aby dovozoval umístění zde starší, gotickou sakrální stavbu. Stojíme tedy před otázkou, kde tato gotická stavba stála. Podobu této stavby, samozřejmě schématicky zachycenou, známe z ikonografického materiálu. Západně od dnešního kostela byl situován městský hrad a starší kostel v těchto místech nemohl stát. Zbývá jediná možnost: předchůdce barokního kostela se nachází v prostorách pod dnešním kostelem, případně je do něho zabudován, i když tato druhá možnost se zdá málo pravděpodobná. Existuje pouze jediná možnost ověřit v budoucnosti náš názor při případných stavebních úpravách interiéru kostela. Jsme však toho názoru, že případné zjištění tohoto faktu je zajímavé, ale ne rozhodující pro historii města.

Důležité je rovněž zjištění, že v okolí kostela neexistoval starší středověký hřbitov, jak jsme se původně domnívali. Hřbitov se rozkládal o několik desítek metrů východněji, jak bylo zjištěno v minulém roce sondami 1, 2 a 6.

Podobně jako v sondě 7 bylo i v sondě 8 několik sídlištních objektů, které datujeme od počátku 14. až do 15. století. Byly zde zjištěny zahloubené sklepní prostory, které dokládají bohatou sídlištní aktivitu v těchto místech. Charakter sondy nám nedovoluje vyslovit se k případné parcelaci v této části města. Vzpomenutý problém mohl rozřešit jedině rozsáhlejší plošný odkryv, jehož provedení nebylo možné z časových, ale nakonec i finančních důvodů. Můžeme vyslovit domněnku, že tyto objekty sídlištního charakteru mohly být součástí tzv. farského dvora, který je doložený v písemných pramenech 16. století a musel existovat v těchto místech i v předcházejících staletích.

VÝCHODNÍ PROSTOR VNĚ HRADEB

SONDA 9

Tato sonda byla položena po zbourání domu čp. 13 (Slezská ul.) k baště, která jím byla odkryta, v jihovýchodním směru. Sonda 9 se nachází v blízkosti sond 3, 4 a 5, zkoumaných v r. 1980. Jejím cílem bylo ověření situace v prostoru, který po staletí unikal pozornosti a který, jak se ukázalo, skrýval důležitý fortifikační prvek — okrouhlou baštu. Tato bašta je vzdálena 22,5 m od bašty v severovýchodním nároží městského opevnění. Městská hradba měla šíři 1,1 m. Nově objevená bašta měla v průměru 5,5 m a zachovala se do výše 3,8 m. Z líce zdi byla vysunuta do prostoru necelé dva metry. Charakter jejího zdiva i založení je obdobný městské hradbě. Stav v době výzkumu nedovolil zjistit, zda bašta byla vyplněna hmotou či zda byla dutá. Celkově lze říci, že stavební charakter tohoto fortifikačního prvku odpovídá opevňovací technice 14. století.

Sonda měla rozměry 2 x 1 m a byla situována ve směru SZ—JV, jak to umožňovala situace, když podmínky pro výzkum zde byly obtížnější. Na jejím severním a jihovýchodním ukončení byly zjištěny mladé recentní zásahy. Terén se skláněl k jihovýchodu a horní vrstva byla odebrána při skrývce obytných domů. Na profilu byly patrné vrstvičky písčitojilovitého materiálu žlutavé a místy červenavé barvy. Ve výplni byly rovněž zjištěny uhlíky a střepeový materiál, který se svým charakterem hlásí do počátku 14. století. Sonda byla ověřena totožná situace se situací v sondách 3, 4 a 5 z roku 1980.

ZÁVĚRY

Výzkumná sezóna 1981 především uzavřela prozkoumání sakrálního hřbitovního objektu (hřbitovní kaple-márnice a kostnice). Byl odkryt celý její půdorys, zjištěny tři stavební fáze a stavba datována do počátku 16. století s tím, že kostnice byla přistavěna asi v průběhu 17. století. Sakrální objekt zanikl na přelomu 18. a 19. století.

Sonda při nově odkryté baště v místech bývalého domu čp. 13 v dnes již zaniklé Dračí uličce ověřila situaci zjištěnou za výzkumné sezóny 1980 a přinesla rovněž nálezový materiál z přelomu 13. a 14. století.

Sonda východně od farního kostela P. Marie prokázala, že původní gotický kostel nestával východněji, jak tvrdila starší literatura, a že ten je nutno hledat v místech kostela dnešního. Nesporně významné je však objevení zahloubených sídlištních objektů v bezprostřední blízkosti kostelní stavby, takže dnes můžeme s jistotou říci, že v období 14. a 15. století byl kostel P. Marie obklopen zástavbou sídlištního charakteru. Tato zástavba zasahovala východně

od kostela až ke hřbitovu, jehož rozsah byl možná ve století 14. poněkud menší než ve stoletích následujících.

Výzkumná sezóna 1981 přinesla závažné poznatky k topografii středověkého města Trutnova, k poznání života jeho obyvatel v postkolonizační fázi na počátku 14. století i k poznání duchovního života Trutnova v 16. století. V těchto ohledech jsou výsledky této sezóny přínosem i k poznání vývoje měst v severovýchodních Čechách.

Jiří Šigl — Vladimír Wolf, Předstihový archeologický výzkum na staveništi administrativní budovy OV KČČ v Trutnově, Zpravodaj KMVČ, VIII, č. 1, 1981, s. 33—49 + 6 tab.

Titíž, Archeologický výzkum v Trutnově 1980—1981, Krkonoše-Podkrkonoší 7 (v tisku).

Neolitické sídliště v Cerekvici n. L

Vít Vokolek

Při náhodné návštěvě v listopadu 1970 jsme s J. Šiglem zjistili v Cerekvici n. Loučnou (o. Svitavy) narušení a ničení pravěkého sídliště. Na východním okraji obce, v sousedství areálu budov JZ „Růžový palouček“, byla prováděna výstavba nových budov teletníku. Ačkoli naleziště bylo známé místním zájemcům a objekty byly dobře znatelné na ploše skrývané buldozerem, narušení naleziště nebylo hlášeno z obavy před archeologickým výzkumem. Sběr na odkryté ploše provedl p. Andrlc, který nálezy z r. 1979 předal KMVČ v Hradci Králové. Pro nastalé zimní počasí jsme mohli provést záchranný výzkum až v únoru a dokončit v dubnu 1980.

Naleziště se rozkládá na mírném návrší nad řekou Loučnou, která obtéká S část sídliště, k níž terén spadá prudkým srázem, na parc. č. 590/1, v nadm. výšce 300—304 m. Na JZ straně je ohraničeno silnicí z Cerekvice do Nových Sidel, na Z zastavěnou částí obce. Část sídliště pokračuje ještě dále k V, kde je dosud pole. Podloží tvoří okrově hnědá spraš, místy silně jílovtá, pod ní je šterkopísková terasa Loučné. Naleziště nám bylo známé z našich sběrů v r. 1973 a označili jsme ho jako lok. 1.¹⁾

Před zahájením výzkumu byla již na celé ploše staveniště skryta ornice a v místech staveb dvou teletníků zemina odstraněna do hl. cca 150 cm. V těchto místech byly objekty prakticky zničeny, navíc zde již probíhala betonáž stavebních patek. Záchranný výzkum jsme

mohli uskutečnit pouze na ploše mezi stavbami, která měla rozměry 80 x 15 m. V obtížných podmínkách (mimo jiné půda byla promrzlá) nebylo možno všechny objekty prozkoumat, některé byly vybrány pouze z poloviny, rozsáhlejší protnuty pouze zjišťovacím úzkým průkopem nebo jen polohopisně zaměřeny. Celkem bylo na této ploše zjištěno 15 objektů, které všechny náležely lidu s volutovou keramikou.

OBJEKT 1

Oválná mělká jáma, zničená v J části. Delší osa zachované části byla zhruba ve směru S—J a měřila 240 cm, šířka v J části (profil AB) byla 188 cm, v S 148 cm. Stěny byly pravidelně sešikmeny, více ve V části. Dno začínalo v hl. 15 cm od hladiny skrývky, v prozkoumané části byla ve dně kruhovitá pravidelná jamka o rozm. 104 (S—J) x 112 cm (Z—V), se sešikmenými stěnami a slabě prožlábnutým dnem v hl. 25 cm. Ve zničené J části byla rovněž jamka, z níž se zachovala pouze šikmá stěna, jdoucí do hl. 40 cm. Výplň byla šedočerná, ve spodní části promíšená se spraší. Ve výplni nalezeno několik střepů a zl. mazanice. (Tab. III.)

1. Střep z horní části bombovité nádoby, s okrajem silně dovnitř vklopeným, na vnější straně pod okrajem zl. velkého stisku prsty. Povrch drsný, tmavohnědé barvy, na vnitřní straně černavá krus-ta. V materiálu silná příměs písku.
Rozm. 8 x 3,9 cm, inv. č. 34 765. (Tab. VI:2.)
2. Střep ze stěny nádoby, se zl. pásky ze silnějších rýh. Povrch zcela setřen, šedivě okrové barvy. V materiálu příměs jemného písku.
Rozm. 5,1 x 4,8 cm, inv. č. 34 766. (Tab. VI:1.)
3. 2 střepy ze stěn nádob, zcela setřelého, bíle šedivě okrového povrchu, materiál plavený.
Inv. č. 34 767—34 768.
4. 3 střepy ze stěn nádob, většinou zcela setřelého povrchu.
Inv. č. 34 769—34 771.
5. 10 střepů ze stěn jedné nádoby, zcela setřelého a poškozeného povrchu, hnědé barvy. V materiálu příměs písku a kamének.
Inv. č. 34 772.
6. 3 drobné zlomky červenohnědé, většinou otřelé mazanice.
Inv. č. 34 773.

OBJEKT 2

JV od obj. 1 zjištěna nepatrně narušená jáma oválného tvaru, orientovaná ve směru S—J. Zjištěná délka 148 cm, šířka ve střední části byla 88 cm. Stěny se nejprve šikmo skláněly do hl. 18 cm, potom se rozšiřovaly do stran, na V straně o 30 cm, na Z o 5 cm. V S části v hl. 65 cm byl vytvořen malý schůdek se šikmými stěna-

mi, které se skláněly do hl. 94 cm (S část) až 93 cm (V část), kde bylo vytvořeno nepatrně prožlábnuté dno ve V části zabíhající do stěny. Výplň byla jednolitá, šedočerná. Nálezy se soustřeďovaly pouze v první, povrchové vrstvě. V dalších vrstvách bylo jen několik většinou neopracovaných kamenů a pískovcový brousek (?). (Tab. III.)

1. Střep z oblé stěny nádoby, se zl. dvou pásků, uvnitř vyplněnými drobnými kruhovitými nebo čočkovitými vpichy. Povrch setřen, šedé barvy, vnitřek okrově šedý. Plavený materiál.
Rozm. 6,5 x 3,1 cm, inv. č. 34 774. (Tab. VI:3.)
2. Střep z oblé baňatosti nádoby, se zl. zaoblené pásky, vyplněné hustými drobnými čočkovitými vpichy. Povrch hlazen, dnes poněkud setřen, okrově hnědé barvy. Plavený materiál.
Rozm. 5,4 x 3,9 cm, inv. č. 34 775. (Tab. VI:4.)
3. Střep ze stěny nádoby, hrubého, červenohnědého povrchu, vnitřek černohnědý. V materiálu silná příměs písku a kamének.
Rozm. 4,1 x 3,9 cm, inv. č. 34 776.
4. 28 střepů ze stěn jedné nádoby, zcela setřelého povrchu šedé barvy. V materiálu silná příměs písku a kamének, někdy větších rozměrů.
Inv. č. 34 777.
5. 2 drobné kousky tvrdě vypálené, špinavě okrové mazanice.
Inv. č. 34 778.
6. Amorfní kus jemnozrného tvrdého pískovce, patrně poněkud přepáleného.
Inv. č. 34 779.
7. 2 kusy lehkého, jakoby přepáleného kamene, nažloutlé barvy, snad se stopami hlazení.

OBJEKT 3

Na povrchu se jevil jako do červena vypálená skvrna, která byla z větší části zničená neodborným kopáním. Proto jsme pouze středem provedli řez, který ukázal, že šlo o objekt kruhovitěho půdorysu o $\varnothing$ asi 150 cm, se stěnami sešikmenými a v hl. 68 cm od hladiny skrývky bylo vytvořeno ploché, 70 cm široké dno. Celý objekt byl vyplněn do červena vypálenou hlínou, v místech stěn byla vrstva velmi tvrdá, avšak kusy výmazu bylo možno vyjmout jen výjimečně. Ve spodní části profilu byla čočka světlešedého jílu, nad a pod ní byly vrstvičky uhlíků. (Tab. IV.)

OBJEKT 4

Žlabovitá jáma, která byla prozkoumána z poloviny. Celková délka ve směru SV—JZ byla 280 cm. Prozkoumaná část byla dl. 130 cm, šířka na profilu 80 cm. Stěny byly pravidelně sešikmeny, dno nepatrně prožlábnuté v hl. 35 cm od hladiny skrývky. Výplň černavá

se střepey a pazourkovými odštěpky, které se soustřeďovaly pouze v první vrstvě. (Tab. IV.)

1. Střep z oblého spodku nádoby, se zl. silnější rýhy. Povrch zcela setřen a poškozen, šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 4,3 x 3,6 cm, inv. č. 34 781. (Tab. VI:5.)
2. Střípek ze stěny nádoby, setřelého, špinavě okrového povrchu, vnitřek šedý. Plavený materiál. Rozm. 2,6 x 1,9 cm, inv. č. 34 782.
3. Střípek ze stěny nádoby, hlazeného černavého povrchu. Plavený materiál. Rozm. 2,3 x 1,3 cm, inv. č. 34 783.
5. Střep ze stěny nádoby, hrubého, šedivě okrového povrchu, vnitřek černavý. V materiálu příměs písku. Rozm. 2,5 x 2,5 cm, inv. č. 34 784.
6. 6 drobných střípků ze stěny jedné nádoby, zcela setřelého, šedého povrchu. Patří patrně ke střepu inv. č. 34 781. Inv. č. 34 785.
7. Odštěpek z pazourku medově hnědé barvy, na jedné straně původní kůra. Rozm. 3,5 x 2,5 cm, inv. č. 34 786.
8. Otřelý amorfní odštěpek ze žlutobílé opuky. Rozm. 1,8 x 1,5 cm, inv. č. 34 787.

OBJEKT 5

Patrně oválná jáma, z větší části zničená. Zachycená délka byla 66 cm, šířka na profilu 80 cm. Stěny se pravidelně skláněly k prožlábnutému dnu, které bylo v hl. 25 cm od hladiny skřívky. Výplň šedá, promíšená se spraší, bez nálezů. (Tab. IV.)

OBJEKT 6

Oválná hlubší jáma, snad zásobního charakteru, jejíž delší osa byla orientována ve směru S—J v délce 219 cm, šířka Z—V 168 cm. Stěny se poznenáhlu šikmo zahluhovaly do hl. 92 cm od hladiny skřívky, kde bylo celkem rovné dno. Výplň byla jednolitá, šedá, promíšená se spraší, v horní části byla vrstvička šedé barvy. V první vrstvě nalezeno několik střepeů. (Tab. V.)

1. Střep ze stěny nádoby, se zl. sbíhajících se rýh, ukončených větší notou. Povrch hlazen, dnes poněkud setřen, černavé barvy. Plavený materiál. Rozm. 3,1 x 2,7 cm, inv. č. 34 788. (Tab. VI:7.)
2. Střep z oblé stěny nádoby, se zl. rýhy. Povrch zcela setřen a poškozen, špinavě okrové barvy. Plavený materiál. Rozm. 5,7 x 2,5 cm, inv. č. 34 789. (Tab. VI:8.)
3. Střípek z oblé stěny nádoby, zcela setřelého a poškozeného po-

vrchu šedé barvy, patrně se zl. dvou rýh. Plavený materiál. Rozm. 3,1 x 2,7 cm, inv. č. 34 790. (Tab. VI:6.)

4. Střípek ze stěny nádoby, se zlomkem rýhy. Povrch pečlivě vyhlazen, černavé barvy. Plavený materiál. Rozm. 2,2 x 1,8 cm, inv. č. 34 791. (Tab. VI:9.)
5. 2 střepey ze stěny snad jedné nádoby, hlazeného černavého povrchu, dnes poněkud setřelého. Na lomu jednoho střepu náznak rýhy. Plavený materiál. Rozm. 4 x 1,9 cm; 2,6 x 1,7 cm, inv. č. 34 792 — 34 793.
6. Střep ze stěny nádoby, zcela setřelého a poškozeného povrchu, bíle okrové barvy. Plavený materiál. Rozm. 5,6 x 3,6 cm, inv. č. 34 794.
7. 7 střepeů ze stěn větších nádob, hrubšího nebo hrubého povrchu, v materiálu příměs písku a kaméneků, střep. inv. č. 34 800 je z blátivého materiálu. Inv. č. 34 795 — 34 802.
8. Střep ze stěny nádoby, se zl. oblé pásky, patrně s velkým dolíčkem uvnitř. Povrch zcela setřen, šedé barvy, vnitřek šedivě okrový. V materiálu příměs písku. Rozm. 3,4 x 2,5 cm, inv. č. 34 803. (Tab. VI:10.)

OBJEKT 7

Jižní okraj jámy, z které se podařilo pouze zakreslit profil. Na profilu to byla nepravidelná jáma, dl. 178 cm, se stěnami na Z straně šikmo se zaoblujícími, na V oble se rozšiřujícími do strany cca o 5 cm. Dno nepravidelné, nejv. hl. byla v Z části, 59 cm, ve V pouze 40 cm. Výplň černavá, z profilu nebyl získán žádný materiál. (Tab. IV.)

OBJEKT 8

Patrně větší kúlová jamka o $\varnothing$ 70 cm, se šikmými stěnami a mísovité prožlábnutým dnem v hl. 32 cm od hladiny skřívky. Výplň černavá, bez nálezů. (Tab. IV.)

OBJEKT 9

Menší kúlová jamka, v J části zničená. Jamka byla hloubena šikmo v směrem. $\varnothing$ 25 cm, hl. 24 cm od skryté plochy. Výplň šedočerná, bez nálezů. (Tab. V.)

OBJEKT 10

Pravidelná oválná jáma, zničená v JZ části, orientovaná ve směru SV—JZ. Zjištěná délka byla 166 cm, šířka 100 cm (JV—SZ). Stěny se pravidelně šikmo zahluhovaly k silně prohnutému dnu, širokému 50 cm, které bylo v hl. 50 cm. Výplň černá, ve spodní části promíšená se spraší. V 1. vrstvě nalezen zl. drtídlá. (Tab. V.)

1. Amorfní kousek slepence, patrně z drtídlá. Inv. č. 34 804.

OBJEKT 11

Velká jáma stavebního charakteru, kterou nebylo možno prozkoumat ani zjistit přesné rozměry, poněvadž byla rozjezděná vozidly. Pravděpodobně šlo o oválnou jámu dl. 600 cm (Z—V) a širokou 300 až 400 cm. Výplň byla černavá, na povrchu jámy sebrány střepey.

1. 10 střepej ze stěn nádoby, patrně jedné. Povrch zcela setřen a poškozen, okrové až okrově hnědé barvy. Plavený materiál. Inv. č. 34 805.
2. Střepej ze stěny nádoby, povrch hlazen, dnes poněkud setřen, šedivě černé barvy, vnitřek poškozen, šedivě okrový. Plavený materiál. Rozm. 4,3 x 2,7 cm, inv. č. 34 806.
3. 2 střepey ze stěn větších nádob, hrubého hnědého, na vnitřní straně hnědočerného povrchu. V materiálu písek a kaménky. Inv. č. 34 807 — 34 808.

OBJEKT 12

Větší jáma stavebního charakteru, zjištěná na SV okraji skryté plochy. Objekt nebylo možno prozkoumat, pouze středem byla vedena 50 cm široká sonda ve směru S—J. Půdorys byl zhruba obdélníkovitý se zaoblenými rohy, s lalokem při SV okraji. Rozměry: 400 (SZ—JV) x 440 cm (SV—JZ), lalok 100 (Z—V) x 140 cm (S—J). Objekt byl mělký, dno bylo 30 cm od hladiny skrývky, stěny se svažovaly poznenáhlu ke středu objektu, kde dosáhly hl. 70 cm. Výplň šedočerná se střepej a zl. drtidla.

1. Střepej ze stěny nádoby, povrch zcela setřen, okrově šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 3,7 x 2,1 cm, inv. č. 34 809.
2. Kus porfyroidu, patrně část drtidla. Inv. č. 34 810.

OBJEKT 13

Při začišťování se objevil ovál do červena vypálené spraše, široký 15—20 cm, o rozm. 184 (SV—JZ) x 114 cm. Objekt byl vybrán v JZ polovině. Po vybrání zjištěno, že stěny objektu byly šikmé, dno ploché, bez stop vypálení, v hl. 54 cm od hladiny skrývky. Výplň mezi vypálenými stěnami byla světle šedohnědá s bročky mazanice, nad dnem promíšená se spraší. Ve výplni nalezeny pouze uhlíky. (Tab. V.)

OBJEKT 14

Větší jáma, v SV polovině zničená, která byla pouze polohopisně zaměřena. Byla patrně oválná, s delší osou ve směru SV—JZ, dl. 360 cm, široká 300 cm. Výplň černavá, bez nálezů.

OBJEKT 15

Zbytek jámy, patrně oválné, z níž se zachoval pouze SV konec v délce 40 cm. Šířka na profilu byla 80 cm. Stěny byly kolmé, dno ploché, v hl. 59 cm. Výplň v horní části promíšená se spraší, ve spodní černá, bez nálezů. (Tab. V.)

SBĚR NA BAGROVANÉ PLOŠE:

sebral p. Andrie v r. 1979.

1. Střepej ze stěny nádoby, se zl. dvou oblých rýh. Povrch setřen a poškozen, hnědé, na vnitřní straně okrově šedivé barvy. Plavený materiál. Rozm. 4,2 x 4 cm, inv. č. 34 656. (Tab. VI:11.)
2. Střepej ze stěny nádoby, se zl. dvou oblých silných rýh. Povrch setřen, šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 5,5 x 4,3 cm, inv. č. 34 657. (Tab. VI:12.)
3. Střepej ze stěny nádoby, se zl. široké oblé rýhy, přerušené velkou notou. Povrch pečlivě hlazen, dnes poněkud setřen, šedivě černé barvy. Rozm. 4,9 x 3,4 cm, inv. č. 34 658. (Tab. VI:13.)
4. Střepej ze stěny nádoby se zl. jemné rýhy. Povrch poněkud setřen, okrově šedé barvy, vnitřek okrový. Plavený materiál. Rozm. 3,7 x 3 cm, inv. č. 34 659. (Tab. VII:1.)
5. Střepej ze stěny nádoby, se zl. tří silnějších rýh. Povrch setřen a poškozen, šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 4,8 x 2,6 cm, inv. č. 34 660. (Tab. VII:4.)
6. Střepej z oblé stěny nádoby, se zl. dvou silných zaoblených rýh. Povrch silně poškozen, bíle okrové barvy. Plavený materiál. Rozm. 3,6 x 2,7 cm, inv. č. 34 661. (Tab. VII:3.)
7. Střepej ze stěny nádoby, s drobným, nepravidelně provrtaným uchěm. Povrch silně poškozen, šedivě okrové barvy. Rozm. 4,5 x 4,3 cm, inv. č. 34 662. (Tab. VII:2.)
8. Střepej z horní části patrně misky, konického těla. Povrch silně poškozen, hnědé až černohnědé barvy. V materiálu písek a slída. Rozm. 3,9 x 2,3 cm, inv. č. 34 663. (Tab. VII:10.)
9. Střepej ze stěny nádoby, se zl. dvou oblých rýh. Povrch setřen, šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 3,4 x 3,2 cm, inv. č. 34 665. (Tab. VII:5.)
10. Střepej ze stěny nádoby, se zl. dvou silnějších rýh. Povrch hlazen, dnes poněkud setřen, šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 2,6 x 2,6 cm, inv. č. 34 666. (Tab. VII:6.)
11. Střepej ze stěny nádoby, se zl. dvou oblých rýh. Povrch setřen, šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 4 x 2,1 cm, inv. č. 34 667. (Tab. VII:7.)
12. Střepej ze silné stěny nádoby s velkým, téměř kruhovitým pupkem, uprostřed nepatrně promáčklým. Povrch hrubě modelován, hnědé barvy. V materiálu příměs písku a slídy. Rozm. 9,7 x 4,8 cm, inv. č. 34 668. (Tab. VII:9.)
13. Střepej z horní části amforovité nádoby, s okrajem nepatrně rozvětveným. Povrch zcela poškozen, šedivě okrové barvy. V materiálu příměs písku a kaménků.

- Rozm. 4,8 x 4,4 cm, inv. č. 34 669. (Tab. VII:8.)
14. Střep ze silné stěny nádoby, silně poškozeného a odloupeného povrchu, s náznakem dvou rýh. Vnější strana světlešedá, vnitřek hlazen, hnědočerný. V materiálu příměs písku. Rozm. 6,1 x 3,2 cm, inv. č. 34 670. (Tab. VII:14.)
  15. Střep ze stěny silnější nádoby, se zl. plastické oblé pásky. Povrch zcela setřen, hnědé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 6,3 x 3,4 cm, inv. č. 34 671. (Tab. VII:11.)
  16. Střep ze stěny nádoby, s drobným nízkým kruhovitým pupkem. Povrch setřen, okrově šedé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 5,1 x 3,3 cm, inv. č. 34 672. (Tab. VII:12.)
  17. Střep z horní části nádoby, s nepatrně dovnitř vklopeným okrajem. Povrch zcela setřen, šedivě okrové barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 3,7 x 2,5 cm, inv. č. 34 673. (Tab. VII:15.)
  18. Střep ze silnější stěny nádoby, s drobným kruhovitým pupkem, uprostřed promáčklým, od něhož jde plastická páska. Povrch setřen, tmavohnědé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 4,5 x 2,8 cm, inv. č. 34 674. (Tab. VII:13.)
  19. Střep z horní části amforovité nádoby, s okrajem rozevřeným, hrdlo téměř válcovité. Povrch setřen, špinavě okrové barvy. Plavený materiál. Rozm. 6,5 x 5,8 cm, inv. č. 34 675. (Tab. VIII:4.)
  20. Střep z oblé stěny zásobnice, s větším oválným pupkem, od něhož jde dolů dvojice silných rýh. Povrch zcela setřen až na střep, kde vystupuje vrstva kamének, okrově šedé barvy, vnitřek hlazen. Rozm. 12 x 11,1 cm, inv. č. 34 676. (Tab. VIII:3.)
  21. Střep z oblého spodku silnostěnné nádoby. Povrch hrubší, šedivě hnědé, na vnitřní straně černohnědé barvy. V materiálu příměs písku a kamének. Rozm. 5 x 3,5 cm, inv. č. 34 677.
  22. Střep z podhrdlí amforovité nádoby. Povrch zcela setřen a odlámán, světle okrově šedé barvy. Plavený materiál. Rozm. 5,9 x 5,4 cm, inv. č. 34 678.
  23. Střep z téměř konické spodní části nádoby s kusem plochého dna. Povrch zcela setřen, šedivě okrové barvy. V materiálu příměs písku a kamének. Rozm. 5,4 x 5,2 cm, inv. č. 34 679. (Tab. VIII:6.)
  24. Střep z plochého dna nádoby s kusem zaoblené stěny. Povrch zcela setřen, šedivě okrové barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 6,3 x 4,7 cm, inv. č. 34 680. (Tab. VII:7.)
  25. Střípek ze stěny nádoby, se zl. buď pupku nebo plastické pásky. Povrch zcela setřen, špinavě okrové barvy. Plavený materiál. Rozm. 2,4 x 2,7 cm, inv. č. 34 681. (Tab. VIII:5.)
  26. Střep patrně z nožky nádoby. Povrch setřen, vnitřek poškozen, červenohnědé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 3 x 2,8 cm, inv. č. 34 682.
  27. 16 střepů ze stěn nádob, setřeného povrchu, větší procento z plaveného materiálu. Inv. č. 34 683 — 34 698.
  28. 45 střepů ze stěn větších nádob, ve většině případů setřelého povrchu. V materiálu převážně příměs písku. Inv. č. 34 699 — 34 742.
  29. 4 kusy červenohnědé, poněkud otřelé mazanice. Inv. č. 34 743.
  30. Větší ústěp z bíle šedého rohovce, na horní straně částečně pokryt původní kůrou. Rozm. 6,3 x 5,7 cm, inv. č. 34 744.
  31. Plochý ústěp z kamenného nástroje, vyrobeného z modrošedého amfibolitu, hlazeného povrchu. D. 7,5 cm, š. 4,6 cm, inv. č. 34 745. (Tab. VIII:8.)
  32. Drobný plochý ústěp kamenného nástroje z modrošedého amfibolitu, patrně z týlní části, s jednou hlazenou plochou. Rozm. 4,5 x 3,9 cm, inv. č. 34 746. (Tab. VIII:9.)
  33. Část brousku z hrubozrného pískovce, na jedné straně hlazená plocha, na druhé žlábkovitě prohloubená. Rozm. 6,5 x 5,5 x 3,5 cm, inv. č. 34 745.
  34. Zlomek brousku z jemnozrného pískovce, přepálený. Rozm. 5,5 x 3,8 x 2,5 cm, inv. č. 34 748.
  35. Zlomek brousku z jemnozrného pískovce, s jednou brusnou plochou, patrně přepálený. Rozm. 3,6 x 2,8 x 1,7 cm, inv. č. 34 749.
  36. Zlomek přepáleného kamene, sienovitě hnědé barvy, snad pískovce, s pečlivě hlazenou jednou stranou. Rozm. 6,3 x 5,9 x 1,8 cm, inv. č. 34 750.
  37. Zlomek brousku z jemnozrného pískovce, se dvěma brusnými plochami. Rozm. 3,5 x 3,1 x 2,2 cm, inv. č. 34 751.
  38. Kus přepáleného jemnozrného pískovce, patrně z brousku. Inv. č. 34 752.
  39. 2 amforní kusy jemnozrného pískovce, přepálené, patrně z brousku. Inv. č. 34 753.
  40. Asi půl otloukače, vyrobeného v podlouhlého valounu jemnozrné horniny, na užším konci otloučený. D. zl. 9,3 cm, č. 6,7 cm, v. 4,6 cm, inv. č. 34 754. (Tab. VIII:10.)
  41. Otloukač, vyrobený zhruba z trojúhelníkového valounu nažloutlého křemene, na bocích otloučený. Rozm. 11,9 x 5,4 cm, inv. č. 34 755.

42. Část drtidla z nažloutlého vrstevnatého kamene, brusná plocha schodovitě oble prožlábnutá.
Rozm. 16,6 x 8,4 x 4,2 cm, inv. č. 34 756.
43. Část boku drtidla z jemnozrnné horniny a s částí brusné plochy.
Rozm. 13,5 x 8,2 x 5,5 cm, inv. č. 34 757.
44. Část drtidla z hrubozrnného pískovce, brusná plocha slabě prožlábnutá.
Rozm. 14 x 11,4 x 3,7 cm, inv. č. 34 758.
45. Část drtidla z jemnozrnné horniny s kusem brusné plochy.
Rozm. 10,2 x 4,2 x 2,8 cm, inv. č. 34 759.
46. Úlomek z brusné plochy drtidla.
Rozm. 5,8 x 5,3 cm, inv. č. 34 760.
47. Plochý úštěp z brusné plochy drtidla, vyrobeného z křemičitého „slepence“.
Rozm. 6,7 x 6,3 x 2 cm, inv. č. 34 761.
48. 19 vzorků kamene, 5 kusů droby, silně slídnaté, 3 ks přepálené opuky, 4 ks břidlice, snad z odpadu kamenných nástrojů, ostatní zlomky mohou pocházet z drtidel nebo brousků.
Inv. č. 34 762.
49. Střep ze stěny nádoby, se zl. lomené pásky, vyplněné vpichy, na vrcholu lomu velká nota. Povrch zcela setřen a poškozen, šedivě okrové barvy. Plavený materiál.
Rozm. 5,8 x 4,7 cm, inv. č. 34 763. (Tab. VIII:2.)
50. 2 kusy drtidla z načervenalé slídnaté horniny s brusnou plochou.
Rozm. 10 x 8 x 7,9 cm; 11 x 7,9 x 8,2 cm, inv. č. 34 764.

Záchranným výzkumem bylo možno prozkoumat pouze malou část sídliště. V prozkoumaných objektech tvarově byly nejvíce zastoupeny oválné mělké jámy (obj. 1, 5, 10, 15), pouze v jednom případě hlubší, snad zásobního charakteru (obj. 6). Zajímavé jsou úzké žlabovité jámy, často hluboké (obj. 2, 4), které připomínají objekty, o nichž se někdy uvažuje jako o kultovních (např. Tuchlovice²⁾, Branč³⁾). Existenci kúlových chat dokládají kúlové jamky (obj. 8, 9), v možnostech výzkumu však nebylo začístit větší plochu a půda byla promrzlá. Rozsáhlé obj. 10 a 12 představují s největší pravděpodobností jámy stavební. Dva objekty — 2 a 13 — byly pece, jiného druhu, než obvykle nacházíme na neolitických sídlištích (např. Bylany⁴⁾). Objekt 13 měl vypálený pouze prstenec podél stěn, jejich nevypálené dno však ukazuje na zvláštní funkci. Narušení horních vrstev nám neumožňuje jejich rekonstrukci.

V prozkoumaných objektech nalezeno jen velmi málo nálezů, často byly objekty vůbec bez nálezů. Většina keramických nálezů a kamenných nástrojů byla získána ze sběru na bagrované ploše a pochází tedy z horních zničených partií objektů. Tvarově v tomto početně malém souboru jsou zastoupeny nejvíce bombovité nádoby,

dále zásobnice, amforovité nádoby a v jednom případě miska. Výzdoba se ponejvíce skládá z jednoduchých pásků, někdy přerušovaných velkou notovou značkou. Vyskytnou se i vyplňovaná páska, většinou čočkovitými vpichy. Hrubší bombovité nádoby jsou zdobeny plastickou páskou nebo stisky nehtem. Pupky jsou většinou spíše oválné, v menší míře kruhové a dovnitř promáčklé. V jednom případě se vyskytlo drobné ucho. Materiál je převážně plavený, jen u hrubších nádob promíšený s pískem a kaménky. Pokud možno soudit z tak malého počtu nálezů, na zkoumané ploše byla zachycena část osady, reprezentující jen jeden kratší časový úsek. Nálezy lze zařadit do středního stupně volutové keramiky, nejspíše do fáze IIb.⁵⁾

Sídliště volutové keramiky, částečně zkoumané na lokalitě 1 v Cerekvici n. Loučnou, není v katastru obce ojedinělé. Již v r. 1963 zjistil St. Vencel osídlení staršího stupně na pravém břehu Loučné v místech nově budovaného úseku státní silnice.⁶⁾ Střeby, rovněž staršího stupně volutové keramiky, má ve své sbírce p. Anderle z Cerekvice, které nasbíral v místech naší lok. 3, ležící v prostoru mezi býv. cukrovarem, školou a další bytovou výstavbou na parc. č. 140.⁷⁾ Další neolitické nálezy z bezprostředního okolí Cerekvice n. Loučnou uvádí Vencel (osada Pětko, Hrušová).⁸⁾

Toto soustředění neolitických sídlišť ukazuje, že podrobný povrchový průzkum by jistě v této oblasti přinesl další doklady osídlení. Sídliště v Cerekvici je položeno na cestě, která bezesporu vedla z Moravy a odkud přicházeli první neolitické osadníci do Čech. Proto i tyto skrovné výsledky záchranného výzkumu si zasluhují pozornost.

1) J. Sigl, V. Vokolek, Záchranné výzkumy a jiné akce v terénu provedené v roce 1978, Zpravodaj KMVČ v Hradci Králové, VI/1, 6.

2) K. Šnajdrová, Neolitické sídliště v Tuchlovicích, AR VIII, 569—577, obr. 262.

3) J. Vladár, J. Lichardus, Erforschung der frühneolithischen Siedlung in Branč, Slov. arch. XVI, 263—352, na př. obr. 12—15.

4) B. Soudský, Bylany, Památníky naší minulosti 4, Praha 1966, tab. IV, V.

5) I. Paviů, M. Zápotocká, Současný stav a úkoly studia neolitu v Čechách, PA LXX 1979, 294.

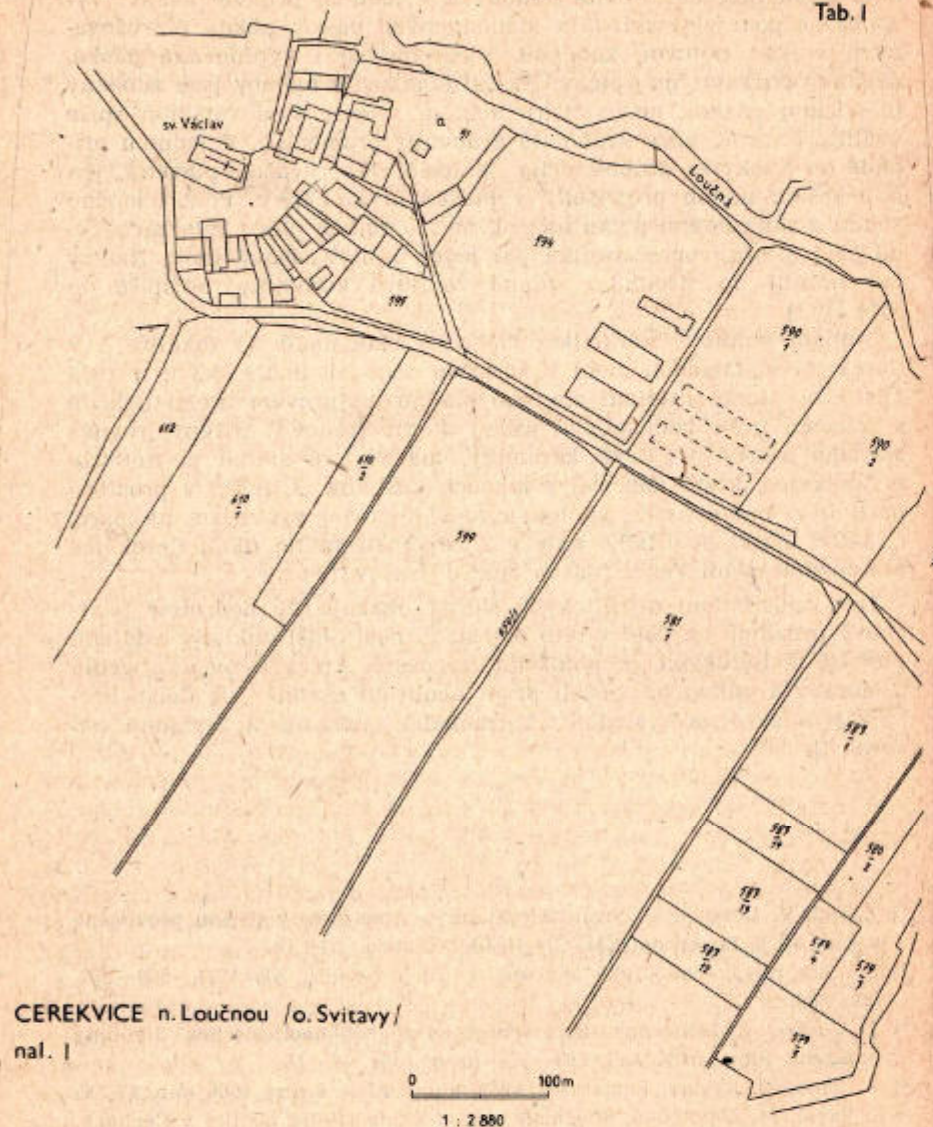
6) St. Vencel, Osídlení Litomyšlska lidem volutové keramiky, AR XVII 1965, 690—694.

7) Zpravodaj KMVČ v Hradci Králové VI/1, 8.

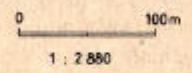
8) St. Vencel, l. c. 691—692.

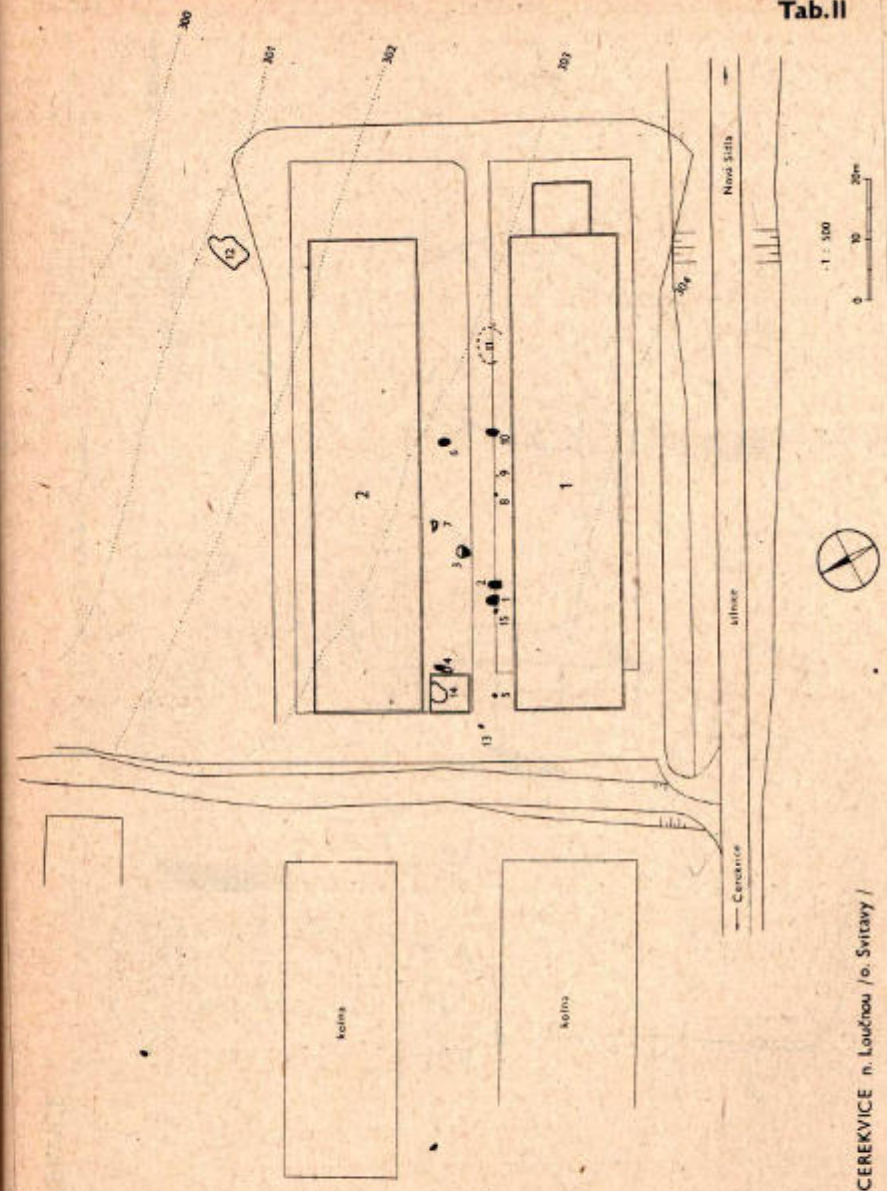
Tab. I

CEREKVICE n. Loučnou /o. Svitavy/
nal. I

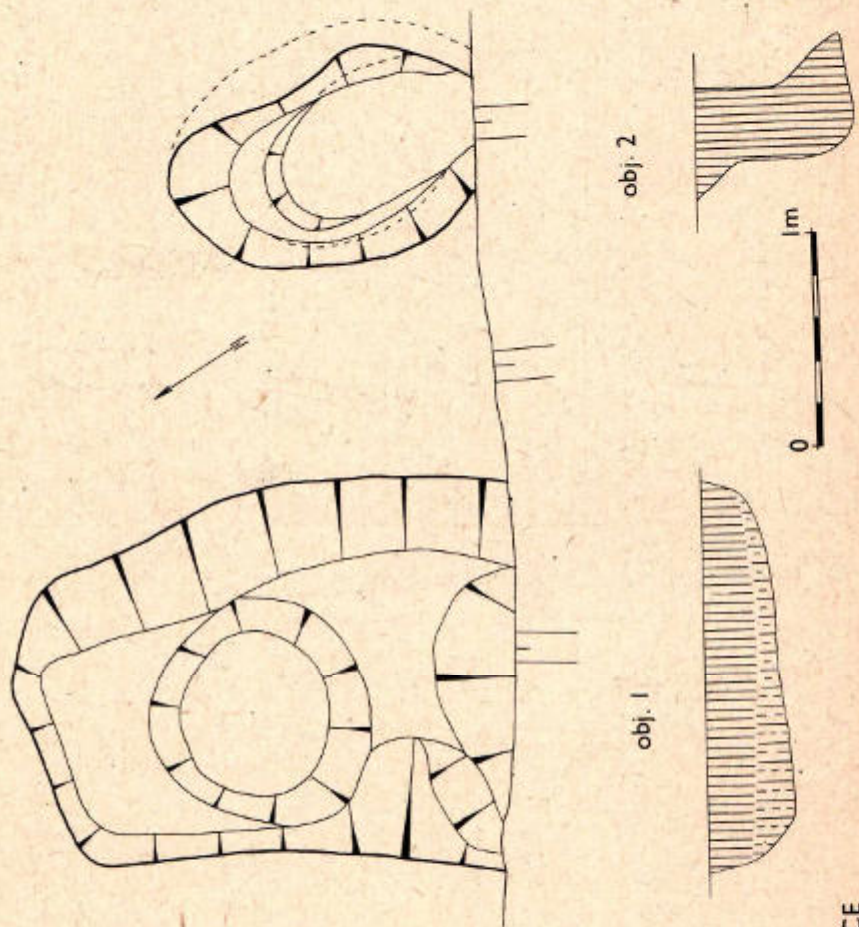

Tab. II

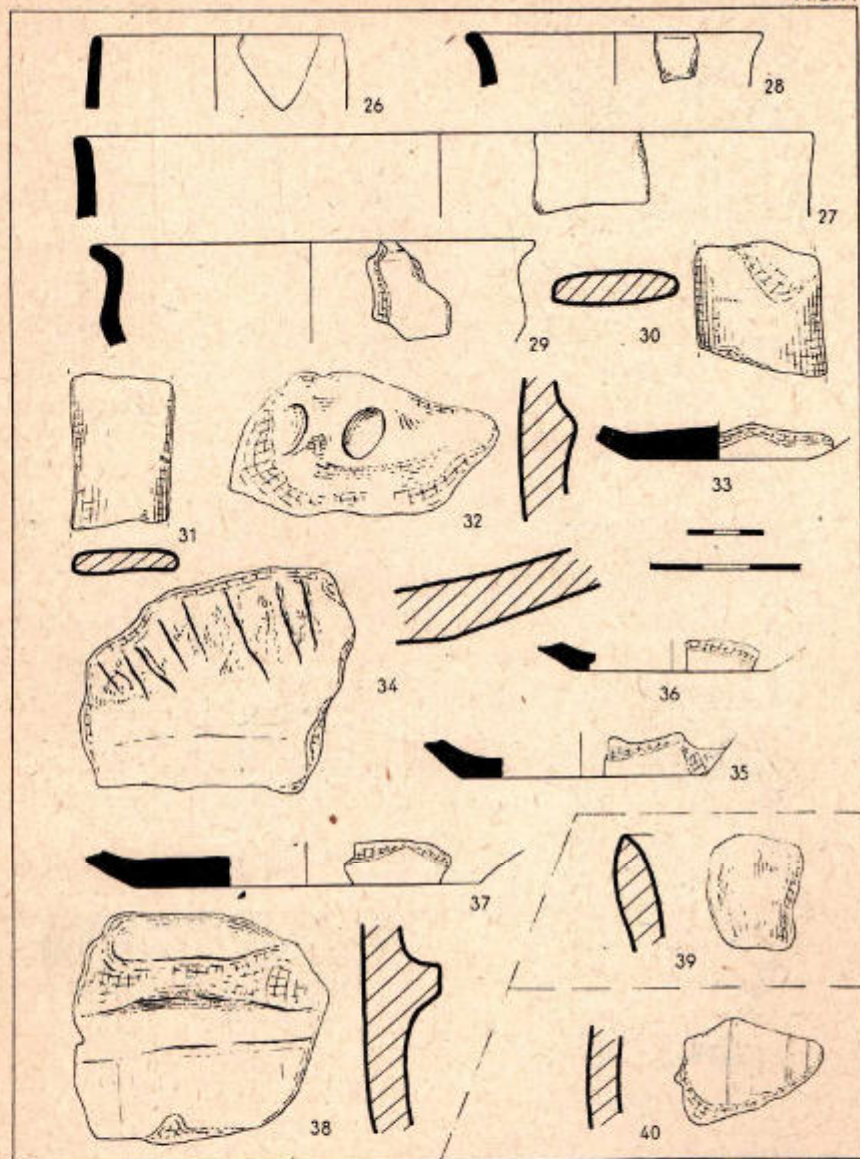

CEREKVICE n. Loučnou /o. Svitavy /

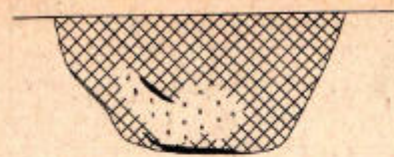

CEREKVICE

 červenavá mazanice

 jíl se spráši

 uhlíky **obj. 3**

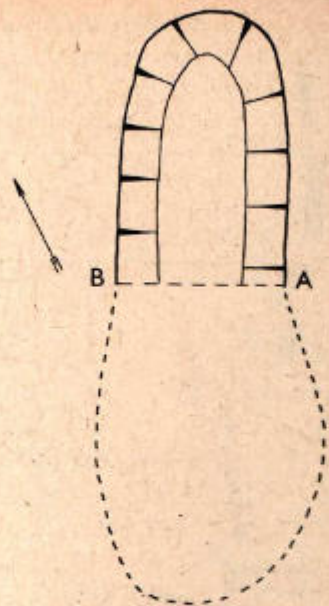
obj. 5

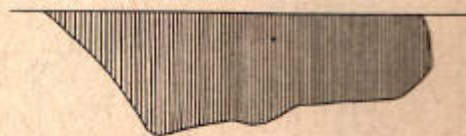
obj. 7

obj. 8

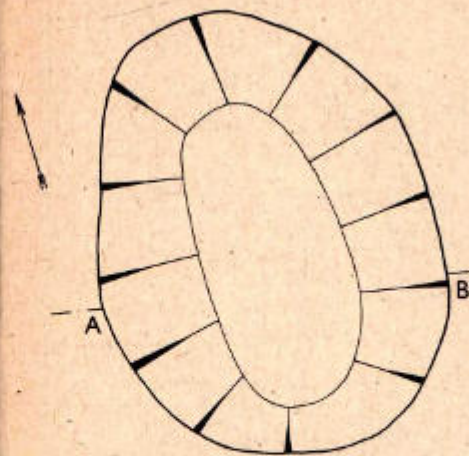

obj. 4

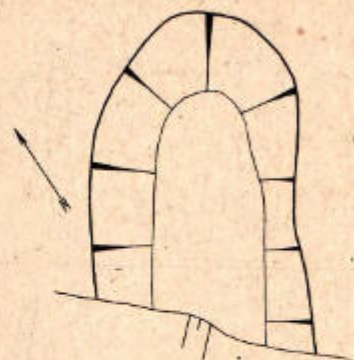

CEREKVICE

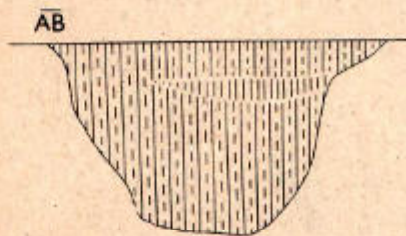
0 1m

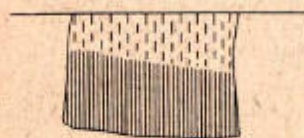
obj. 6

obj. 10

obj. 15

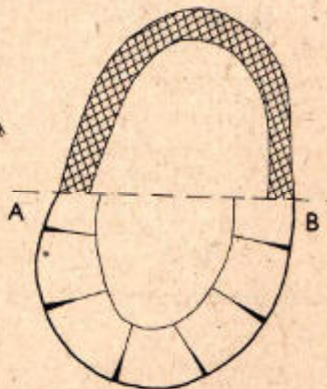

obj. 9

CEREKVICE

0 1m

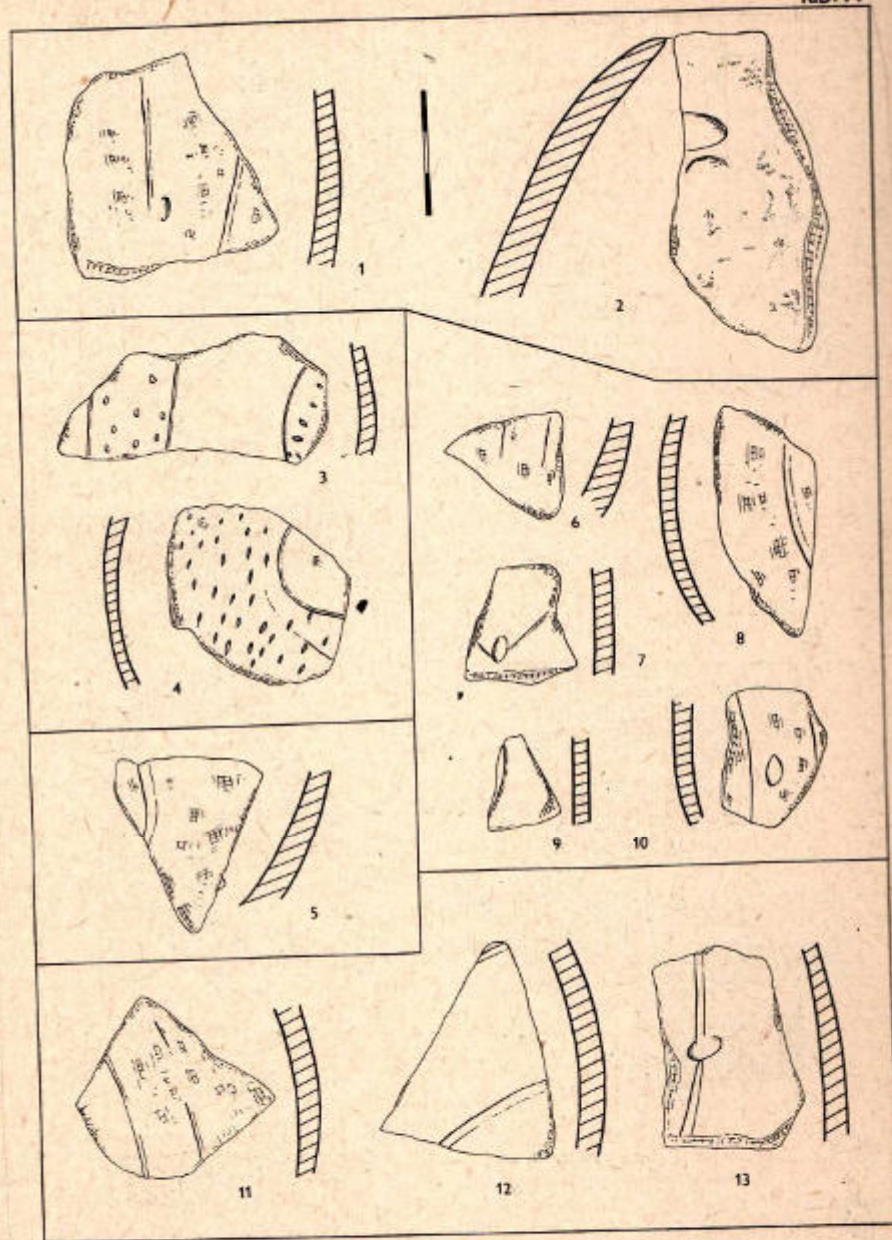

obj. 13

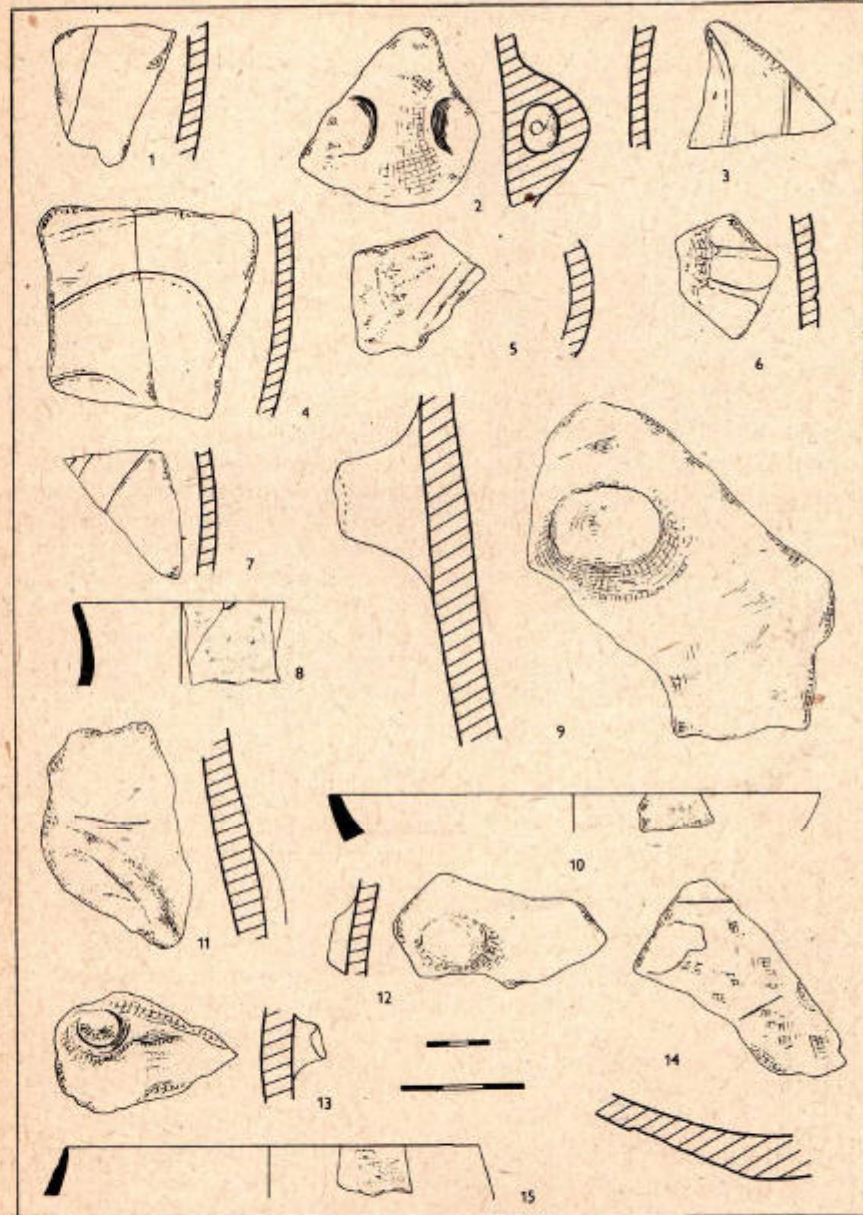

Tab. VI

Tab. VII

- hlazen, okrové barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 3,6 x 3 cm, inv. č. 35 863. (Tab. II:4.)
5. Střep z horní části zásobnicové nádoby, slabě rozevřeného okraje. Povrch hrubší, červenohnědé barvy. V materiálu příměs písku a kaménků. Rozm. 3,5 x 1,8 cm, inv. č. 35 864. (Tab. II:5.)
  6. Střep z horní části patrně ovoidní nádoby, s náznakem rozevření okraje. Povrch drsný, červenohnědé barvy, vnitřek hlazen, černohnědý. V materiálu příměs písku. Rozm. 3,2 x 2 cm, inv. č. 35 865. (Tab. II:6.)
  7. Střep z horní části patrně osudí, válcovitěho hrdla. Povrch hlazen, okrově šedé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 2,5 x 2,3 cm, inv. č. 35 866. (Tab. II:7.)
  8. Střep z válcovité horní části osudí, setřeného šedého povrchu. V materiálu příměs písku. Rozm. 3,6 x 2,5 cm, inv. č. 35 867. (Tab. II:8.)
  9. Střep z horní části nádoby, široce rozevřeného okraje. Povrch drsný, hnědé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 2,1 x 1,6 cm, inv. č. 35 868. (Tab. II:9.)
  10. Střep z horní části okřínu, nepatrně sešikmené. Povrch hlazen, tmavohnědé, na vnitřní straně černavé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 2,1 x 2 cm, inv. č. 35 869. (Tab. II:10.)
  11. Střep z rozevřeného okraje zásobnice. Povrch hlazen, hnědé barvy, vnitřek černavý. V materiálu příměs písku a kaménků. Rozm. 2,5 x 2,1 cm, inv. č. 35 870. (Tab. II:11.)
  12. Střep ze stěny zásobnicovité nádoby, zdobené pravidelnou plastickou řubkovanou páskou. Povrch dnes drsný, hnědé barvy, vnitřek hlazen, hnědočerný. V materiálu příměs písku. Rozm. 5 x 4 cm, inv. č. 35 871. (Tab. II:12.)
  13. Střep ze stěny zásobnicovité nádoby, zdobené plastickou pravidelnou řubkovanou páskou. Povrch hlazen, hnědé barvy, vnitřek špinavě okrový. V materiálu silná příměs písku. Rozm. 3,5 x 2,2 cm, inv. č. 35 872. (Tab. II:13.)
  14. Střep ze stěny zásobnicovité nádoby, s plastickou, pravidelně řubkovanou páskou. Povrch hrubší, hnědé barvy, vnitřek okrový. V materiálu silná příměs písku. Rozm. 3,5 x 2,1 cm, inv. č. 35 873. (Tab. III:14.)
  15. Střep ze stěny zásobnicovité nádoby, s plastickou, pravidelně řubkovanou páskou. Povrch drsný, červenohnědé barvy. V mat. silná příměs písku a kaménků. Rozm. 3,2 x 3 cm, inv. č. 35 874. (Tab. III:15.)
  16. Střep z lomu velké okřínkové nádoby, lom je přesekáván nehtovitými záseky, spodek hustě svisle rýhován. Povrch hlazen, še-

- divé okrové barvy, vnitřek šedý. V materiálu příměs písku. Rozm. 4,8 x 4,2 cm, inv. č. 35 875. (Tab. III:16.)
17. Střípek ze stěny nádoby, se zlomkem dvou křížících se rýh. Povrch drsný, hnědé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 2 x 1,6 cm, inv. č. 35 876. (Tab. III:17.)
  18. Střep z konické spodní části nádoby s kusem nožkovitě vyběhajícího dna. Povrch pečlivě hlazen, hnědošedé barvy. V materiálu příměs písku a kaménků. Rozm. 5 x 5,5 cm, inv. č. 35 877. (Tab. III:18.)
  19. Střep ze dna nádoby, dno oblé zdůrazněno. Povrch pečlivě hlazen, černavé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 2,6 x 2,6 cm, inv. č. 35 878. (Tab. III:19.)
  20. Střep z plochého dna nádoby. Povrch drsný, okrové barvy, vnitřek šedý. V materiálu příměs písku. Rozm. 4,1 x 2,4 cm, inv. č. 35 879. (Tab. III:20.)
  21. Střep pravděpodobně z mísy, prohnutého hrdélka. Povrch hlazen, šedivě okrové barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 3,5 x 2,9 cm, inv. č. 35 880.
  22. Střep ze stěny nádoby, pečlivě hlazeného černavého povrchu. V materiálu příměs slídy. Rozm. 4 x 3,6 cm, inv. č. 35 881.
  23. Střep z oblé baňatosti nádoby, patrně osudí. Povrch drsný, hnědé barvy. V materiálu příměs písku. Rozm. 4,1 x 2,4 cm, inv. č. 35 882.
  24. Střep z oblé baňatosti osudí, s odlomeným uchem. Povrch pečlivě hlazen, černohnědé barvy. V materiálu příměs písku, slídy a kaménků. Rozm. 4,4 x 3,7 cm, inv. č. 35 883.
  25. Střep z podhrdlí patrně džbánu, plynulého přechodu. Povrch hlazen, okrové barvy. Slabě příměs písku. Rozm. 3,4 x 3,1 cm, inv. č. 35 884.
  26. Střípek z oblé baňatosti nádoby, setřelého, šedivě okrového povrchu, vnitřek šedý. V materiálu příměs písku. Rozm. 2,5 x 2,1 cm, inv. č. 35 885.
  27. Střep patrně z plochého dna. Povrch hrubý, šedé barvy, vnitřek hlazen. V materiálu silná příměs písku. Rozm. 3,1 x 2,2 cm, inv. č. 35 886.
  28. 22 střepů ze stěn nádob, hlazeného povrchu, většinou okrového nebo šedého povrchu, v materiálu příměs písku. Inv. č. 35 887 — 35 910.
  29. 12 střepů ze stěn zásobnic, hrubého povrchu, červenohnědé nebo okrové barvy, vnitřek hlazen. V materiálu příměs písku a kaménků. Inv. č. 35 911 — 35 922.
  30. 11 střepů ze stěn zásobnic nebo zásobnicovitých nádob, hrubší-

- ho povrchu, vnitřek hlazen. V materiálu většinou příměs písku.
Inv. č. 35 923 — 35 933.
31. 7 stěpů ze stěn nádob, hrubšího nebo setřelého povrchu. V materiálu příměs písku i slídy.
Inv. č. 35 934 — 35 940.
32. Stěp ze slabě prohnuté stěny nádoby, setřelého okrového povrchu. V materiálu příměs písku.
Rozm. 3,7 x 2 cm, inv. č. 35 941.
33. 3 stěpy ze stěn nádob, setřelého povrchu. V materiálu příměs písku.
Inv. č. 35 942 — 35 944.
34. Spodní část lidské plastiky, tělo je vytvořeno z válečku oválného profilu, nohy naznačeny pouze chodidly v podobě výčnělků, z nichž jeden je uražen. Hlína je plavená, šedé barvy, povrch je potřen špinavě okrovou vrstvičkou, místy setřenou.
V. zl. 4,4 cm, š. 2,3 cm, spodku 2,8 cm, inv. č. 35 946. (Tab. III:21.)
- Parcela č. 138/1—3, blíže silnice:
35. Stěp z horní části okřínku, slabě dovnitř sešikmeného. Povrch hlazen, černavé barvy.
Rozm. 3,9 x 3,5 cm, inv. č. 35 947. (Tab. III:22.)
36. Stěp z horní části zásobnice, nepatrně rozevřeného okraje. Povrch hlazen, hnědé barvy. V materiálu příměs písku a kaméneků.
Rozm. 5,5 x 4,5 cm, inv. č. 35 948. (Tab. III:23.)
37. Stěp z horní části válcovité části nádoby, okraj je přerušován doličky. Povrch hrubší, okrově šedivé barvy, vnitřek okrový. V materiálu silná příměs písku a kaméneků.
Rozm. 3,8 x 3,4 cm, inv. č. 35 949. (Tab. III:24.)
38. Stěp z horní části nádoby, s okrajem rozevřeným. Povrch nerovně hlazen, hnědé barvy, vnitřek šedý.
Rozm. 3,8 x 2,9 cm, inv. č. 35 950. (Tab. III:25.)
39. Stěp z horní části patrně okřínku, slabě dovnitř oble vklopeného. Povrch drsný, šedé barvy. V materiálu příměs písku.
Rozm. 3,4 x 2,1 cm, inv. č. 35 951. (Tab. IV:26.)
40. Stěp z horní části nádoby, nepatrně rozevřeného okraje. Povrch setřen, okrově šedé barvy. V materiálu příměs písku a kaméneků.
Rozm. 4,4 x 3,3 cm, inv. č. 35 952. (Tab. IV:27.)
41. Stěp z horní části patrně džbánu, s okrajem rozevřeným. Povrch drsný, okrové barvy. V materiálu příměs písku.
Rozm. 2,3 x 1,9 cm, inv. č. 35 953. (Tab. IV:28.)
42. Stěp z horní části mísy, s naznačeným úzkým hrdélkem, plynulé profilace. Povrch setřen, červenohnědé barvy, vnitřek okrově šedý.
Rozm. 3,7 x 3,5 cm, inv. č. 35 954. (Tab. IV:29.)

43. Zlomek páskového ucha, povrch hlazen, šedé barvy. V materiálu příměs písku.
Š. 2,4 cm, inv. č. 35 955. (Tab. IV:30.)
44. Část páskového ucha, povrch pečlivě vyhlazen, špinavě okrové barvy.
Š. 2 cm, inv. č. 35 956. (Tab. IV:31.)
45. Stěp ze stěny zásobnice, s nízkou plastikou, oválnými doličky přerušovanou páskou. Povrch hrubý, hnědé barvy. V materiálu silná příměs písku a kaméneků.
Rozm. 5,3 x 2,9 cm, inv. č. 35 957. (Tab. IV:32.)
46. Stěp z plochého dna nádoby. Povrch drsný, okrové barvy, vnitřek hlazen, šedivé barvy.
Rozm. 4,8 x 4 cm, inv. č. 35 958. (Tab. IV:33.)
47. Stěp z plochého konického spodku silnostěnné nádoby s kouskem dna. Spodek je zdoben hustým nepravidelným rýhováním, končícím 1 cm nad dnem. Povrch jinak hlazen, červenohnědé barvy, vnitřek černavý. V materiálu příměs písku a kaméneků.
Rozm. 5,9 x 4,2 cm, inv. č. 35 959. (Tab. IV:34.)
48. Stěp z plochého dna s kouskem stěny. Povrch hlazen, okrové barvy, vnitřek šedý.
Rozm. 5,4 x 3,1 cm, inv. č. 35 960. (Tab. IV:35.)
49. Stěp ze spodku nádoby, s kouskem dna. Povrch hlazen, bíle šedivé barvy, vnitřek černavý.
Rozm. 3 x 1,9 cm, inv. č. 35 961. (Tab. IV:36.)
50. Stěp z hladkého dna nádoby s kouskem stěny. Povrch hlazen, okrové barvy. V materiálu příměs písku.
Rozm. 3,8 x 3,6 cm, inv. č. 35 962. (Tab. IV:37.)
51. Stěp z rozevřeného hrdla zásobnice, patrně s plastickou páskou na lomu. Povrch hrubý, šedé barvy. V materiálu příměs písku.
Rozm. 4,7 x 4,7 cm, inv. č. 35 963.
52. Stěp ze stěny zásobnice, s kořenem ucha. Povrch hrubší, okrové barvy, vnitřek hlazen. V materiálu příměs písku.
Rozm. 5,2 x 4,3 cm, inv. č. 35 964. (Tab. IV:38.)
53. 5 stěpů ze stěn nádob, hlazeného povrchu. V materiálu příměs písku.
Inv. č. 35 965 — 35 969.
54. 7 stěpů ze stěn nádob, hrubšího povrchu. V materiálu většinou příměs písku.
Inv. č. 35 970 — 35 976.
55. 9 stěpů ze stěn nádob, hlazeného nebo hruběji hlazeného povrchu. V materiálu většinou příměs písku.
Inv. č. 35 977 — 35 985.
56. 14 stěpů ze stěn zásobnic, hrubého, většinou červenohnědé povrchu. V materiálu příměs písku a kaméneků.
Inv. č. 35 986 — 35 999.

57. 7 střepů ze stěn zásobnic, hrubého, většinou červenohnědého povrchu. V materiálu příměs písku a kaménků.
Inv. č. 36 000 — 36 007.
58. 12 střepů ze stěn většinou zásobnicovitých nádob, hrubšího povrchu. V materiálu příměs písku.
Inv. č. 36 008 — 36 019.
59. Střep ze stěny nádoby, zcela setřelého červenohnědého povrchu. V materiálu silná příměs písku.
Rozm. 3 x 2,8 cm, inv. č. 36 020.

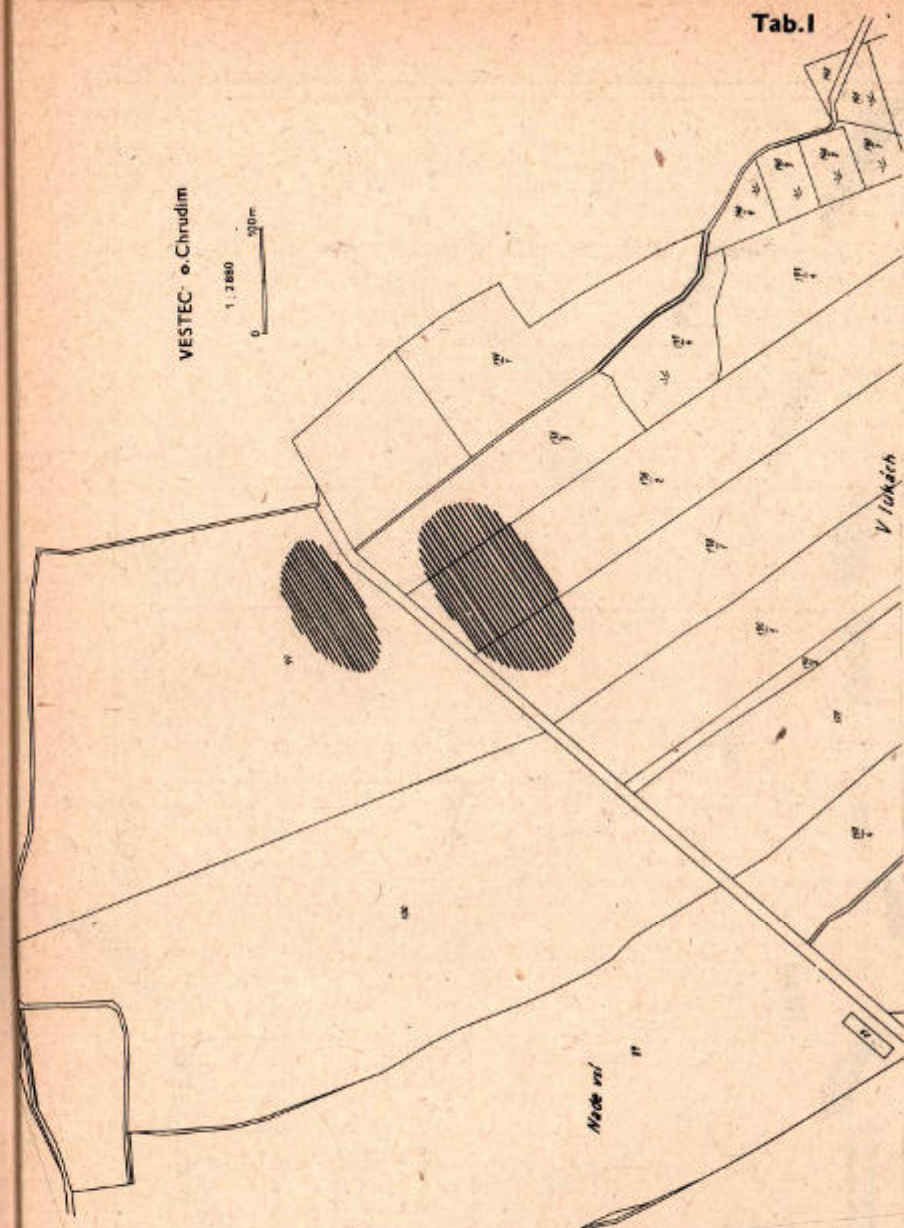
Parcela č. 99:

60. Střep z okraje nádoby, hrubého, okrově šedého povrchu. V materiálu příměs písku.
Rozm. 2,2 x 1,8 cm, inv. č. 36 021. (Tab. IV:39.)
61. 2 střepy ze stěn nádob, drsného a hlazeného povrchu.
Inv. č. 36 022 — 36 023.
62. 8 střepů ze stěn větších nádob, hrubšího povrchu, v materiálu většinou příměs písku.
Inv. č. 36 024 — 36 031.
63. 8 střepů ze stěn zásobnic, hrubého povrchu, v materiálu silná příměs písku.
inv. č. 36 032 — 36 039.

Střepy získané sběrem náleží lužickému sídlišti. Tvarově je v popsaném souboru nejvíce zastoupena zásobnice, většinou s rozevřeným okrajem. Většina zlomků z podhrdlí má plastickou ěubkovanou pásku. Jeden zlomek zásobnicovité nádoby má přerušovaný okraj. Ostatní tvary nádob jsou zastoupeny jen několika exempláři — okřín (2krát), okříněk (1krát), osudí (4krát), džbáněk (3krát) a snad i ovoidní nádoba (1krát). Misy mají buď konický tvar nebo jsou již esovitě profilované. Okřínková nádoba s dolíčky na lomu a rýhovaným spodkem je tvarem, vystupujícím již ve starším stupni nebo starší fázi středního stupně [IIa]². K přesnějšímu stanovení stupně v rámci východočeské lužické kultury se však materiál sebraný v roce 1979 nehodí. Esovitě členěná mísa by mohla patřit již mladému stupni.

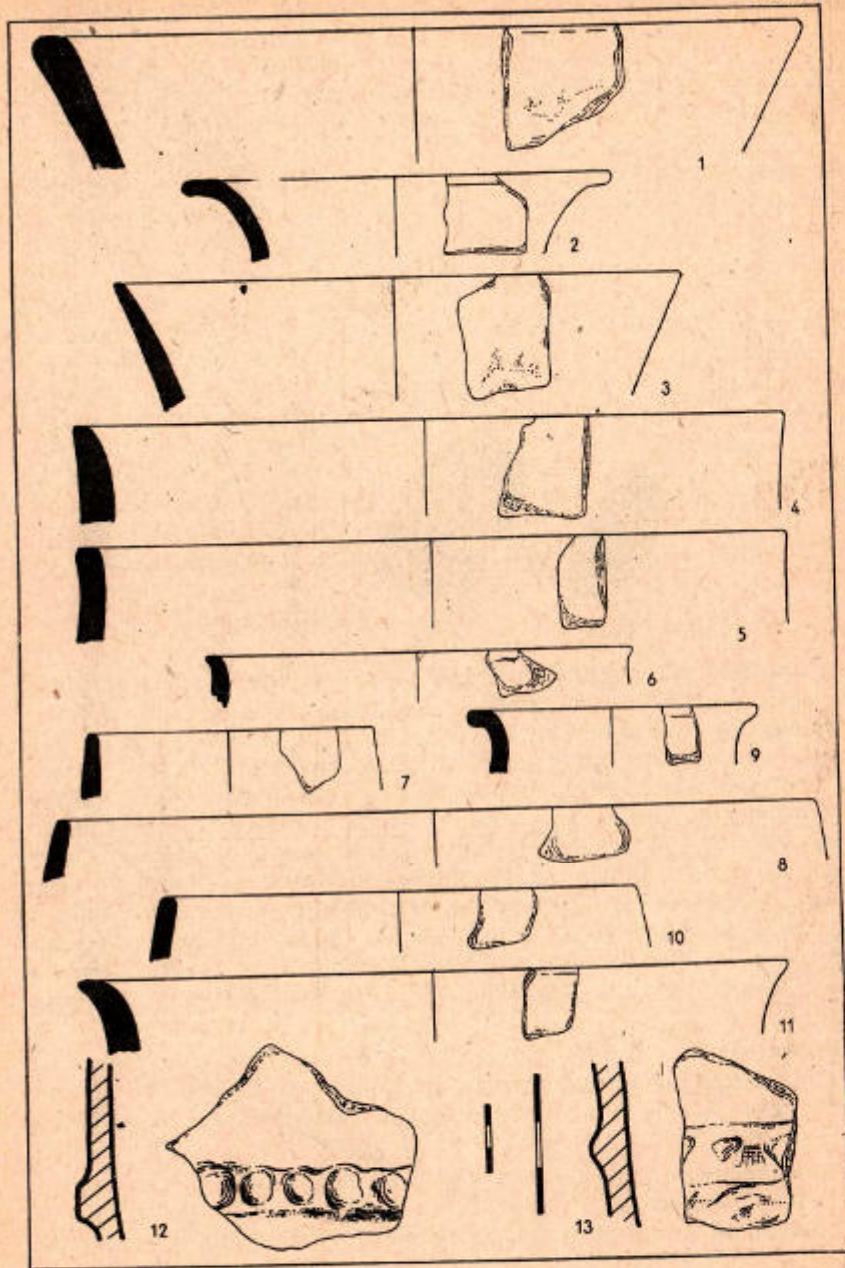
Pozoruhodný je nález zl. plastiky, pro kterou v oblasti lužické kultury zatím nemáme analogii. Výtvarný projev lužického lidu se upnul spíše na zoomorfní nádoby, většinou v podobě býka nebo ptáka.³

Popsané lužické sídliště ve Vestci je s největší pravděpodobností totožné s nalezištěm, které v r. 1971 objevil P. Šebesta.⁴ Zařazuje se do husté sítě lužických sídlišť a pohřebišť, které se rozkládají v okolí Chrudimí (Tuněchody, Úhřetice, Ostřešany).

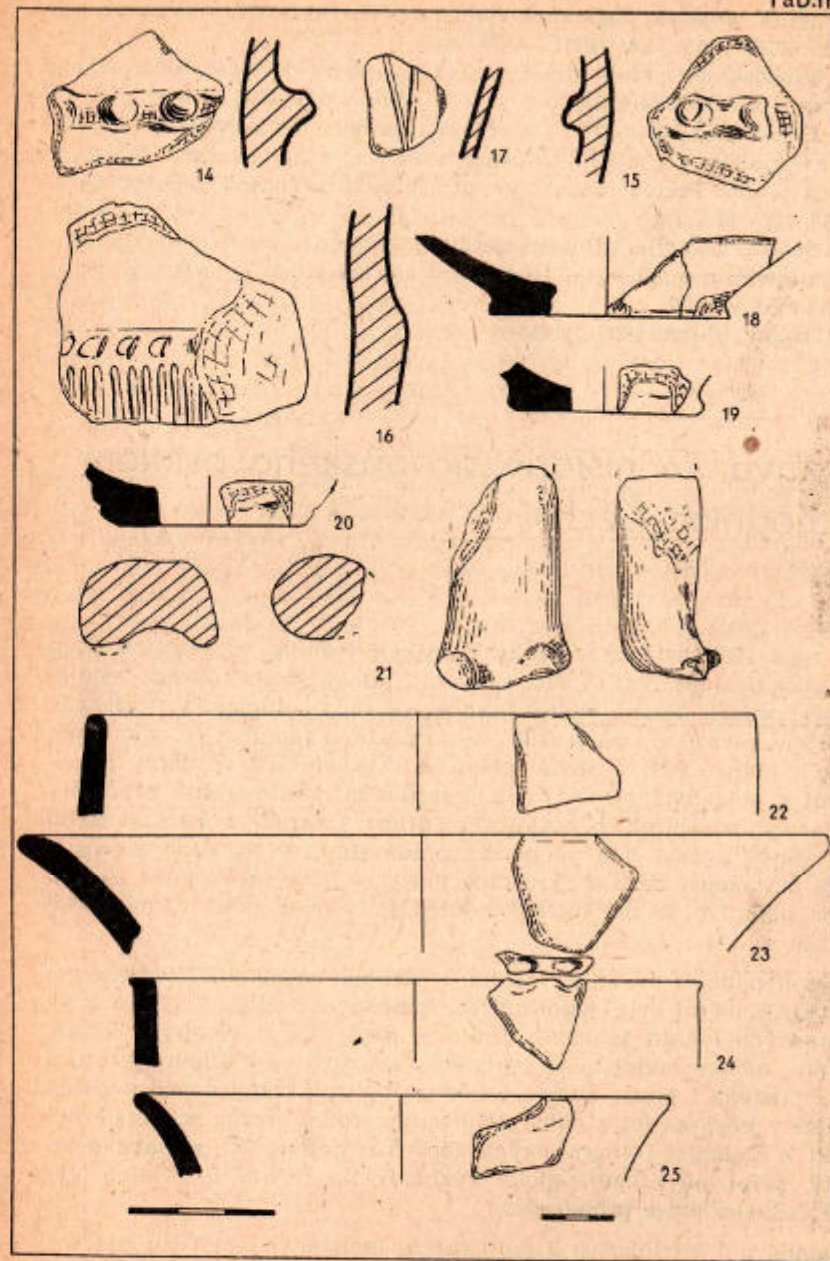

Tab.II

Tab.III

- 1) J. Sigl, V. Vokolek, Záchranné výzkumy a jiné akce v terénu provedené v roce 1979, Zpravodaj KMVČ VI/1, 10.
- 2) V. Vokolek, Příspěvek k poznání východočeské lužické kultury, Acta musei Reginaeheradecensis S. B. IV/1 1962, 64—74.
- 3) H. Petsch, Bemerkungen zu vier bruchstücken prehistorischen Tierplastiken von der Coschützer Heidenschanze vom Standpunkt des Zoologen, Arbeits- und Forschungsberichte zu Sächsischen Bodendenkmalpflege 5, 1958, 217—286.
B. Gediga, Uwagi o glinianej plastyce figuralnej ludności kultury lużyckiej w Polsce, Sborník III. Karlu Tihejkovi k pětadesátinám, Brno 1963-64, 124—128.
- 4) P. Sebesta, Vestec, BZO 1974, 149.

Výstava »Z historie slovanského osídlení východních Čech«

Jiří Sigl

V roce 1981 byla pracovníky Krajského muzea východních Čech v Hradci Králové realizována výstava Z historie slovanského osídlení východních Čech. Mimo pracovníků archeologického referátu, kteří zpracovali odbornou část, se na výstavě spolupodílel výtvarník Zdeněk Bláha. Výstava byla umístěna v prostorách vestibulu 2. poschodí a schodiště mezi 1. a 2. poschodím. Vystavované předměty pocházely ze sbírek pořádající instituce (rovněž z pardubického pracoviště) a část jich pocházela především z Národního muzea v Praze a v menší míře z okresních muzeí v Jičíně a Turnově. Zapůjčením negativů se na výstavě podílel i Archeologický ústav ČSAV v Praze.

Hlavní panel s úvodním textem a přehlednou mapou Východočeského kraje, na níž byly jednotlivými značkami rozlišeny různé typy slovanských lokalit (sídliště, hradiště, pohřebiště s plochými hroby, mohyly, nálezy mincí), byl umístěn v mezipatře. V tomto prostoru byla umístěna i jedna vitrína, ve které byly ukázány dosud nečetné předměty pocházející z doby stěhování národů. Protor schodiště byl využit k umístění fotografických záběrů na významné slovanské lokality, případně archeologické výzkumy na těchto lokalitách Východočeského kraje probíhající.

V dalších 7 vitrínách a 3 pultovkách, umístěných ve vestibulu, byla věnována pozornost nálezům z období pražského typu a starší

doby hradištní, východočeským slovanským mohylníkům, sídlištěm a pohřebištěm ze střední doby hradištní, východočeským hradištěm pocházejícím ze slovanského období a dále sídlištěm, hradištěm a pohřebištěm z mladší doby hradištní. Ve většině vitrín byly umístěny fotografie slovanských hradišť, pohřebišť a sídlišť s případnými záběry jejich výzkumu. K větší přehlednosti přispělo i 5 map, umístěných v některých vitrínách.

Tato výstava, která trvala necelý rok, alespoň částečně nahradila v muzeu chybějící archeologickou expozici. Obměňování výstav s archeologickou tematikou v prostoru vestibulu 2. poschodí se stalo již realitou, o čemž svědčí jak tato výstava, tak výstavy předchozí, které byly věnovány paleolitickému a mezolitickému osídlení východních Čech a historii archeologické sbírky v Hradci Králové, tak výstava plánovaná na rok 1982, jež bude věnována problematice nejstarších zemědělců.

V úzké návaznosti na uskutečněnou výstavu byl uspořádán na stejné téma i cyklus přednášek. Tento přednáškový cyklus proběhl v listopadu roku 1981 a přednášeli na něm vědečtí pracovníci z Archeologického ústavu v Praze (dr. Richter a dr. Zeman) a Národního muzea (dr. Turek). Jednotlivá témata těchto přednášek byla: Východní Čechy v době stěhování národů, Východočeští Charvátí, Počátky Hradce Králové. Přednášky, které byly doplněny četnými diazitivami, vyslechlo asi 230 posluchačů.

Těsné spojení specificky muzejní formy, jako je muzejní výstava, s formou druhotné komunikace, jako je přednáška, optimalizuje účinek naší prezentační činnosti.

Obsah

Jiří Sigl, Vít Vokolek Archeologické nálezy v letech 1980—1981	5
Vít Vokolek Slezskoplatěnické hradiště v Novém Městě nad Metují	14
Jitka Hralová Výzkum halštatského sídliště v Milovicích v roce 1981	17
Vít Vokolek Slezskoplatěnické žárové pohřebiště v Kostelci nad Orlicí	20
Vít Vokolek Výzkum slezskoplatěnického hradiště v Topolu v r. 1981	24
Milan Princ Výzkum keltského oppida v Hradišti u Č. Lhotic v r. 1981	30
Jiří Zeman Výzkum v Lochenicích v r. 1981	32
Jiří Sigl Zakončení výzkumu Starého mýta v roce 1981	33
Antonín Hejna Desátá etapa výzkumu hradu Vizmburku	40
Zdeněk A. Lochmann Zjišťovací výzkum v Malé Skalici	44
Jiří Sigl, Vladimír Wolf Pokračování archeologického výzkumu v Trutnově	51
Vít Vokolek Neolitické sídliště v Cerekvici nad Loučnou	61
Vít Vokolek Lužické sídliště ve Vestci	81
Jiří Sigl Výstava „Z historie slovanského osídlení východních Čech“	90

Do tohoto čísla přispěli:

PhDr. Antonín Hejna, CSc., AÚ ČSAV, pracoviště Praha
PhDr. Jitka Hralová, NM Praha
Z. A. Lochmann, OM Náchod
JUDr. Milan Princ, AÚ ČSAV, pracoviště Praha
Jiří Sigl, KMVČ, pracoviště Hradec Králové
Vít Vokolek, KMVČ, pracoviště Hradec Králové
PhDr. Vladimír Wolf, n. p. Texlen, Trutnov
PhDr. Jiří Zeman, CSc., AÚ ČSAV, pracoviště Praha

TEXTY K OBRÁZKŮM:

Str. 19: Milovice (o. Jičín). 1) Pohled na část plochy zkoumané v r. 1981 od Z. 2) Objekty XXXIII/81 a XXXII/81. Foto Z. Nudera.

Str. 22: Kostelec n. Orli. [o. Rychnov n. Kn.]. Žárový hrob 6/81. Pohled od V. Foto V. Vokolek.

Str. 29: Topol (o. Chrudim). Slezskoplatěnické hradiště. 1) Celkový pohled na sondu 9/81 od V. 2) Situace nádob těsně před valem v sondě 9a/81. Pohled od S. Foto J. Lebeda.

Str. 41: Vizmburk, k. ú. Havlovice, o. Trutnov. 1) Situace hradu, stav 1980. 2) Torzo věže a Z strana hradu, pohled od SZ.

Str. 42: Vizmburk, k. ú. Havlovice, o. Trutnov. 1) SV objekt, sev. místnost od V. 2) Objekt, již. místnost od Z.

Str. 55: Trutnov — stavba budovy OV KSČ, výzkum 1981. Sonda 2 — sakrální objekt, celkový pohled od SZ [foto B. Tošovský]

Zpravodaj KMVČ: Vydává Krajské muzeum východních Čech se sídlem
v Hradci Králové. Číslo 1, IX. roč., připravil prom. hist. Vít Vokolek

Redaktor: PhDr. Jiří Malina

Grafická úprava: Oldřich Šlégr

Náklad 400 výtisků — Pouze pro interní potřebu muzeí

Povoleno OK VĚ KNV čj. 1514/kult.

Vytiskly Východočeské tiskárny, n. p., provoz 26 Trutnov
1982